

ประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก
เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร
Effectiveness in Administration of Sunday Dharma Study, WatNakprok,
Pasicharoen District, Bangkok

พระประยูทธ ชุมโต

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขารัฐประศาสนศาสตร์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม
พุทธศักราช 2559
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสยาม

ใบรับรองสารนิพนธ์
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม
ปริญญา
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

รัฐประศาสนศาสตร์
(สาขาวิชา)

รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
(หลักสูตร)

เรื่อง (ภาษาไทย)
(ภาษาอังกฤษ)

ประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา
วันอาทิตย์วัดนาคปรกเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร
Effectiveness in Administration of Sunday Dharma Study,
WatNakprok, Pasicharoen District, Bangkok

นามผู้วิจัย (ภาษาไทย)
(ภาษาอังกฤษ)

พระประยุทธ ชุมโต
PhraPrayut Chumso

ได้พิจารณาเห็นชอบ โดย
อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
(ดร.สุเมธ แสงนันทนวล)
เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
.....

(ผศ.ดร.เมฆินทร์ เมธาวิกุล)

ปฏิบัติหน้าที่แทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย สาขารัฐประศาสนศาสตร์

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : ประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา
วันอาทิตย์วัดนาครก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

โดย : พระประยุทธ ชุมโส

ชื่อปริญญา : รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชา : รัฐประศาสนศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา: .....
(ดร. สุเมธ แสงนันทนวล)
...../...../.....

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาครก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาครก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร 3) เพื่อเสนอแนะให้แก่ ผู้บริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาครก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร นำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการต่อไป

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นนักเรียนและผู้ปกครองในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาครก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำนวน 220 คน (ข้อมูลศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาครก พ.ศ. 2557) เนื่องจากประชากรในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนไม่มากนัก ผู้วิจัย จึงทำการวิจัยประชากรทั้งหมด (Population Universe) ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ โดยการทดสอบสมมติฐานการวิจัยใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูลด้วยไคสแควร์และวัดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสองตัวด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบแกมมาที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาครก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านวิชาการ รองลงมาคือ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ตามลำดับ 2) ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาครก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหารและคณะครู การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ การรับรู้นโยบายการดำเนินการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ได้แก่ รายได้เฉลี่ยของครอบครัว ระยะเวลาที่เข้าศึกษาของนักเรียน

จากผลของการวิจัย ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาครุฑ เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้ 1) ด้านวิชาการ การจัดการเรียนการสอนไม่ควรมีรูปแบบที่สำเร็จรูป แต่ควรมีรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายขึ้นอยู่กับสภาพสังคมและสถานการณ์ทางสังคมปัจจุบัน โดยยึดปัญหาและความต้องการของผู้เรียน และชุมชนเป็นสำคัญเพื่อให้สอดคล้องกับเงื่อนไขบริบทของพื้นที่ และควรสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในระดับต่างๆ ของกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งกลุ่มผู้เรียน ผู้ปกครอง ครูผู้สอน และหน่วยงานสนับสนุนทั้ง ภาครัฐ เอกชน อาสาสมัคร ตลอดจนกลุ่มผู้มีจิตศรัทธาต่างๆ ให้มากยิ่งขึ้น 2) ด้านงบประมาณ ควรมีการจัดทำแผนงบประมาณประจำปี บันทึกรายรับ รายจ่าย สามารถตรวจสอบได้และเปิดเผยต่อชุมชน เพื่อให้การใช้งบประมาณแต่ละปีมีประสิทธิภาพบรรลุตามวัตถุประสงค์ของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ 3) ด้านบริหารงานบุคคล ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ควรวางแผนอบรมและพัฒนาบุคลากร ให้เป็นผู้ที่มีทั้งความรู้และความสามารถและเทคนิควิธีในการสอน โดยมุ่งให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ และควรประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร เป็นตัวสะท้อนให้ทราบถึงสมรรถนะของตนเอง และขององค์กร 4) ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม การปรับปรุงศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สมบูรณ์ เช่น การจัดสภาพแวดล้อมให้สะอาด สงบ ปลอดภัย ใกล้เคียงธรรมชาติ ปรับเปลี่ยนสภาพชั้นเรียนให้มีความหลากหลายไม่จำเจ เพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ อย่างกระตือรือร้นของเยาวชนและประชาชนผู้เรียน ให้ประชาชนรอบวัดมีส่วนร่วมในฐานะที่ประชาชนเป็นเจ้าของศาสนาและวัฒนธรรม ที่สำคัญส่งเสริมให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาและบริหารจัดการ ศูนย์ฯ อย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะและการวิจัยครั้งต่อไปได้แก่ 1) ควรมีการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบกับศูนย์พุทธศาสนาวันอาทิตย์ในวัดอื่นๆ และนำผลมาเปรียบเทียบจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของแต่ละแห่ง เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการที่ดีและเหมาะสม 2) ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยเน้นให้คณะผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้เรียน และ ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้ร่วมกันศึกษาวิจัยและพัฒนาไปพร้อมกัน เพื่อให้เกิดผลในเชิงรูปธรรมมากยิ่งขึ้น 3) ควรมีการศึกษาด้านมาตรฐานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ด้านการเรียนรู้และด้านการบริหารจัดการศูนย์ฯ

Abstract

Title : Effectiveness in Administration of Sunday Dharma Study,
WatNakprok, Pasicharoen District, Bangkok

By : PhraPrayut Sumso

Degree : Master of Public Administration

Major : Public Administration

Adviser : .....

(Dr. Sumet Saengnimnuan)

The objectives of this study were: 1) To examine the effective level in Administration of Sunday Dharma Study, WatNakprok, Pasicharoen District, Bangkok 2) To examine the factors influence to the efficiency in in Administration of Sunday Dharma Study, WatNakprok, Pasicharoen District, Bangkok 3) To propose recommendation to the management of Sunday Dharma Study, WatNakprok, Pasicharoen District, Bangkok for further benefits in administration. The population in this study were students and parents in Sunday Dharma Study, WatNakprok, Prsiecharoen District, Bangkok for 220 persons (Sunday Dharma Study, WatNakprok, Prsiecharoen District, Bangkok B.E 2557). Since the number of population is small so the researcher examined the whole population (Population Universe). This study used a questionnaire as a research tool in collecting date, statistic used in quantitative data analysis were frequency percentage and the hypothesis were tested by Chi-square and measured the correlation between two factors with Gamma at significant level of .05

The findings were 1) the overall effective level in in Administration of Sunday Dharma Study, WatNakprok, Pasicharoen District, Bangkok in 4 dimensions was in medium level, Academic function was the highest average level, followed by budget function, personnel management function and facility and environment function respectively. 2) the overall average factors that influenced the efficiency in Administration of Sunday Dharma Study, WatNakprok, Pasicharoen District, Bangkok were in medium level were leadership of the management and teachers,

participation in administration, policy acknowledgement at significant level of .05 . However, average family income and educational period of students had no correlation with the efficiency in administration.

From the research findings of factors related to the efficiency in Administration of Sunday Dharma Study, WatNakprok, Pasicharoen District, Bangkok, the researcher has the following recommendations 1) Academic function : there should be no fixed formal pattern, there should be multiple patterns depending on present social environments focused on students and communities' requirements, so it complies to area context and should build a participation process in all levels of relevant parties including students, parents, teachers and supporting organizations both public private volunteer and donators 2) Budget function: there should be an annual budgeting plan, a record of revenue and expense which can be traced and public, so the annual budget implementation is effective and meets the objectives of Sunday Dharma Study 3) Personnel management function: Sunday Dharma Study should plan for personnel training and development so the personnel are trained for both knowledge and skills in teaching for maximum benefits in students. Moreover, there should be an assessment of personnel to verify the competency of individual and organization. 4) Facility and environment function: The center should develop the place to be a complete learning center for example, set up a clean, calm and close to nature, modify the place to have multiple views to promote learning perspective actively. More importantly, the center should promote the participation process of community in developing and administrating the center broadly and periodically.

Recommendation for further research were 1) there should be a comparative study of other Sunday Dharma Study and compare strength, weakness, opportunity and threat of each center to have a better suitable administration pattern. 2) there should be an action research focusing the administration, teachers, students, and other relevant parties to study, research and develop the project together for better solid output. 3) there should be a study of the standard of Sunday Dharma Study in learning and administrating the center.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สามารถทำสำเร็จลุล่วงไปได้อย่างสมบูรณ์ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจาก ดร.สุเมธ แสงนิ่มนวล ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ฉบับนี้ ที่ให้คำปรึกษา การตรวจสอบ รวมถึงการแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ และให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ เพื่อปรับปรุงสารนิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และดร.เมฆินทร์ เมธาวิกุล คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย รวมถึงคณาจารย์และเจ้าหน้าที่ประจำคณะรัฐประศาสนศาสตร์ทุกท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือและให้คำปรึกษา ข้อคิดเห็น องค์ความรู้ต่างๆ ด้วยความเมตตาอย่างดียิ่งจนทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วง ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านทั้งหลาย จึงขออนุโมทนาเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณพระเจ้าคุณพระเดชพระคุณพระกิตติโสภณวิเทศ เจ้าอาวาสวัดนาครปรก อีกทั้งขออนุโมทนาขอบคุณคณาจารย์ ผู้บริหาร ผู้ปกครองและนักเรียน เจ้าหน้าที่ทุกส่วนของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาครปรกทุกท่าน ที่ส่งเสริมสนับสนุนข้อมูล และตอบแบบสอบถามในการทำวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี ซึ่งทำให้การวิจัยเรื่องประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาครปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบคุณและขออนุโมทนาเพื่อนร่วมรุ่นในหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต รุ่นที่ 15/1 ปีการศึกษา 2555 ทุกท่าน ที่ให้กำลังใจและความอนุเคราะห์มาโดยตลอดทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ท้ายที่สุดนี้ ขออนุโมทนาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม ที่เปิดโอกาสให้ผู้วิจัยได้เข้ามาศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต จนจบหลักสูตรและขอสัญญาว่าจะนำองค์ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาหลักสูตรนี้ไปปรับใช้ในการทำหน้าที่และถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้รับความรู้นี้ต่อไป

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	(3)
กิตติกรรมประกาศ.....	(5)
สารบัญ.....	(6)
สารบัญตาราง.....	(8)
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาของปัญหา.....	1
1.2 ความสำคัญของปัญหา.....	3
1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	5
1.4 ขอบเขตการศึกษาวิจัย.....	5
1.5 คำนิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
2.1 ทฤษฎีการบริหารจัดการองค์กร.....	7
2.2 ทฤษฎีการบริหารการศึกษา.....	10
2.3 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับประสิทธิภาพ.....	16
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับศูนย์ศึกษาพุทธศาสนวันอาทิตย์.....	19
2.5 แนวความคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ผู้นำ.....	24
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	27
2.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	32
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	33
3.1 สมมติฐานในการวิจัย.....	33
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	34
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	34

3.4	วิธีการรวบรวมข้อมูล.....	36
3.5	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	36
บทที่ 4	ผลการวิจัย.....	39
4.1	ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	39
4.2	ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา วันอาทิตย์วัดนาคปรก.....	42
4.3	ระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดนาคปรก	51
4.4	แสดงผลการทดสอบสมมติฐานหาค่าความสัมพันธ์ของตัวแปร.....	61
4.5	สรุปผลการพิสูจน์สมมติฐาน.....	71
บทที่ 5	อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	73
5.1	สรุปผลการวิจัย.....	73
5.2	ผลการพิสูจน์สมมติฐาน.....	80
5.3	ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา.....	81
5.4	ข้อเสนอแนะในการค้นคว้าวิจัยครั้งต่อไป.....	82
บรรณานุกรม.....		83
ภาคผนวก ก	แบบสอบถาม.....	89
ภาคผนวก ข	ประวัติผู้วิจัย.....	94

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงสถิติจำนวนนักเรียนศูนย์พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ปี 2552-2557.....	4
2	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม สถานภาพสถานะ.....	39
3	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม รายได้เฉลี่ยของครอบครัว.....	40
4	แสดงจำนวนและค่าร้อยละของของคะแนน ในด้านรายได้เฉลี่ยของครอบครัว...	40
5	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม สถานภาพระยะเวลาที่เข้าศึกษา.....	41
6	แสดงจำนวนและค่าร้อยละของของคะแนน ในด้านระยะเวลาที่เข้าศึกษา.....	41
7	ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการด้านการมีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการ.....	42
8	จำนวนและค่าร้อยละของคะแนน ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ.....	43
9	จำนวนและร้อยละของระดับปัจจัยการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ.....	44
10	ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารและ คณะครู.....	45
11	จำนวนและค่าร้อยละของคะแนน ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารและครู.....	46
12	จำนวนและร้อยละของระดับปัจจัยการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารและครู.....	47
13	ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ด้านการรับรู้นโยบายการ ดำเนินการ.....	47
14	จำนวนและค่าร้อยละของคะแนน ด้านการรับรู้นโยบายการดำเนินการ.....	49
15	จำนวนและร้อยละของระดับปัจจัยการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา ด้านการรับรู้นโยบายการดำเนินการ.....	50
16	ระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ด้านวิชาการ.....	51
17	ระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ด้านงบประมาณ.....	53
18	ระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ด้านบริหารงานบุคคล.....	55
19	ระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม.....	57

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง ที่		หน้า
20	จำนวนและร้อยละของคะแนนรวมระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ในด้านต่างๆ 4 ด้าน.....	59
21	แสดงจำนวนและร้อยละของระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษา พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร.....	60
22	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้เฉลี่ยของครอบครัวกับประสิทธิภาพการ บริหารจัดการ.....	61
23	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาเข้าที่ศึกษากับประสิทธิภาพการบริหาร จัดการ.....	63
24	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกับ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ.....	65
25	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารและคณะครูกับประสิทธิภาพ การบริหารจัดการ.....	67
26	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้นโยบายการดำเนินการกับประสิทธิภาพ การบริหารจัดการ.....	69
27	สรุปผลการพิสูจน์สมมติฐาน.....	71

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของปัญหา

สภาพและปัญหาในด้านสังคม โดยเฉพาะการขาดคุณธรรม จริยธรรมเป็นปัญหาในระดับชาติ เนื่องจากบ้านเมืองและบริบทของสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปมาก การพัฒนาประเทศก็เปลี่ยนแปลงไป รัฐบาลจึงได้ให้ความสำคัญกับปัญหาด้านสังคม ตามนโยบายด้านสังคมของรัฐบาลที่ให้ความสำคัญในเรื่อง “คุณธรรมนำความรู้” พัฒนาคณะ โดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ และนโยบายของกระทรวงวัฒนธรรมในการบูรณาการงานในพื้นที่ ให้ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เป็นแหล่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนอย่างแท้จริง รัฐบาลเน้นการสร้างสังคมเข้มแข็ง ให้คนในชาติอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันอย่างสมานฉันท์ บนพื้นฐานของคุณธรรม ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมไทย ให้เป็นสังคมที่มีสันติสุขอย่างยั่งยืน บนพื้นฐานของสังคมไทย เพื่อเชิดชูคุณค่าและจิตวิญญาณของความเป็นไทย ตลอดจนสร้างความสามัคคีเอื้ออาทร สมานฉันท์ของสังคมและประเทศชาติ เร่งรัดการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้ และการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนและส่งเสริมบทบาทของครอบครัวและชุมชนให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีสุขอย่างยั่งยืน ประกอบกับการนำทุนทางสังคมที่เป็นเสมือนรากแก้วของประเทศไทยมาตั้งแต่อดีตด้วยการส่งเสริมให้คณะสงฆ์ร่วมพัฒนาสังคม โดยเฉพาะในระดับชุมชน ท้องถิ่น จากบทบาทภารกิจของคณะสงฆ์

ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ หมายถึง หน่วยเผยแพร่ศีลธรรมทางพระพุทธศาสนา ที่วัด มูลนิธิ สมาคม สถานศึกษาหรือหน่วยงานของรัฐได้จัดตั้งขึ้น เพื่อเป็นแหล่งการศึกษา อบรม ปลูกฝังศีลธรรม วัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามแก่เด็กและเยาวชน มีชื่อย่อว่า ศพอ. เป็นองค์กรทางพระพุทธศาสนาองค์กรหนึ่งที่พระสงฆ์ได้จัดตั้งขึ้นมาเป็นการจัดการศึกษาสงเคราะห์นอกระบบโรงเรียน ให้การศึกษาอบรมประชาชน ซึ่งกลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่เป็นเด็กและเยาวชนที่กำลังอยู่ในวัยแห่งการศึกษาพื้นฐาน เพื่อให้รู้จักใช้เวลาว่างในวันหยุดเรียน เข้ามาศึกษาหาความรู้ความเข้าใจตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาแล้วนำมาไปประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวัน สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างสันติสุข และนับได้ว่าเป็นแหล่งสนับสนุน “การพัฒนาคน” ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 ที่เน้นคนเป็นศูนย์กลางหรือจุดมุ่งหมายหลักของการพัฒนา เพื่อให้ประเทศมีศักยภาพในการแข่งขัน และยืนหยัดอยู่ได้อย่างมั่นคงและมีศักดิ์ศรีในสังคมโลกบนพื้นฐานแห่งความเป็นไทย โดยให้คนได้รับการพัฒนาจิตใจอย่างครบถ้วน ซึ่งในการพัฒนาจิตใจนั้นจำเป็นต้องใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเข้ามาปลูกฝังให้ประชาชนได้เริ่ม

จากวัยเด็กมีคุณธรรมและจริยธรรมอย่างแท้จริง และสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่กำหนดให้จัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรมและแนวทางปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในหลักการที่ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ ควบคู่กับมีคุณธรรมจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (มาตรา 6) ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์นับเป็นการศึกษาตามอัธยาศัยซึ่งดำเนินการโดยพระภิกษุสงฆ์ในความสนับสนุนและให้การอุปถัมภ์ของกรมศาสนา (สำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม, 2551 : 2)

การมีแหล่ง หรือสถาบันพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชน ในรูปแบบศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จึงนับเป็นอุบายวิธีเชิงปฏิบัติการที่ดีอย่างหนึ่งในสังคมปัจจุบัน เพราะสามารถชักนำเด็กและเยาวชน เข้าร่วมงานพระพุทธศาสนาเพื่อการศึกษาอบรมบ่มนิสัย และสร้างจิตสำนึกให้เห็นคุณค่าของพระพุทธศาสนาแต่แรกเริ่ม นับเป็นวิธีการในรูปแบบประเพณีไทยอย่างหนึ่ง ได้รักษาพระพุทธศาสนาให้ดำรงมั่นคงอยู่ได้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน กรมการศาสนาหวังให้วัด ปฏิบัติภารกิจด้านการศึกษาสงเคราะห์อันเป็นหนึ่งในภารกิจ 6 ด้านของคณะสงฆ์ให้เด่นชัด ด้วยรูปแบบการจัดการศึกษาวิชาทางพระพุทธศาสนาแก่เด็กและเยาวชน โดยการจัดตั้งศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เพราะได้ตระหนักว่าวัด คือ สถาบันทางพระพุทธศาสนา ที่มีบทบาทอย่างสำคัญยิ่ง ในการดำเนินงานด้านพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมสู่ประชาชน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน จึงส่งเสริมให้วัดทั่วประเทศ เปิดดำเนินการศูนย์ ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ขึ้น นอกจากนี้ยังสนับสนุนให้มูลนิธิสมาคมสถานศึกษาหรือหน่วยงานของรัฐจัดตั้งศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ขึ้น เพื่อสร้างแหล่งให้การศึกษาอบรม ปลูกฝังศีลธรรมวัฒนธรรม และประเพณีอันดีงามของไทยแก่เด็กและเยาวชนอีกด้วย

ภารกิจของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ที่เปลี่ยนแปลงไปตามหลักการกระจายอำนาจตามมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านบริหารทั่วไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545 :15)

ซึ่งในปัจจุบันศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์มีสภาพฐานะเป็นนิติบุคคล ดังนั้นในการบริหารจัดการตามภารกิจหลักของศูนย์ที่กล่าวถึงแล้ว ทั้งด้านทรัพยากรบุคคล และอำนาจหน้าที่ในกรอบกฎหมายให้อำนาจไว้ จึงมีอิสระและมีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการ โดยมีความคล่องตัวรวดเร็ว และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ศูนย์ศึกษา ชุมชนท้องถิ่น และประเทศชาติโดยรวม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 3) จากการพิจารณาภารกิจของศูนย์ศึกษา

พระพุทธศาสนา วันอาทิตย์ตามขอบเขตทั้ง 4 ด้าน ที่กล่าวถึงแล้วจะเห็นว่า งานวิชาการ เป็นหัวใจสำคัญของการบริหารจัดการ ในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ถือว่าเป็นงานที่มีความสำคัญที่สุดในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพเนื่องจากเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการจัดการเรียนการสอน การจัดแหล่งเรียนรู้ การวิจัยในชั้นเรียน การนิเทศภายใน และการประกันคุณภาพการศึกษา ส่วนงานด้านอื่น ๆ คือ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านบริหารทั่วไปแม้จะมีความสำคัญก็เป็นแต่เพียงส่งเสริม และสนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามจุดหมายของหลักสูตร (กรมวิชาการ, 2542 : 76) ดังนั้น ผู้บริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จึงต้องให้ความสำคัญและถือเป็นหน้าที่ของศูนย์ศึกษา ในการบริหารจัดการงานวิชาการ ให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ การบริหารจัดการงานวิชาการในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา ในฐานะที่ศูนย์ศึกษาเป็นนิติบุคคลจึงมีความเป็นอิสระและคล่องตัวพอสมควร โดยสามารถแบ่งส่วนงานและกำหนดภารกิจของศูนย์ศึกษาให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้น ผู้บริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จึงได้กำหนดโครงสร้างแบ่งส่วนงานภายในศูนย์ศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านบริหารงานทั่วไป

1.2 ความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ทั่วประเทศ มีศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์จำนวน 3,683 ศูนย์ ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก ก็เป็นอีกหนึ่งแห่ง โดยได้เปิดดำเนินการเรียนการสอนแก่เยาวชนและประชาชนทั่วไปเป็นครั้งแรก เมื่อปีพุทธศักราช 2520 และได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองและชุมชนเป็นอย่างดี ในการส่งนักเรียนเข้ามาศึกษาอบรม ซึ่งมาจากสถาบันการศึกษาต่างๆ ในเขตภาคีเจริญและเขตใกล้เคียง ได้ยึดเอาหลักธรรมในพระพุทธศาสนาที่ตนได้ศึกษาอบรมมา ไปเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต ได้ประสบผลสำเร็จเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศทุกวงการ นับว่าศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์แห่งนี้ เป็นสถาบันที่ให้การศึกษอบรมบ่มนิสัยปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมและพัฒนาจิตใจของเยาวชน ได้ผลเป็นที่น่าพอใจในระดับหนึ่ง

ในการจัดการเรียนการสอนของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก จากการสำรวจเอกสารข้อมูลที่ได้จากสำนักงานเลขานุการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก พบปัญหาว่าผู้ปกครองได้ส่งเด็กนักเรียนมาเรียน ในระยะแรกของการเปิดการเรียน จะมีผู้ปกครองพานักเรียนมาสมัครเรียน เป็นจำนวนมากในภาคเรียนที่ 1 แต่ในภาคเรียนที่ 2 นักเรียนก็เริ่มลด

น้อยลงกว่าภาคเรียนที่ 1 ดังตารางที่ผู้วิจัยได้สำรวจจากเอกสารข้อมูลของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก

ตารางที่ 1 แสดงสถิติจำนวนนักเรียนศูนย์พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก
เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ปี 2552-2557

ปีการศึกษา	ภาคเรียนที่ 1	ภาคเรียนที่ 2
2552	239 คน	180 คน
2553	239 คน	180 คน
2554	242 คน	138 คน
2555	161 คน	123 คน
2556	193 คน	140 คน
2557	132 คน	124 คน

ที่มา : เอกสารสถิติการมาเรียนและจำนวนนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552-2557

เนื่องจากการจัดการศึกษาของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในปัจจุบัน ยึดกรอบการเรียนการสอนแบบโรงเรียนมีลักษณะตายตัวทำให้ไม่สามารถดำเนินงานให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงและยังผลให้เกิดปัญหาในการบริหารจัดการทั้งในด้านบุคลากร หลักสูตร สื่อการเรียนการสอน การจัดระบบข้อมูลงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์สถานที่เรียน การมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งเป็นเหตุทำให้แนวโน้มของจำนวนศูนย์ฯ ลดลงและจำนวนนักเรียนลดลงด้วย จากตารางข้างต้นจะพบว่าจำนวนนักเรียนของแต่ละปีการศึกษา จำนวนนักเรียนในภาคเรียนที่ 1 มากกว่าภาคเรียนที่ 2 แสดงให้เห็นถึงจำนวนลดลงของนักเรียนในระหว่างภาคเรียนของแต่ละปีการศึกษาและในปี พ.ศ. 2555-2557 มี นักเรียนมาสมัครเรียนลดลง เมื่อเทียบกับปีพ.ศ. 2552-2554 ส่งผลให้ศูนย์ฯ ไม่สามารถควบคุมดูแลคุณภาพการศึกษาและประเมินผลการพัฒนาของเด็กนักเรียนได้อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย จึงแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพการบริหารจัดการของผู้บริหารของศูนย์พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

จากความเป็นมาและความสำคัญข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะเป็นพระสงฆ์ที่จำพรรษาอยู่ในวัดนาคปรกได้รับข้อมูลเอกสารสถิติการมาเรียนและจำนวนนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552-2557 จากสำนักงานเลขานุการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก ผู้วิจัยจึงสนใจในการศึกษาการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวัน

อาทิตย์วัดนาครปรกทั้ง 4 ด้านคือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านบริหารงานทั่วไป ซึ่งศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เป็นองค์กรหนึ่ง ที่มีบทบาทต่อการพัฒนาด้านจิตใจและส่งเสริมคุณธรรมแก่เยาวชนให้เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศต่อไป และผู้วิจัยอยากทราบว่า ประสิทธิภาพการบริหารจัดการของผู้บริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาครปรก มีมากน้อยเพียงใด และอยากทราบว่า มีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ฯ เพื่อจะนำผลการศึกษารั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาครปรก ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.3 วัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัย

1.3.1 เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาครปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

1.3.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาครปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

1.3.3 เพื่อเสนอแนะให้แก่ ผู้บริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาครปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร นำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการต่อไป

1.4 ขอบเขตการศึกษา

การวิจัยนี้ เป็นการศึกษาศึกษาเฉพาะเรื่องประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาครปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร โดยศึกษาจากนักเรียนและผู้ปกครอง จำนวน 220 คน (ข้อมูลศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาครปรก พ.ศ. 2557)

1.5 คำนิยามศัพท์เฉพาะ

ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ หมายถึง หน่วยการเรียนรู้การเผยแผ่อบรมปลูกฝังศีลธรรมทางพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมไทยอันดีงามแก่เด็กเยาวชน ที่ได้จัดตั้งขึ้น มีชื่อย่อว่า ศพอ. ซึ่งในการวิจัยนี้หมายถึง ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาครปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ หมายถึง ความสามารถในการดำเนินงานด้านต่างๆ ให้สำเร็จลุล่วงตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในการวิจัยนี้

หมายถึง การใช้ทรัพยากรภายในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

ผู้บริหาร หมายถึง คณะพระภิกษุสงฆ์ในวัดนาคปรกที่ได้แต่งตั้งอย่างเป็นทางการจากเจ้าอาวาส เพื่อปฏิบัติหน้าที่บริหารการศึกษาในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก มีประธานกรรมการบริหาร เป็นต้น

นักเรียน หมายถึง นักเรียนที่ศึกษาในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

ผู้ปกครอง หมายถึง บิดามารดาหรือญาติพี่น้องที่นำนักเรียนมาศึกษาในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 ทำให้ทราบถึงระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

1.6.2 ทำให้ทราบปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

1.6.3 เพื่อเป็นข้อมูลเสนอแนะให้แก่ผู้บริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร นำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการต่อไป

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่องประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดนาครบก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้า แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามรายการ ดังนี้

- 2.1 ทฤษฎีการบริหารจัดการองค์การ
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา
- 2.3 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพ
- 2.4 แนวคิดเกี่ยวกับศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์
- 2.5 แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้นำ
- 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 ทฤษฎีการบริหารจัดการองค์การ

2.1.1 ความหมายและความสำคัญของการบริหารจัดการ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ค้นคว้าความหมายและความสำคัญทางการบริหารจัดการ มีนักวิชาการได้ทำการศึกษาและได้อธิบาย ดังต่อไปนี้

ธงชัย วงศ์ชัยสุวรรณ (2540 : 24) ได้กล่าวถึง การบริหารจัดการที่เป็นคู่มือในการบริหารจัดการภายใต้ความซับซ้อนของระบบข้อมูลข่าวสาร ได้ชี้ประเด็นสำคัญในการบริหารจัดการให้ประสบความสำเร็จไว้ 7 ด้าน ได้แก่ (1) การใช้เทคนิควิธีที่มีขอบเขตครอบคลุมวัตถุประสงค์ มีกลยุทธ์และมีคุณภาพ (2) การบริหารจัดการในลักษณะเป็นกระบวนการแก้ปัญหา (3) การมีคณะผู้บริหารที่มีศักยภาพในการตัดสินใจสูง (4) การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของผู้บริหารทุกคน (5) การนำผลจากการตัดสินใจมาใช้ประโยชน์ได้อย่างรวดเร็ว (6) การมีระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการที่เหมาะสม และ (7) การบริหารจัดการให้เหมาะสมกับแต่ละสถานการณ์

จุฑา เทียนไทย (2548 : 4) ได้กล่าวถึงการบริหารจัดการหมายถึง การเสริมพลัง/อำนาจในการตัดสินใจ (Empowerment) การรี้อปรับระบบ(Reengineering) การบริหารงานเชิงคุณภาพเบ็ดเสร็จ/โดยรวม (Total Quality Management) และการปรับลดขนาดองค์การ (Dowsizing) โดย

ผู้บริหารจะต้องทำหน้าที่การจัดองค์การ(Organizing) การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) การวางแผน (Planning) และการควบคุม(Controlling)

อานูภาพ อธิธิบันลือ (2531 : 7) ได้กล่าวถึงการบริหารจัดการไว้ดังนี้ การบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการที่ผู้จัดการใช้ศิลปะและกลยุทธ์ต่างๆ ดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอน โดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจของสมาชิกในองค์การ โดยตระหนักถึงความสามารถ ความถนัดและความมุ่งมั่น ด้านความเจริญก้าวหน้าในการปฏิบัติงานของสมาชิกในองค์การควบคู่ไปด้วยองค์การจะสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายที่กำหนด

ไพบูลย์ ช่างเรียน (2532:17) ให้ความหมายการบริหารว่า หมายถึง ระบบที่ประกอบไปด้วยกระบวนการในการนำทรัพยากรทางการบริหาร ทั้งทางวัตถุ และคนมาดำเนินการ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

บุญทัน ดอกไธสง (2537 : 1) ให้ความหมายว่า การบริหาร คือ การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด เพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคล องค์กร หรือประเทศ หรือการจัดการเพื่อผลกำไรของทุกคนในองค์การ

ติน ปรัชญพฤทธิ (2535 : 8) มองการบริหารในลักษณะที่เป็นกระบวนการโดยหมายถึง กระบวนการนำเอาการตัดสินใจ และนโยบายไปปฏิบัติ ส่วนการบริหารรัฐกิจหมายถึงเกี่ยวข้องกับ การนำเอา นโยบายสาธารณะไปปฏิบัติ

จากการศึกษาแนวคิดข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การบริหารจัดการ เป็นกระบวนการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้ได้ประโยชน์สูงสุด จะประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ คือ ด้านการวางแผน ซึ่งเป็นขั้นตอนในการกำหนดวัตถุประสงค์และวิธีปฏิบัติเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ด้านการจัดองค์การ การจัดการจะเป็นขั้นตอนในการจัดบุคคลและทรัพยากรที่ใช้ในการทำงานเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ในการทำงาน ด้านการนำและการจูงใจ จะเป็นขั้นตอนที่จะสามารถทำงานให้บรรลุผลสำเร็จโดยการสร้างขวัญและจูงใจผู้ใต้บังคับบัญชา ด้านการควบคุม จะเป็นการติดตามผลการทำงานและปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้ความร่วมมือและประสานงานกันระหว่างคนในองค์การ

หน้าที่ของการบริหาร (Function of Management)

การจำแนกหน้าที่การบริหารของผู้บริหารนั้น ได้มีนักวิชาการจำแนกเอาไว้หลายท่านที่น่าสนใจ ดังนี้ ลูเธอร์ กูลิค (Luther Gulick) ได้จำแนกหน้าที่ของการบริหารเอาไว้ 7 ประการ เป็นแบบการบริหาร คือ “POSDCORB MODELS” ซึ่งประกอบด้วย ดังนี้ (พิมลจรรย์ นามวัฒน์, 2544 : 22)

P	คือ	Planning	หมายถึง	การวางแผน
O	คือ	Organizing	หมายถึง	การจัดองค์การ
S	คือ	Staffing	หมายถึง	การจัดคนเข้าทำงาน
D	คือ	Directing	หมายถึง	การสั่งการ
Co	คือ	Co-ordination	หมายถึง	การประสานงาน
R	คือ	Reporting	หมายถึง	การรายงาน
B	คือ	Budgeting	หมายถึง	การจัดทำงบประมาณ

1) การวางแผน (Planning) คือ หน้าที่หรือบทบาท ในการกำหนดการทำงานที่จะเกิดขึ้นในอนาคตว่า จะทำอะไร จะทำอย่างไร จะทำเมื่อไร ใครเป็นผู้ทำ จะใช้งบประมาณเท่าไร

2) การจัดองค์การ (Organizing) คือ การจัดโครงสร้างองค์การที่เกี่ยวกับเรื่องการกำหนดภารกิจหน้าที่ การแบ่งงานกันทำ การกำหนดอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ การจัดสายงานการบังคับบัญชา การกำหนดขนาดของการควบคุม การจัดตั้งหน่วยงานหลัก (Line) และการจัดตั้งหน่วยงานที่ปรึกษา (Staff)

3) การจัดคนเข้าทำงาน (Staffing) คือ หน้าที่ที่เกี่ยวกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งประกอบด้วย การวางแผนกำลังคน การสั่งการ การคัดเลือก การบรรจุแต่งตั้ง การปฐมนิเทศ การฝึกอบรม การประเมินผลการปฏิบัติงานการเลื่อนขั้นลดขั้น การโยกย้ายและการให้พ้นจากงาน

4) การสั่งการ (Directing) คือ การที่ผู้บังคับบัญชาสั่งให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานตามแผนงานหรือตามที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้การปฏิบัติงานดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจจะสั่งการด้วยวาจาหรือเป็นลายลักษณ์อักษร

5) การประสานงาน (Coordinating) คือ หน้าที่ในการประสานกับหน่วยย่อยต่าง ๆ ที่มีอยู่ในองค์การให้ทำงานสอดคล้อง และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งการประสานงานนั้นอาจทำได้โดยการจัดตั้งคณะกรรมการกลั่นกรองงาน การจัด โครงสร้างองค์การให้มีความชัดเจน การใช้วิธีการงบประมาณ เป็นต้น

6) การรายงานผลการปฏิบัติงาน (Reporting) คือ การรายงานความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรค ตลอดจนข่าวสารต่าง ๆ ขององค์การให้ทุกฝ่ายได้ทราบ เพื่อประโยชน์ในการติดตามการ แก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากการทำงาน

7) การบริหารงบประมาณ (Budgeting) คือ หน้าที่ในการจัดสรร การวางแผนงบประมาณ ให้กับองค์การ และหน่วยย่อยต่าง ๆ ให้มีงบประมาณที่เหมาะสมและเพียงพอในการทำงาน

โดยสรุปกล่าวได้ว่า เป็นวิธีการของสถาบัน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำเสนอข่าวสาร ข้อมูลหรือข้อเท็จจริงต่อผู้บริหาร ต่อผู้บังคับบัญชา หรือผู้ที่สนใจ การรายงานจะต้องมีผู้รายงาน เป็นใครคนหนึ่งหรือกลุ่มหนึ่ง รายงานต่อคนหนึ่งหรือกลุ่มหนึ่ง อาจจะเป็นผู้ร่วมงาน ผู้บังคับบัญชาหรือประชาชน และจะต้องอาศัยกรรมวิธีที่ดี ของการสื่อความหมายมีลักษณะที่ทำให้ ได้ คือ การรายงานทางวาจา และการรายงานเป็นลายลักษณ์อักษร เพราะฉะนั้นในการศึกษา วิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเอาแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดมาช่วยในการวิเคราะห์ข้อมูล ใน ขั้นตอนของวัตถุประสงค์เกี่ยวกับปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมในการบริหารและจัดการวัดให้เป็น ศูนย์กลางของชุมชนต่อไป

2.2 ทฤษฎีการบริหารการศึกษา (The Education Administration Theory)

การบริหารงานในสถานศึกษาเป็นกระบวนการดำเนินงานของกลุ่มบุคคล เพื่อต้องการ พัฒนาหรือให้บริการทางการศึกษาแก่สมาชิกในสังคมให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคล สำคัญที่มีบทบาทและอำนาจหน้าที่ในการบริหารจัดการ สถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายที่องค์การ ได้กำหนดไว้ และสามารถบริการทาง การศึกษาแก่สังคมได้เป็นอย่างดี

2.2.1 ความหมายของการบริหารการศึกษา

(เยาวยา เดชะคุปต์ (2542 : 13) เสนอว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง ความพยายามที่จะ จัดดำเนินงานเกี่ยวกับเรื่องของการศึกษาได้แก่ โรงเรียน หลักสูตร ครู นักเรียน วัสดุ อุปกรณ์ ตำรา เรียนและอาคารสถานที่ เป็นต้น ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือความ พยายามที่จะจัดดำเนินงานทุกอย่างที่เกี่ยวกับการศึกษา โดยให้มีผลผลิตคือผู้เรียนที่มีคุณภาพใน ที่สุด

(สันติ บุญภิรมย์ (2552 : 53) กล่าวว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง การดำเนินการ เกี่ยวกับการให้ความรู้แก่เด็ก เยาวชน ประชาชน ตามรูปแบบของการศึกษาประเภทต่างๆ เพื่อให้มี ความเจริญงอกงามสู่วัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศโดยรวม

(มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2536 : 87) คือ กิจกรรมต่างๆที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุกๆด้าน นับตั้งแต่บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ พฤติกรรมและคุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกันกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่างๆที่อาศัยการควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีต่อบุคคล

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การบริหารการศึกษาคือ การดำเนินงานของกลุ่มบุคคลโดยใช้กระบวนการต่างๆเพื่อพัฒนาทางด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และด้านสติปัญญาของบุคคล ให้เป็นสมาชิกที่ดี มีคุณภาพ ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ และเป็นคนดีของสังคม

2.2.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา

เจริญผล สุวรรณโชติ (2537 : 4) กล่าวว่า ทฤษฎีและการบริหารการศึกษาที่สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาจะเกี่ยวข้องกับทฤษฎีการบริหารด้านอื่นๆ ธรรมชาติของการบริหารในระบบการศึกษาจะต้องประกอบด้วย ความรู้ที่เกี่ยวกับทฤษฎีการศึกษา ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีบริหารการศึกษา ความรู้เกี่ยวกับสังคมวิทยา และพฤติกรรมศาสตร์ของมนุษย์ที่เกี่ยวกับการศึกษาและความรู้เกี่ยวกับการวิจัยการศึกษา ผู้ศึกษาจึงนำทฤษฎีการบริหารใช้เป็นแนวทางในการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิรูปการบริหารการศึกษา ได้แก่ ทฤษฎีดังต่อไปนี้

1) ทฤษฎีการบริหารของเวเบอร์ (Weber)

เวเบอร์ (อ้างถึงใน ดิน ปรัชญาพุทธธิ์, 2527 : 27) มองว่า องค์กรระบบราชการเป็นองค์กรที่ดีที่สุด เมื่อเทียบกับองค์กรประเภทอื่นในสมัยนั้น เช่น องค์กรภายใต้ ระบบเจ้าขุนมูลนาย และภายใต้ผู้นำที่มีบารมีส่วนตัว เวเบอร์ชี้ว่าระบบราชการมีความเที่ยงตรง ความรวดเร็ว ความไม่กำกวม ความรู้เกี่ยวกับเอกสาร ความต่อเนื่องการใช้ดุลยพินิจ เอกภาพ การปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาอย่างเคร่งครัด การลดการกระทบกระทั่งกัน การลดปริมาณวัสดุ และค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับคน สิ่งเหล่านี้ได้รับการยกย่องระดับถึงที่สุดของการบริหารแบบระบบราชการที่พัฒนาอย่างเต็มที่เฉพาะอย่างยิ่งในรูปแบบของมันซึ่งมีรูปแบบเดียว เมื่อเทียบกับรูปแบบการบริหารงานของวิทยาลัยของค์การที่ยึดศถาบรรดาศักดิ์ และองค์กรที่มีโชอาชีพอื่นๆ ทั้งหมดแล้วระบบราชการที่ได้รับการฝึกอบรมอย่างดีแล้ว จะมีความเหนือกว่าองค์กรเหล่านั้นในประเด็นเหล่านี้ทั้งหมด และในส่วนที่เกี่ยวกับงานที่สลบซับซ้อนนั้นแล้ว ในท้ายที่สุดงานระบบราชการที่ได้รับค่าจ้างไม่เพียงแต่จะเที่ยงตรงเท่านั้น แต่ยังมีราคาถูกลงกว่าหรือแม้กระทั่งเป็นบริการที่มีเกียรติซึ่งไม่อาจจะตอบแทนเป็นรูปตัวเงินได้

เจริญผล สุวรรณ โขติ (2537 : 32) ได้เปรียบเทียบทฤษฎีของเวเบอร์กับหลักการบริหาร การศึกษาของไทยไว้ว่า เวเบอร์ได้เน้นถึงอำนาจในระบบราชการ เป็นไปในลักษณะของตำแหน่ง และสมรรถภาพ เพราะฉะนั้น จึงพบว่า บทบาทของบุคคลในสถาบันกับตัวสถาบันเองมักขัดแย้ง กัน ทั้งนี้ เพราะความคาดหวังกับความต้องการในตำแหน่งหน้าที่สถาบันและบุคคลไม่ตรงกัน ข้อ ขัดแย้งจึงเกิดขึ้น สิ่งที่เรพบเห็น ในระบบการศึกษาที่เราได้ปฏิบัติกันอยู่ในปัจจุบันนี้ก็คือ การปกครองรูปแบบลำดับชั้น (Hierarchy) โดยเคร่งครัดในแนวดิ่ง ซึ่งทำให้การบริหารงานล่าช้า การบริหารงานของเราซึ่งฝังแน่นอยู่ในระบบการรวมอำนาจมากกว่าการกระจายอำนาจ ถึงแม้การ จัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาที่คู่คล้ายๆ กับการกระจายอำนาจสู่จังหวัดหรือท้องถิ่นอยู่ใน ปัจจุบันก็มีได้เป็นเครื่องหมายยืนยันว่า การจัดการศึกษาของเรามีการกระจายอำนาจไปยัง ประชาชนตามอุดมการณ์หรืออุดมคติของการบริหารการศึกษาแบบกระจายอำนาจ

ส่วนการมองระบบราชการของนักรัฐศาสตร์ (ดิน ปรัชญพฤทธิ, 2527 : 28) นักรัฐศาสตร์ มองว่า ระบบราชการเป็นการปกครองการบริหาร โดยสำนักงาน หรือกระทรวง ทบวง กรม ซึ่ง ปฏิบัติงานโดยข้าราชการที่ได้รับการแต่งตั้ง มิใช่เลือกตั้งเข้ามา ระบบการปกครอง การบริหารงาน แบบนี้จึงมีการจัดสายบังคับบัญชาโดยอาศัยอำนาจอธิปไตยเป็นหลัก กล่าวคือ การปกครองการ บริหารโดยอาศัยกฎหมายและความเป็นระเบียบเรียบร้อย แต่ในขณะเดียวกันก็เป็นการปกครอง บริหารซึ่งกระทำโดยผู้ปกครองแต่ฝ่ายเดียว ส่วนผู้ถูกปกครองกลับ ไม่มีสิทธิ์มีเสียง หรือเข้ามามี ส่วนร่วมแต่อย่างใด

การมองระบบราชการของโครซีเยร์ (Crozier อ้างถึงใน ดิน ปรัชญพฤทธิ, 2527 : 29) โครซีเยร์ มองระบบราชการไปในทางลบ นั่นคือมีแต่ความเชื่องช้าไม่สามารถที่จะปรับตัวเองเพื่อ สอนองตอบความต้องการของลูกค้า และก่อให้เกิดความวุ่นใจของคนที่อยู่ทั้งในและนอกองค์การ แบบนี้องค์การระบบราชการจึงคอยแต่จะคุกคามคนในสังคมอันสืบเนื่องมาจาก “วงจรแห่งความ ชั่วร้าย” ที่ระบบนี้ได้สร้างขึ้นมา และจากการที่โครซีเยร์เข้าไปศึกษาองค์การระบบราชการฝรั่งเศส สองแห่งพบว่า การทำงานเป็นกิจวัตรทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างผู้บริหารระดับสูง และผู้ ควบคุมงานระดับล่าง คนที่มีข่าวสารมักไม่มีอำนาจในการตัดสินใจ ส่วนคนมีอำนาจมักไม่มี ข่าวสาร ความชำนาญเฉพาะอย่างทำให้พนักงานใจแคบ มุ่งแต่ผลประโยชน์ของพวกตน การรวม อำนาจและการไม่คำนึงถึงเรื่องส่วนตัวทำให้คนไม่ชอบเข้ามามีส่วนร่วมแบบซึ่งๆ หน้า เพราะไม่ อยากเสี่ยงต่อการถูกลงโทษ

2) ทฤษฎี 4 P's

เป็นทฤษฎีที่จัดระบบการบริหารการศึกษาที่ชัดเจน โดยระบุด้านเป้าหมาย ตัวบุคคล กระบวนการดำเนินงาน และผลผลิตดังนี้

1. Purpose (ความมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์)
2. people (บุคคล)
3. Process (กรรมวิธีในการดำเนินการ)
4. Product (ผลผลิต)

1. Purpose (ความมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์) การบริหารราชการแผ่นดินมีความมุ่งหมายเพื่อให้ประชาชนอยู่ดีมีสุข การบริหารธุรกิจมีจุดหมายเพื่อต้องการกำไรเป็นตัวเงิน แต่การบริหารศึกษามีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ไม่หวังผลกำไรเป็นตัวเงิน

2. People (บุคคล)

2.1 ผู้ให้บริการ บุคคลที่เป็นผู้ให้บริการในการบริหารการศึกษา คือ ครู อาจารย์ ผู้อำนวยการโรงเรียน อธิการบดี ตลอดจนผู้บริหารการศึกษาต้องเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ เป็นคนดี เป็นคนเก่ง และเป็นตัวอย่างแก่ผู้รับบริการหรือนักเรียน ซึ่งเป็นบุคคลที่แตกต่างไปจากผู้บริหารหรือบุคคลที่เป็นผู้ให้บริการในการบริหารราชการแผ่นดินและการบริหารธุรกิจ

2.2 ผู้รับบริการ บุคคลที่เป็นผู้รับบริการในการบริหารการศึกษา ส่วนมากเป็นผู้เยาว์ หรือเด็กที่ต้องพัฒนาให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพต่อไป แต่บุคคลที่เป็นผู้รับบริการในการบริหารราชการแผ่นดิน และการบริหารธุรกิจ ส่วนมากจะเป็นบุคคลที่บรรลุนิติภาวะหรือเป็นผู้ใหญ่แล้ว

3. Process (กรรมวิธีในการดำเนินงาน) การบริหารการศึกษา มีกรรมวิธีที่ละเอียดอ่อน มีกรรมวิธีในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพที่หลากหลาย และแตกต่างกับกรรมวิธีของการบริหารราชการแผ่นดิน และการบริหารธุรกิจอย่างสิ้นเชิง นอกจากนั้นการบริหารราชการแผ่นดินและการบริหารธุรกิจจะนำกรรมวิธีทางการบริหารการศึกษาไปใช้ไม่ได้อีกด้วย

4. Product (ผลผลิต) ผลผลิตทำงานบริหารการศึกษา คือ ได้คนที่มีคุณภาพซึ่งเป็นนามธรรม คือเมื่อเด็กเข้าโรงเรียนแล้วสำเร็จการศึกษาออกไป จะได้เด็กที่มีความรู้ มีความคิด มีความสามารถ และเป็นคนดี ซึ่งจะมองเห็นได้ยากเพราะเป็นนามธรรมแต่ผลผลิตทางการบริหารราชการแผ่นดินและการบริหารธุรกิจ เป็นรูปธรรมที่มองเห็นได้ง่าย เช่น มีถนนหนทาง มีคลองระบายน้ำ มีไฟฟ้า มีน้ำประปาใช้ มีผลผลิตทางการเกษตร มีผลกำไรเป็นตัวเงิน หรือเมื่อนำผลไม้เข้าไปในโรงงานจะได้ผลผลิตที่ออกจากโรงงานเป็นผลไม้กระป๋อง เป็นต้น

2.3.3 ภารกิจทางการบริหารการศึกษา หรือ งานบริหารการศึกษา

สำหรับภารกิจทางการบริหารการศึกษา หรืองานบริหารการศึกษา Edward W. Smith ได้แบ่งงานของผู้บริหารการศึกษาไว้ 7 ประการ ด้วยกัน คือ (บัญชา นาชัยเทพ และคณะ, 2544 : 6)

1. งานวิชาการ
2. งานบุคคล
3. งานกิจการนักเรียน
4. งานการเงิน
5. งานอาคารสถานที่
6. งานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน
7. งานธุรการ

นิติตภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และนิติตภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร ได้ทำวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับงานบริหารการศึกษา ได้จำแนกงานบริหารการศึกษา ออกเป็น 5 ประเภท (โดยนำงานการเงิน งานอาคารสถานที่ และงานธุรการที่ Edward W. Smith แบ่งไว้มารวมอยู่ในประเภทเดียวกัน) ดังนี้

1. งานวิชาการ
2. งานธุรการ การเงินและบริการ
3. งานบริหารบุคคล
4. งานบริหารกิจการนักเรียน
5. งานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

จึงกล่าวได้ว่า ภารกิจในการบริหารการศึกษา หรืองานบริหารการศึกษา โดยทั่วไปจำแนกออกเป็น 5 ประเภท ด้วยกันคือ

1. การบริหารงานวิชาการ เป็นการดำเนินงานที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนซึ่งครอบคลุมเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ การทำแผนการสอน การปรับปรุงการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอน การประเมินผลการวัดผล และการนิเทศการสอน เป็นต้น การบริหารการศึกษาเป็นการดำเนินงานของกลุ่มบุคคลเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ คนจะมีคุณภาพคือมีความรู้ ความสามารถ ความคิด และความเป็นคนดีได้ จะต้องมีการเรียนการสอนหรือจะต้องมีการบริหารงานวิชาการนั่นเองการบริหารงานวิชาการจึงถือว่าเป็นหัวใจของการบริหารการศึกษา

2. การบริหารงานธุรการ เป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับงานการเงิน วัสดุครุภัณฑ์ อาคารสถานที่ งานสารบรรณ งานรักษาพยาบาล และงานบริการต่างๆ เป็นต้น ซึ่งงานเหล่านี้เป็นงานที่สนับสนุนงานวิชาการอย่างมาก เช่น งานวิชาการจะประสบความสำเร็จได้ต้องมีอาคารสถานที่ มีห้องเรียน มีห้องปฏิบัติการ มีโต๊ะเก้าอี้ มีสื่อการสอนต่างๆ มีงานบริการให้ความสะดวกต่างๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นบทบาทของการบริหารงานธุรการนั่นเอง การบริหารงานธุรการ จึงมีส่วนช่วยในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพได้อย่างมาก

3. การบริหารงานบุคคล เป็นการดำเนินงานที่เกี่ยวกับบุคคล เริ่มตั้งแต่ การสรรหาบุคคลมาทำงานหรือมาเป็นครู การจัดบุคคลเข้าทำงาน การบำรุงรักษาและการสร้างเสริมกำลังใจในการทำงาน การพัฒนาบุคคล และการจัดบุคคลให้พ้นจากงาน เป็นต้น การบริหารงานบุคคลเป็นงานที่มีส่วนในการพัฒนาบุคคลให้มีคุณภาพอย่างมาก เช่นกัน เพราะในการสรรหาบุคคลมาทำงาน ถ้าสรรหาบุคคลที่เป็นคนเก่งคนดีมาเป็นครู จัดครูเข้าสอนตามความรู้ความสามารถและความถนัดของเขา มีการพัฒนาครูให้เก่งให้เป็นคนดียิ่งขึ้นไป ย่อมจะสอนนักเรียนให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ถือว่ามีส่วนในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพนั่นเอง

4. การบริหารกิจการนักเรียน เป็นการดำเนินงานที่เกี่ยวกับนักเรียน เช่น การปฐมนิเทศนักเรียน การปกครองนักเรียน การจัดบริการแนะแนว การบริการเกี่ยวกับสุขภาพนักเรียน การจัดกิจกรรม และการบริการต่างๆ เป็นต้น การบริหารกิจการนักเรียนถือว่าเป็นการพัฒนาบุคคลให้เป็นคนดี คนเก่ง ได้อย่างมากเช่นกัน เช่น การปกครองให้เด็กมีระเบียบวินัย การจัดกิจกรรมกีฬา กิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมทางวิชาการ การจัดบริการแนะแนว เหล่านี้ล้วนทำให้นักเรียนเป็นคนดี คนเก่ง

5. การบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน เป็นการบริหารงานที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์กับชุมชน เช่น การสอนให้นักเรียนนำความรู้ที่เรียน ไปใช้ที่บ้านที่ชุมชน และเผยแพร่แก่คนรอบข้างคนในชุมชนด้วย การช่วยแก้ปัญหาในชุมชน การให้นักเรียนเข้าไปเรียนหรือฝึกงานในชุมชน การเชิญผู้เชี่ยวชาญสาขาวิชาต่างๆ ในชุมชนมาให้ความรู้แก่นักเรียน เป็นต้น การบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนนี้ จะช่วยพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพได้เช่นกัน เพราะการให้นักเรียนนำความรู้ไปใช้ที่บ้านและในชุมชน จะมีคุณภาพดีกว่าการเรียนเพื่อรู้อย่างเดียว การเชิญผู้เชี่ยวชาญสาขาวิชาต่างๆ ในชุมชนมาให้ความรู้แก่นักเรียน หรือการให้นักเรียนเข้าไปเรียนหรือฝึกงานในชุมชน ย่อมจะทำให้นักเรียนมีความรู้และประสบการณ์กว้างขวางด้วยเช่นกัน

2.3 แนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพ

2.3.1 ความหมายและความสำคัญของประสิทธิภาพ

ซุมส์คักด์ ซุมนุม (2549 : 64) ได้กล่าวถึงประสิทธิภาพไว้ดังนี้ ในการปฏิบัติงานให้ได้ผลดีหรือไม่ดีนั้น ผู้ปฏิบัติจะต้องได้รับการตอบสนองความต้องการทั้งภายนอกและภายใน ซึ่งหากได้รับการตอบสนองแล้วย่อมหมายถึงการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งแบ่งได้ 2 ประเภทคือ

1. ความต้องการภายนอก ได้แก่

- 1.1 รายได้หรือค่าตอบแทน
- 1.2 ความมั่นคงปลอดภัยในการปฏิบัติงาน
- 1.3 สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ดี และ
- 1.4 ตำแหน่ง/หน้าที่

2. ความต้องการภายใน ได้แก่

- 2.1 ความต้องการได้รับการยอมรับจากหมู่คณะ
- 2.2 ความต้องการแสดงความรู้สึเกี่ยวกับภารกิจรักภักดี ความเป็นเพื่อนและความรัก
- 2.3 ความต้องการในศักดิ์ศรีของตนเอง

สมใจ ลักษณะ (2543 : 7-8) ได้กล่าวถึงประสิทธิภาพไว้ดังนี้ ประสิทธิภาพเป็นเรื่องของการใช้ปัจจัยและกระบวนการในการดำเนินงาน โดยมีผลผลิตที่ได้รับเป็นตัวกำกับการแสดงประสิทธิภาพของการดำเนินงานใดๆ อาจแสดงค่าของประสิทธิภาพในลักษณะการเปรียบเทียบระหว่างค่าใช้จ่ายในการลงทุนกับผลกำไรที่ได้รับ ซึ่งถ้าผลกำไรมีสูงกว่าต้นทุนเท่าใดยิ่งแสดงถึงประสิทธิภาพมากขึ้น ประสิทธิภาพอาจไม่แสดงประสิทธิภาพเชิงตัวเลข แต่แสดงด้วยการบันทึกถึงลักษณะการใช้ เงิน วัสดุ คน และเวลา ในการปฏิบัติงานอย่างคุ้มค่า ประหยัด ไม่มีการสูญเปล่าเกินความจำเป็น รวมถึงการใช้กลยุทธ์หรือเทคนิควิธีการปฏิบัติที่เหมาะสมสามารถนำไปสู่การบังเกิดได้เร็ว ตรง และมีคุณภาพ ประสิทธิภาพมี 2 ระดับ ดังนี้

1) ประสิทธิภาพของบุคคล หมายถึง การทำงานเสร็จโดยสูญเวลาและเสียพลังงานน้อยที่สุด ค่านิยมการทำงานที่ขัดกับสังคมคือการทำงานได้เร็ว และได้งานดี

2) ประสิทธิภาพขององค์กร บุคคลที่มีประสิทธิภาพในการทำงาน คือ บุคคลที่ตั้งใจปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถใช้กลวิธีหรือเทคนิคการทำงานที่จะสร้างผลงานได้มากเป็นผลงานที่มีคุณภาพเป็นที่น่าพอใจ โดยสิ้นเปลืองทุน ค่าใช้จ่าย พลังงาน และเวลาน้อยเป็นบุคคลที่มี

ความสุขและพอใจในการทำงานเป็นบุคคลที่มีความพอใจที่จะเพิ่มพูนคุณภาพและปริมาณของผลงาน คิดค้น คัดแปลงวิธีการทำงานให้ได้ผลดียิ่งขึ้นอยู่เสมอ

สุรนาท ขมะณะรงค์ (2540 : 35) ได้กล่าวถึงประสิทธิภาพไว้ดังนี้ ประสิทธิภาพในระบบราชการมีความหมายรวมถึงการผลิตภาพและประสิทธิภาพ โดยประสิทธิภาพเป็นสิ่งที่วัดได้หลายมิติตามแต่วัตถุประสงค์ที่ต้องการพิจารณา คือ (1) ประสิทธิภาพในมิติของค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนการผลิต ได้แก่ การใช้ทรัพยากรการบริหาร คือ คน เงิน วัสดุ เทคโนโลยีที่มีอยู่อย่างประหยัด คุ่มค่าและเกิดการสูญเสียน้อยที่สุด (2) ประสิทธิภาพในมิติของกระบวนการบริหาร ได้แก่ การทำงานที่ถูกต้องได้มาตรฐาน รวดเร็ว และใช้เทคโนโลยีที่สะดวกกว่าเดิม และ (3) ประสิทธิภาพในมิติของผลผลิตและผลลัพธ์ ได้แก่ การทำงานที่มีคุณภาพเกิดประโยชน์ต่อสังคม เกิดผลกำไรทันเวลา ผู้ปฏิบัติงานมีจิตสำนึกที่ดีต่อการทำงานและบริการ เป็นที่พอใจของลูกค้าหรือผู้มารับบริการ

2.3.2 แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพการบริหารงาน

วิรัช สงวนวงษ์วาน (2531 : 86) กล่าวว่า ประสิทธิภาพของการบริหารงาน จะเป็นเครื่องชี้ถึงความเจริญก้าวหน้า หรือความล้มเหลวขององค์กร งานที่สำคัญของผู้บริหารองค์การก็คืองานในหน้าที่ของการบริหาร ซึ่งจะเหมือนกันเป็นสากล ไม่ว่าจะเป็นองค์กรขนาดใด มีจุดประสงค์ใด จะเป็นเครื่องมือช่วยให้การบริหารงานหรือการจัดการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้บริหารที่ชาญฉลาดจะต้องเลือกการบริหารที่เหมาะสมกับองค์กรของตนในสถานการณ์ต่าง ๆ และนำไปปรับใช้ให้เกิดประโยชน์แก่องค์การมากที่สุด

อุทัย หิรัญโต (2525 : 123) กล่าวว่า คำว่า “ประสิทธิภาพ” ในวงการธุรกิจ หมายถึงการจัดการที่ได้รับผลกำไร หรือขาดทุน สำหรับในการบริหารงานราชการในทางปฏิบัติวัดประสิทธิภาพได้ยากมาก วิธีวัดประสิทธิภาพที่ใช้ในวงราชการ จึงหมายถึงรวมถึงผลการปฏิบัติงานที่ยังให้เกิดความพึงพอใจและประโยชน์แก่มวลมนุษย์ (Human Satisfaction and Benefit Produced) ดังนั้น ประสิทธิภาพในทางราชการจะต้องพิจารณาถึงคุณค่าทางสังคม จึงไม่จำเป็นต้องประหยัดหรือมีกำไร เพราะงานบางอย่างถ้าจะทำการประหยัดอาจไม่มีประสิทธิภาพก็ได้ นอกจากนี้การบริหารงานที่มีประสิทธิภาพจะต้องพิจารณาคำว่า “ประสิทธิผล” ประกอบด้วยคำว่า ประสิทธิผล (Effectives) หมายถึง ผลสำเร็จของการบริหารที่บรรลุถึงเป้าหมายที่กำหนดไว้ซึ่งอาจเกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานที่ไม่มีประสิทธิภาพก็ได้ เพราะประสิทธิผลเพียงแต่พิจารณาถึงผลงานที่ได้รับเท่านั้น ลักษณะการบริหารที่มีประสิทธิผลคือ การบรรลุเป้าหมาย แต่การบริหารงานที่มี

ประสิทธิภาพ คือการใช้ทรัพยากรการบริหารอย่างประหยัด เกิดผลรวดเร็ว โดยการนำเวลา (Time) เข้ามาพิจารณาด้วย

ปรัชญา เวสารัชช์ (2529 : 5) ได้ให้ความหมายของคำว่า ประสิทธิภาพการบริหารงาน ไว้ 3 นัย คือ

1. เกี่ยวกับงาน โดยตรง คือ งานที่ออกมา นั้นเกิดผลได้เร็วกว่ากำหนดหรือผลงานที่มีคุณภาพ และผลงานสูงกว่ากำหนด
2. เกี่ยวกับผู้บริหาร ผู้บริหารมีความสามารถทำงานโดยตลอดไม่มีการหยุดหรือชะงัก และมีทักษะในเรื่องการบริหารงานในการวางแผน การจัดองค์การ การมอบหมายงาน การสั่งการ การตรวจสอบควบคุมงานที่มีระบบ และเป็นกระบวนการ รวมทั้งการตัดสินใจที่ดี
3. เกี่ยวกับตัวผู้ปฏิบัติงาน ผู้ร่วมงานทำงานอย่างมีความสุข ไม่มีปัญหาข้อขัดแย้ง มีการสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน ในการปฏิบัติงาน การประสานงาน และการติดต่อสื่อสารภายในองค์การเป็นไปด้วยดี

ลักษณะการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ

อุทัย หิรัญโต (2525 : 126-127) ได้ให้ข้อเสนอวิธีพิจารณาพื้นฐานการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. มีการวางแผนและควบคุมงานที่ดี ซึ่งประกอบด้วย 8 ลักษณะ ดังนี้
  - 1) สามารถจัดให้ผู้บริหารได้รับข่าวสาร ข้อมูล ทันเวลา ทันสมัย ถูกต้อง เพียงพอและแน่นอน
  - 2) เป็นแผนที่สมบูรณ์ก่อนดำเนินการ
  - 3) เปลี่ยนแปลงได้เหมาะสมกับความจำเป็น
  - 4) ประหยัดค่าใช้จ่ายและทรัพยากรในการดำเนินงาน
  - 5) ง่ายต่อการรับรู้และสามารถเป็นที่เข้าใจได้ในระหว่างผู้เกี่ยวข้อง
  - 6) มีเรื่องให้วินิจฉัยเฉพาะกรณีที่เป็นปัญหา
  - 7) มีมาตรการประเมินความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นก่อนเริ่ม และระหว่างดำเนินการ
  - 8) คาดหมายขอบเขตที่จะเกิดปัญหาได้
2. มีการจัดระบบงานให้เหมาะสม ซึ่งประกอบด้วยปัจจัย 2 ส่วน คือ คน และระบบงาน ประสิทธิภาพจะเกิดขึ้นได้เมื่อมีความพร้อมทั้งสองส่วน
3. จัดให้มีการประสานงานที่ดี

4. เพิ่มสมรรถภาพของคนให้สูงขึ้น

ธงชัย สันติวงษ์ (2533 : 4) ได้กล่าวถึงลักษณะของกลยุทธ์การบริหารที่ทรงประสิทธิภาพคือ

1. เป็นการบริหารเชิงรวมที่กระทำอย่างเป็นระบบ ที่มีการบริหารครบถ้วนสมบูรณ์ทุกด้าน
2. เป็นการบริหารที่พร้อมสมบูรณ์ด้วย “แผนงาน” ที่มีประสิทธิภาพ
3. เป็นการบริหารที่พร้อมสมบูรณ์ด้วย “ระบบปฏิบัติในการบริหารงาน” คือเทคนิคการจัดทำแผน การวัดผล การจูงใจ การควบคุม การพัฒนานักบริหาร และการแสวงหาประโยชน์จากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้อีกด้วย

ตามลักษณะดังกล่าวระบบการบริหารงานที่เน้นความมีประสิทธิภาพจะเริ่มพิจารณาการบริหารตั้งแต่ปัจจัยนำเข้า กระบวนการบริหาร ผลที่ได้จากการบริหารและประสิทธิผลที่ได้รับ ดังนี้

ปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ ทรัพยากรทางการบริหาร ซึ่งมีคน เงิน วัสดุอุปกรณ์ ฯลฯ ผู้บริหารต้องใช้ให้เหมาะสมกับสถานะแวดล้อมและตรงตามเป้าหมาย ได้ผลตอบแทนมากที่สุด

กระบวนการบริหาร (Process) ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์กร การบริหารบุคคล ฯลฯ ผู้บริหารต้องจัดระบบกระบวนการบริหารที่เน้นถึงคุณภาพงานทั้งปริมาณและคุณภาพที่สอดคล้องกับภาวะแวดล้อมขององค์กรด้วย

ผลที่ได้ออกมาจากการบริหาร (Output) คือ ประสิทธิภาพขององค์กรและของผู้บริหารว่าสามารถบริหารงานได้บรรลุเป้าหมายได้มากน้อยเพียงใด

ประสิทธิผลที่ได้รับ จะทำให้ทราบว่า การบริหารงานมีประสิทธิภาพและสามารถบริหารงานให้บรรลุเป้าหมายโดยประหยัดเพียงไร

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับศูนย์ศึกษาพุทธศาสนาวันอาทิตย์

2.4.1 ประวัติความเป็นมาของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

โรงเรียนสอนศาสนาพุทธมีกำเนิดครั้งแรกที่ประเทศศรีลังกา โดยชาวอเมริกันที่หันมาสนใจพระพุทธศาสนาผู้หนึ่ง ซึ่งปรารถนาจะช่วยพุทธศาสนิกชนชาวศรีลังกาต่อสู้กับนักเผยแผ่คริสต์ศาสนา และนโยบายเกี่ยวกับศาสนาของรัฐบาลอาณานิคมของอังกฤษ ท่านผู้นี้คือ พันเอกเฮนรี สตีล ออลคอตต์ (Henry Steel Olcott) โดยจัดตั้งเมื่อ พ.ศ. 2428 อันเป็น ระยะเวลาที่พระพุทธศาสนาในประเทศศรีลังกากำลังอยู่ในภาวะอันตรายอย่างยิ่ง การจัดตั้งโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ของประเทศศรีลังกา มีวัตถุประสงค์สำคัญ 2 ประการ คือ เพื่อฟื้นฟูพระพุทธศาสนาเพื่อต่อต้านคริสต์ศาสนา โรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นนี้มีลักษณะเป็นสถาบันอาศาศคือ

คณะครูและอาจารย์ทำงานโดยไม่มีค่าตอบแทนใด ๆ มีทั้งฆราวาสและพระภิกษุ ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาและศาสนาซึ่งอยู่ภายใต้การดำเนินงานของสมาคมยุวพุทธิกสมาคม (Young Men Buddhist Association หรือ Y.M.B.A.) (จันงค์ ทองประเสริฐ, 2512 : 3)

ปัจจุบัน โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในประเทศศรีลังกา มีอยู่เกือบทุกวัด หลักสูตรที่ใช้เรียนมี 4 ระดับ คือ ระดับชั้นต้น ชั้นกลาง ชั้นปลายและชั้นสูง วิชาที่เรียนประกอบด้วยพุทธประวัติ ธรรม ประวัติพุทธสาวก ประวัติพระพุทธศาสนา ลักษณะการเรียนการสอนเริ่มตั้งแต่ 08.00-12.00 น. ทุกวันอาทิตย์ (รายงานการสังเคราะห์งานวิจัย : คุณลักษณะและกระบวนการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมของประเทศต่าง ๆ , 2551 : 153) ส่วนวันพระเด็ก ๆ จะนุ่งขาวห่มขาวถือดอกไม้รูปเทียนเพื่อมาสมาทานอุโบสถศีล กิจกรรมที่นักเรียนปฏิบัติก่อนเข้าห้องเรียน คือ การสมาทานศีล 5 กล่าวบูชาพระรัตนตรัย คาถาสรรเสริญพุทธคุณ ธรรมคุณ สังฆคุณ จึงนับได้ว่าโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ของประเทศศรีลังกาเป็นสถาบันที่ดำเนินงานด้วยความศรัทธาเสียสละของชาวพุทธ ทำให้โรงเรียนพุทธศาสนาในประเทศศรีลังกาเจริญแพร่หลายมาก มีเกือบทุกหมู่บ้าน (ชูศักดิ์ ทิพย์เกสร, 2508 : 360)

2.4.2 การตั้งโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในประเทศไทย

สำหรับในประเทศไทย ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เริ่มกำเนิดขึ้นเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2496-2500 โดยพระพิมลธรรม (อาจ อาสภมหาเถร) สังฆมนตรีว่าการองค์การปกครอง (สมัยพระราชบัญญัติการปกครองคณะสงฆ์ พ.ศ. 2484) อธิบดีสงฆ์ (เจ้าอาวาส) วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ องค์กรุทธสถานายกมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้เดินทางไปดูกิจการพระพุทธศาสนาที่ประเทศพม่าและศรีลังกา เห็นพระสงฆ์ในประเทศพม่าและศรีลังกาจัดระเบียบการสอนศีลธรรมแก่เด็กและเยาวชนได้ผลดีมาก และจัดการสอนเฉพาะวันอาทิตย์ เมื่อท่านเดินทางกลับมาประเทศไทยจึงได้ปรารภถึงการสอนศีลธรรมของคณะสงฆ์ในประเทศพม่าและศรีลังกาแก่พระเจ้าหน้าที่บริหารและพระนิสิตของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมีดำริว่า “โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ สมควรที่จะจัดให้มีขึ้นในประเทศไทยบ้าง เพราะเด็กและเยาวชนมีความสนใจในพระพุทธศาสนาอยู่แล้ว ซึ่งจะทำให้เป็นกำลังสำคัญของพระพุทธศาสนาต่อไป และยังเป็นการส่งเสริมในด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาอีกประการหนึ่ง อีกทั้งเป็นการให้โอกาสแก่เด็กและเยาวชนได้ศึกษาและรู้จักหลักธรรมในพระพุทธศาสนาได้ถูกต้องตามสมควรแก่วัยของตน” ประกอบกับในสมัยนั้น พระเจ้าหน้าที่และพระนิสิตของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้นำบุตรหลานของข้าราชการ พ่อค้า และประชาชนทั่วไปที่สนใจมาฟัง

บรรยายธรรม ฟีกสมาธิในวันอาทิตย์ ซึ่งพากันวิ่งเล่นบริเวณลานอโศกวัดมหาธาตุฯ มาเล่านิทาน และสอนธรรมะ นอกจากนั้นทางโรงเรียนและมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ได้อาราธนาพระสงฆ์ดังกล่าวไป สอนธรรมะ อบรมศีลธรรมแก่นักเรียนและนักศึกษาอีกด้วย ดังนั้น พระเจ้าหน้าทีและพระนิสิต มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จึงดำเนินการขอเสนออนุมัติ ต่อทางสภามหาวิทยาลัยเพื่อเปิดสอน โรงเรียนพระพุทธรศาสนาวันอาทิตย์ขึ้น และได้รับอนุมัติให้เปิดทำการสอนเมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม พ.ศ. 2501 จึงนับได้ว่าเป็นโรงเรียนพระพุทธรศาสนาวันอาทิตย์แห่งแรกในประเทศไทย หลังจากนั้น ก็ได้รับความสนใจมีการจัดตั้งขยายไปยังวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ ต่อมาทางราชการได้พิจารณา เห็นว่า สภาพสังคมไทยกำลังเปลี่ยนแปลงไปจากสังคมเกษตรกรรมเป็นสังคมอุตสาหกรรม ประชาชนส่วนใหญ่ต่างก็มุ่งแต่จะประกอบภารกิจเกี่ยวกับอาชีพการงานที่รัดตัว โดยไม่มีเวลา สนใจเข้าวัดปฏิบัติธรรมหรือประพฤติตนในฐานะเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี เด็กและเยาวชนที่เกิดมา ในครอบครัวชาวพุทธจึงขาดแบบอย่างที่ดีในการประพฤติปฏิบัติตนตามหลักของพระพุทธศาสนา ดังนั้น หากทางราชการสนับสนุนให้วัดในฐานะที่เป็นศูนย์กลางของชุมชนได้จัดตั้งโรงเรียน พระพุทธรศาสนาวันอาทิตย์ขึ้น โดยเน้นให้พระสงฆ์เป็นผู้อบรมสั่งสอน ก็จะเป็นการส่งเสริมให้ เด็กและเยาวชนได้รับการอบรม ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมตั้งแต่วัยการศึกษา และได้ใช้เวลาว่าง วันหยุดการศึกษาได้ศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและนำไปประพฤติปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ได้ถูกต้องตามสมควรแก่วัย ทั้งยังเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้วัด มีบทบาท การปฏิบัติภารกิจด้านการศึกษาสงเคราะห์และเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน วัด และ โรงเรียน ให้เป็นเอกลักษณ์ของวิถีชีวิตในสังคมไทยตลอดไป (สุวิมล เอกอรุ, 2528 : 50-51)

ด้วยเหตุนี้ กรมการศาสนาในฐานะเป็นหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ด้านการรับสนองงาน การพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะการพระพุทธศาสนาที่ต้องทำนุบำรุงส่งเสริมเป็นพิเศษในฐานะที่เป็น ศาสนาประจำชาติไทยมาตั้งแต่บรรพกาล จึงได้จัดตั้งโครงการส่งเสริมการศึกษาศูนย์ศึกษา พระพุทธรศาสนาวันอาทิตย์ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2520 เป็นต้นมา โดยในระยะแรกได้จัดสรร งบประมาณอุดหนุนวัดต่าง ๆ ที่เปิดดำเนินการ โรงเรียนพระพุทธรศาสนาวันอาทิตย์ด้วยงบประมาณ ที่จำกัด และได้เห็นความสำคัญของการเผยแพร่ปลูกฝังศีลธรรมแก่เด็กและเยาวชนในรูปแบบ การศึกษาสงเคราะห์ โดยการจัดตั้งโรงเรียน พระพุทธรศาสนาวันอาทิตย์เพื่อสอนวิชา พระพุทธรศาสนาขึ้นในวัดที่ดำเนินการโดยพระสงฆ์ จึงได้เสนอโครงการส่งเสริมต่อรัฐบาลเพื่อให้ ได้รับงบประมาณสนับสนุนมากขึ้น ซึ่งรัฐบาลทุกสมัยก็ได้เห็นความสำคัญของงานด้านนี้ว่าเป็น การดำเนินงานพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมสู่ประชาชนที่มีเด็กและเยาวชนเป็นเป้าหมายที่สำคัญยิ่ง จึงได้มีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนด้านงบประมาณอย่างต่อเนื่องทุกปี

ในปี พ.ศ. 2523 เพื่อให้เป็นเอกลักษณ์เฉพาะทางและสอดคล้องกับระเบียบทางราชการ โรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ทั่วประเทศได้เปลี่ยนชื่อจากคำว่า “โรงเรียน” เป็น “ศูนย์ศึกษา” จึงมีชื่อเป็นทางการมาจนปัจจุบันนี้ว่า “ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์” และกำหนดให้ใช้อักษรย่อว่า “ศพอ”

พระมหามนตรี เทวมนตรี (2526 : 40-41) ได้สรุปว่า การจัดตั้งโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในประเทศไทยนั้น สืบเนื่องมาจากสภาพสังคมที่มีความเสื่อมทางด้านศีลธรรมของเด็กและเยาวชน การจัดตั้งโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ได้วางวัตถุประสงค์หลัก ไว้ 5 ประการ คือ

1. เพื่อให้เด็กและเยาวชนรู้จักพระพุทธศาสนาตามสมควรแก่วัยของตน
2. เพื่อปลูกฝังศีลธรรมให้แก่เด็กและเยาวชน
3. เพื่อให้เด็กและเยาวชนรู้จักดำเนินชีวิตตามหลักพระพุทธศาสนา
4. เพื่อให้เด็กและเยาวชนรู้จักบำเพ็ญกุศลสาธารณประโยชน์
5. เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา

2.4.3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และหลักสูตรของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

หลักสูตรและการเรียนการสอน ก่อนที่กรมการศาสนาจะเข้ามาจัดวางหลักสูตรเพื่อใช้ในโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ (ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในปัจจุบัน) ให้เป็นรูปแบบเดียวกันทั่วประเทศ ดังเช่นปัจจุบัน มี 2 รูปแบบ คือ หลักสูตรของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวัดมหาธาตุ และหลักสูตรของมหามกุฏราชวิทยาลัยวัดบวรนิเวศ ซึ่งโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์แห่งอื่น ๆ ได้นำไปใช้ และปรับปรุงให้เข้ากับสภาพของวัดแต่ละท้องถิ่นเมื่อกรมการศาสนาเข้ามาให้การอุปถัมภ์แก่โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ของวัดต่างๆ ในปี พ.ศ. 2518 ได้กำหนดหลักการและรูปแบบ ตลอดจนระเบียบต่างๆ เพื่อให้โรงเรียนประเภทนี้มีมาตรฐานเดียวกันและจากการประชุมสัมมนาผู้บริหารโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ทั่วประเทศเมื่อ พ.ศ. 2520 ที่ประชุมมีความเห็นว่า โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ทั่วประเทศควรมีหลักสูตรเดียวกัน ดังนั้น กรมการศาสนาจึงได้จัดทำหลักสูตรฉบับกรมการศาสนาขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2522 เป็นหลักสูตรกลางเพื่อให้มีหลักการสอนแบบเดียวกัน โดยลักษณะของหลักสูตรประกอบด้วย วิชาบังคับ 3 วิชา คือ วิชาธรรม วิชาพุทธประวัติ และวิชาศาสนพิธี

มีจุดมุ่งหมายให้นักเรียนศรัทธาในพระศาสนาและดำรงชีวิตที่ถูกต้อง ให้สังคมมีความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและประเทศชาติ การนำหลักธรรมไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน วิชาพุทธประวัติ นั้น นักเรียนสามารถนำความรู้เกี่ยวกับพุทธจริยวัตรมาใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติตนใน

ฐานะพุทธมามกะที่ดี ตลอดจนปลูกฝังให้ชาวซึ่งในวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงามของชาติ ซึ่งเนื้อหาส่วนใหญ่ในวิชานี้ ประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับพุทธประวัติ ศาสนพิธีปฏิบัติ วัฒนธรรมประเพณี ฯลฯ สำหรับวิชาศาสนาพิธี ยังไม่ได้มีการจัดทำหลักสูตร จึงใช้หนังสือศาสนาพิธีฉบับกรมการศาสนาซึ่งได้รวบรวมเกี่ยวกับพิธีต่าง ๆ ทางพุทธศาสนาทั้งของทางราชการและประชาชนทั่วไปเวลาเรียนและทำการสอน ปีการศึกษาหนึ่ง ต้องมีเวลาสอนไม่น้อยกว่า 120 ชั่วโมง หรือ 30 วัน อาทิตย์ละไม่ต่ำกว่า 4 ชั่วโมง (กรมการศาสนา, 2524)

การประชุมสัมมนาผู้บริหารระดับผู้อำนวยการ โรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ได้พิจารณาแนวทางในการเรียนการสอนของโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ในอนาคต ดังนี้ คือ (กรมการศาสนา, 2528 : 88-96)

1. ควรจัดให้มีการอบรมครูผู้สอนให้เข้าใจหลักการสอนและวิธีการสอน
  2. ครูเตรียมการสอนให้พร้อมก่อนเข้าไปสอนในห้องเรียน
  3. ครูควรคำนึงถึงวุฒิภาวะ และความพร้อมของเด็ก
  4. จัดสถานที่เรียนและสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม
  5. ขณะสอนครูควรใช้ภาษาง่าย ๆ ให้เหมาะสมกับสภาวะของเด็ก
  6. ครูควรเป็นแบบอย่างที่ดีของนักเรียนในทุกกรณี
  7. ควรจัดหารางวัลให้นักเรียนที่เรียนดีและประพฤติดี
  8. การสอนครูควรมีการเล่านิทานที่มีคติสอนใจประกอบการสอน
  9. ครูควรจัดการเรียนการสอนแบบแบ่งกลุ่มย่อย
  10. จัดสื่อการสอนที่เหมาะสมกับบทเรียนให้แก่เด็ก
  11. ควรใช้วิธีสอนแบบเล่นปนเรียน
  12. ควรใช้วิธีสอนแบบบทบาทสมมุติ
  13. ควรมีกิจกรรมพิเศษเสริมในห้องเรียน เช่น การร้องเพลง ปาฐกถาธรรมตอบปัญหา แข่งขัน ฯลฯ
  14. ควรให้เด็กคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น
  15. จัดทัศนศึกษาเป็นบางโอกาส
  16. ครูควรรักษาเวลาและหน้าที่ของตนเองด้วยจิตสำนึกอยู่เสมอ
- การวัดผลเป็นวัตถุประสงค์สำคัญที่โรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ใช้เพื่อจูงใจให้นักเรียนประพฤติดี เช่น การชี้ให้เห็นตัวอย่างที่ดี การทำแบบอย่างที่ดี และการยกย่องชมเชยผู้ที่มีความประพฤติดีให้ปรากฏเหล่านี้เป็นต้น (พระมหาณรงค์ จิตฺตโสภโณ, 2523: 49)

โดยทั่วไปโรงเรียนพุทธศาสนาวินายกได้จัดให้มีการสอบวัดผล ปีละ 2 ครั้ง คือสอบวัดผลกลางปี ซึ่งขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของแต่ละโรงเรียน และกำหนดสอบไล่วัดผลประจำปีภายในสัปดาห์ที่ 4 ของเดือนมกราคม ส่วนข้อสอบขึ้นอยู่กับแต่ละโรงเรียน การประเมินผลการสอบใช้ระบบร้อยละ แต่ละวิชาคะแนนเต็ม 100 คะแนน โดยทางกรมการศาสนาได้กำหนดเกณฑ์การประเมินผลไว้ ดังนี้ (กิตติวรรณ สิทธิเวช, 2534:34)

คะแนนต่ำกว่า 50 คะแนน	- ไม่ผ่าน
51 คะแนนขึ้นไป	- ผ่าน
70 - 80 คะแนน	- ดี
81 - 100 คะแนน	- ดีเยี่ยม

2.5 แนวความคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้นำ

ผู้นำเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารหรือการจัดการ ผู้จัดการหรือผู้บริหารมีหน้าที่วางแผนและจัดระเบียบ ให้งานดำเนินไปได้ด้วยความเรียบร้อย แต่ผู้นำมีหน้าที่ทำให้ผู้อื่นตาม และการที่คนอื่นตามผู้นำก็ไม่มีใครรับรองว่า ผู้นำจะนำไปในทิศทางที่ถูกต้องเสมอ ดังนั้น คนที่เป็นผู้นำที่เข้มแข็ง ก็อาจจะไม่ใช่ผู้จัดการหรือผู้บริหารที่ดีได้ หรือผู้บริหารผู้จัดการที่ดี ก็อาจไม่ใช่ผู้นำที่ดีก็ได้ ดังนั้นถ้าเป็นไปได้ องค์การหนึ่งองค์การใดที่ต้องการประสบความสำเร็จ ก็ย่อมต้องการผู้บริหาร หรือผู้จัดการที่มีลักษณะเป็นผู้นำดังนี้

2.5.1. คุณลักษณะของผู้นำที่ดี

คุณลักษณะของผู้นำที่ดี ความหมายและประเภทของผู้นำ ผู้นำ (Leader) หมายถึง บุคคลที่มีศิลปะ บุคลิกภาพ ความสามารถเหนือบุคคลทั่วไป สามารถชักจูงให้ผู้อื่นปฏิบัติตามที่ต้องการได้ ส่วนความเป็นผู้นำ (Leadership) เป็นกระบวนการที่มีอิทธิพลต่อกลุ่ม เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ผู้บริหารทุกคนควรเป็นผู้นำ และมีภาวะผู้นำ แต่ผู้นำไม่สามารถเป็นผู้บริหารที่ดีได้ทุกคน เพราะผู้บริหารต้องมีทักษะ มีความสามารถในหน้าที่ของผู้บริหาร มีนักวิชาการได้ให้ทรรศนะเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้นำไว้หลายด้าน เช่น

สมพงษ์ เกษมสัน (2517 : 364) ได้กล่าวถึงลักษณะของผู้นำพิจารณาจากการบริหารงาน โดยแบ่งออกเป็น 4 แบบ ดังนี้

1. ผู้นำแบบเจ้าระเบียบ (Regulative Leader) ผู้นำแบบนี้มักจะถือระเบียบแบบแผนเป็นสำคัญไม่ชอบให้มีการเปลี่ยนแปลง มีลักษณะคล้ายกับผู้นำแบบอิตาเลียน การสั่งการมักใช้กฎหมายและกฎระเบียบเป็นเครื่องมือ โดยยกเหตุผลในกฎหมายกฎระเบียบมาใช้ในการ

ปฏิบัติงานมากกว่าการยกตนเอง การติดต่อ สื่อสารสั่งงานมักเป็นไปในลักษณะการสื่อสารทางเดียว (One-way communication)

2. ผู้นำแบบบงการ (Directive Leaders) เป็นผู้นำที่ชอบใช้อำนาจในการปฏิบัติงาน ขาดหลักมนุษยสัมพันธ์ ทำงานแบบสั่งการเพื่อแสดงถึงการมีอำนาจและความสัมพันธ์ในการทำงาน

3. ผู้นำแบบจูงใจ (Persuasive Leaders) เป็นผู้นำที่ปฏิบัติงานให้ผู้ที่บังคับบัญชาร่วมพิจารณาแสดงความคิดเห็นและเป็นการบรรเทาการต่อต้านไปด้วย การติดต่อสั่งงานเป็นแบบสองทิศทาง (Two-way communication)

4. ผู้นำแบบร่วมใจ (Participative Leaders) เป็นผู้นำที่นิยมการปรึกษาหารือและเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้บังคับบัญชาและผู้ใต้บังคับบัญชา ยึดหลักประชาธิปไตยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันในฐานะผู้ร่วมงาน อาศัยศิลปะการจูงใจ เมื่อประสงค์ให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติตามใดอย่างหนึ่ง ให้ความร่วมมือร่วมใจในการแสดงความคิดเห็นและการปฏิบัติงาน

2.5.2. คุณสมบัติของผู้นำที่ดี

ในการอยู่ร่วมกันเป็นสังคมนั้น มนุษย์เชื่อว่าจะมีคุณสมบัติของผู้นำกันได้ทุกคน มีเพียงบางคนเท่านั้นที่สามารถจะเป็นผู้นำได้ ผู้นำจึงมีคุณสมบัติบางอย่างที่คนอื่นไม่มี นักวิชาการทางรัฐศาสตร์ ได้รวบรวมคุณสมบัติที่สำคัญของผู้นำทั้งทางด้านกายภาพและจิตใจที่ผู้นำพึงมีดังต่อไปนี้

รัศมี กิบาลแทน (2537 : 40-47) ได้เสนอคุณสมบัติของผู้นำไว้โดยพิจารณาความหมายจากคำว่า LEADERSHIP ดังนี้

1. L = Love คือ มีความรักในหน้าที่ รักผู้ใต้บังคับบัญชา รักความยุติธรรม รักความก้าวหน้า

2. E = Education and Experience คือ มีการศึกษาดี มีประสบการณ์เป็นแบบอย่างได้ หรือเป็นได้ทั้งในฐานะผู้นำและเป็นครูคนอื่น

3. A = Adaptability คือ มีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์สิ่งแวดล้อม ได้รู้จักแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

4. D = Decisiveness คือ มีความสามารถในการพิจารณาตัดสินใจได้อย่างรวดเร็วและถูกต้อง

5. E = Enthusiasm คือ มีความกระตือรือร้นตั้งใจทำงานอย่างจริงจังและสามารถชักนำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทำงานอย่างจริงจังได้ด้วย

6. R = Responsibility คือ มีความรับผิดชอบในส่วนของตน และผู้อื่นที่ได้ทำลงไป ไม่ปิดความรับผิดชอบ และรวมถึงความรับผิดชอบที่เกิดจากการสั่งงานที่มีความเสี่ยง(Risk) หรือตัดสินใจอย่างรีบด่วน

7. S = Sacrifice and Sincerity คือ มีความเสียสละและอุทิศผลประโยชน์ส่วนตัว เพื่อประโยชน์ส่วนรวมด้วยความจริงใจ

8. H = Hormony คือ มีความนุ่มนวลโอนอ่อนผ่อนปรนก่อให้เกิดความรัก สามัคคีและอาจหมายถึงการถ่อมตัว (Humble) ตามกาลเทศะด้วย

9. I = Intellectual Capacity คือ มีความเฉลียวฉลาดมีไหวพริบทันคนทันเหตุการณ์

10. P = Persuasiveness คือ มีความสามารถในการจูงใจคน

2.5.3. ประเภทลักษณะของภาวะผู้นำในพระพุทธศาสนา

ผู้นำที่ดีต้องพัฒนาตนเองให้มีคุณสมบัติที่พร้อมจะเป็นผู้ปฏิบัติต่อองค์กร (พระพรหมคุณาภรณ์, ป.อ.ปยุตโต., 2549) และผู้ได้บังคับบัญชาโดยพระพุทธศาสนาได้กล่าวถึงคุณสมบัติภาวะผู้นำ 3 ประการ คือ

1. จกขุมา เป็นผู้วิสัยทัศน์ที่กว้างไกล สามารถคาดเดาสภาพการณ์ล่วงหน้า ได้วางแผนรับมือ วางแผนรุกหรือรับได้อย่างเหมาะสม
  2. วิฐุโร เป็นผู้ชำนาญในงาน รู้จักหน้าที่ ไม่บกพร่องในหน้าที่ที่รับผิดชอบ
  3. นิสุสยสมปนฺโน เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ดี และได้รับความไว้วางใจจากผู้อื่น
- นอกจากนี้พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต., 2549) ได้เสนอคุณสมบัติอีก 5 ประการ คือ
1. ผู้นำจะต้องมีคุณสมบัติภายในตนเอง เป็นจุดเริ่มและเป็นแกนกลางไว้
  2. ผู้ตามโยงด้วยคุณสมบัติที่สัมพันธ์กับผู้ตาม
  3. จุดหมายโยงด้วยคุณสมบัติที่สัมพันธ์กับจุดหมาย
  4. หลักการและวิธีการ โยงด้วยคุณสมบัติที่สัมพันธ์กับหลักการและวิธีการที่จะทำ ให้สำเร็จผลบรรลุจุดหมาย
  5. สถานการณ์โยงด้วยคุณสมบัติที่สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมหรือสิ่งที่จะประสบ ซึ่งอยู่ภายนอก ข้อความที่กล่าวมา เป็นองค์ประกอบสำคัญที่เกี่ยวข้องกับผู้นำที่ต้องพัฒนาตนเองให้ถึงพร้อม

พระพุทธศาสนามีหลักธรรมที่ใช้ในการสร้างผู้นำที่พึงประสงค์ หรือมีภาวะผู้นำ นั่นคือ ผู้นำต้องเป็นนักประชาธิปไตยเปี่ยมด้วยหลักธรรมมาธิปไตย หลักธรรมข้อนี้ พระมหาวิชัย วชิรเมธี (ว.วชิรเมธี, 2552) ได้อธิบายความหมายไว้ว่า

ผู้นำ คือ ผู้ที่มีหน้าที่ใช้อำนาจในการตัดสินใจ สักยภาพของการเป็นผู้นำวัดกันที่ศักยภาพในการตัดสินใจ ผู้นำที่ดีมีแนวทางการตัดสินใจ 3 ทางด้วยกัน คือ

1. ผู้นำแบบอัตตาธิปไตย คือ การตัดสินใจโดยเอาตัวเองเป็นศูนย์กลางในลักษณะต้องตามฉัน ถ้าฉันพูดทุกคนต้องฟัง ถ้าฉันสั่งทุกคนต้องทำ เอาตัวเองเป็นใหญ่ เอาตัวเองเป็นศูนย์กลางหรือเป็นที่ตั้ง แต่ผู้นำแบบนี้มีโอกาสเสี่ยงสูงมากจะกลายเป็นทรราช

2. ผู้นำแบบโลกาธิปไตย คือ เอาคนอื่นเป็นใหญ่ เลขาฯมาอย่างไรก็เซ็นไปโดยขาดการพิจารณาว่า เรื่องราวเป็นอย่างไรสรุปแล้ว ก็คือ การขาดเหตุผลในการพิจารณาไม่เป็นตัวของตน จะต้องฟังคนอื่น หากเขาว่าอย่างไรก็พลอยว่าไปตามเขาจะถูกหรือผิดไม่ได้คิดถึงผลเสีย คือ ทำให้ตนและองค์กรขาดเอกภาพที่ดีขาดกฎเกณฑ์ทางสังคมจากระเบียบวินัยในการปกครอง สุดท้ายก็ล้มเหลวเช่นเดียวกับแบบที่หนึ่ง

3. ผู้นำแบบธรรมาธิปไตย คือ มีการตัดสินใจแบบใช้เหตุผล ใช้ปัญญา ใช้ความถูกต้อง ใช้ประโยชน์ส่วนรวมเป็นตัวตั้ง การตัดสินใจโดยถือเอาระบบ หลักการ ความถูกต้อง เหตุผล ประโยชน์ของคนส่วนใหญ่เป็นมาตรฐาน หากผู้นำถือหลักการนี้ได้เมื่อใด ก็จะเป็นผู้นำผู้บริหารที่ตัดสินใจเป็นและถือได้ว่าเป็นผู้นำหรือผู้บริหารมืออาชีพ

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ฝ่ายวิเคราะห์และประเมินผล กองแผนงาน กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ (2535) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาการบริการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์โดยใช้แบบสอบถามส่งไปยังศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จำนวน 417 ศูนย์ 52 จังหวัดและสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งได้แก่ ผู้อำนวยการศูนย์ฯ เลขานุการศูนย์ฯ และครูผู้สอน ในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติมอีกจำนวน 50 ศูนย์ 19 จังหวัด จากผลการศึกษาพบว่า ปัญหาในการพัฒนาการบริหารศูนย์พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มีดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เรื่องที่มีปัญหามาก คือ ฐานะทางด้านเศรษฐกิจของครอบครัวของนักเรียน คือ ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีฐานะยากจน โดยเสนอให้มีทุนสำหรับจัดซื้ออาหารขนมเลี้ยงเด็ก เพื่อจะได้มีกำลังใจในการร่วมกิจกรรมและการช่วยงาน ปัญหารองลงมา คือ เงินค่าช่วยสอนแก่ครู ในเรื่องปัญหาหาเสพติด อาชญากรรม และไม่มียงบประมาณในการจัดกิจกรรมส่งเสริมขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมในวันสำคัญต่างๆ

2. ด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ปัญหา คือ การมีการปรับปรุงพฤติกรรมการสอนของครู และการเตรียมตัวของนักเรียน โดยเสนอให้กรรมการศาสนาจัดพิมพ์หนังสือวิทยาศาสตร์หรือวิทยาศาสตร์ก้าวหน้าเพื่อชีวิตประจำวันให้ครูและนักเรียน และควรจัดอบรมให้ความรู้ใหม่ๆเกี่ยวกับเทคโนโลยีด้านการเรียนการสอนปีละ 1 ครั้ง และมีรายการสื่อสารสอนให้ศูนย์ฯ รวมทั้งจัดสื่อการเรียนการสอนให้แก่ศูนย์ฯใช้ในการดำเนินงาน

3. ด้านสถาบันการศึกษา เรื่องที่มีปัญหามาก คือ การส่งครูผู้สอนเข้าอบรมสัมมนาในสถาบันการศึกษา โดยเสนอให้มีการประชุมสัมมนาทางวิชาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือทำการศึกษาวิจัยในเรื่องของการจัดหลักสูตรและแผนการสอนให้เหมาะสมกับตัวผู้เรียน และควรให้โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาเข้ามาช่วยเหลือทางวิชาการหรือด้านอื่นๆ เช่น การอบรมแนะแนวการศึกษาและอาชีพ พระนิสิตจากสถาบันการศึกษาช่วยเหลือการสอนได้ดีมาก ควรมีการส่งเสริมให้มากยิ่งขึ้น ควรมีการประสานงานหลายๆ ด้าน เช่น หลักสูตรการเรียนระหว่างโรงเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาให้สอดคล้องกัน

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดโครงสร้างบริการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์มีปัจจัยบางด้านที่ต้องปรับปรุง ดังนี้

1. ด้านการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน โดยมีข้อเสนอแนะ คือ ควรจัดทำหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น และมีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ มีแบบเรียน หนังสืออ่านประกอบ อ่านเพิ่มเติม

2. ด้านการจัดการเรียนการสอน โดยเสนอแนะว่าควรมีคู่มือการสอน สื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย มีห้องสมุดหรือมุมหนังสือ จัดอบรมครูสม่ำเสมอ มีเกณฑ์การวัดผลที่ชัดเจน และปรับปรุงเวลาเรียนให้เหมาะสมกับสถานการณ์และท้องถิ่น

3. ด้านการจัดสรรงบประมาณ และการรับงบประมาณไปใช้ มีข้อเสนอแนะว่าควรจัดสรรงบประมาณตามความจำเป็นของศูนย์ฯ โดยเฉพาะค่าสวัสดิการครูและค่าสอนนิศยภัตพิเศษ ควรจัดทำระเบียบ วิธีปฏิบัติเกี่ยวกับดำเนินการขอและใช้งบประมาณ

4. ด้านการจัดสรรวัสดุอุปกรณ์ในการเรียนการสอน มีข้อเสนอแนะว่าควรจัดสรรวัสดุอุปกรณ์ตามความจำเป็นของแต่ละศูนย์ฯ โดยมีการสำรวจและศึกษาสภาพการจัดสำนักงาน และมีบัญชีรายการวัสดุอุปกรณ์ให้แก่ศูนย์ฯ และควรแบ่งแยกงบประมาณไว้เพื่อพิจารณาตามความสำคัญในแต่ละด้าน

5. การกำกับควบคุมดูแลของหน่วยงานต้นสังกัดและวัด กรรมการศาสนาควรมีการแถลงนโยบาย และเป้าหมายได้อย่างแน่นอน มีการประสานงานกับโรงเรียนสามัญวัดและศูนย์ฯ เพื่อ

พัฒนาการเรียนการสอน กำหนดบุคคลและตำแหน่งที่จะต้องทำหน้าที่ประสานงานไว้ ศูนย์ฯ ที่มีความพร้อมจะต้องช่วยเหลือศูนย์ฯที่ยังพึ่งตนเองไม่ได้ และกำหนดแผนการประสานงานไว้ตลอดปีการศึกษา

6. การส่งเสริมสนับสนุนจากหน่วยงานและชุมชน การส่งเสริมสนับสนุนจากท้องถิ่นถือว่าสำคัญที่สุด รองลงมา คือ กรมการศาสนา และหน่วยงานต้นสังกัด ในเรื่องของงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ คู่มือการใช้หลักสูตรสื่อการประชาสัมพันธ์ มีแผนการเผยแพร่ผลการดำเนินงานให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและชุมชนหรือผู้นำในชุมชนทราบโดยตลอด

7. การประชาสัมพันธ์ ต้องทำแผนงานประชาสัมพันธ์ของศูนย์ฯ ทางสื่อมวลชนโดยเน้นกลุ่มเป้าหมาย เปิดโอกาสให้ศูนย์ฯ ได้เผยแพร่ผลการดำเนินงานของตนเองได้ตลอดเวลา

ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ (2543 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การนำเสนอรูปแบบศูนย์วิทยบริการสำหรับศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จากผลการศึกษาพบว่า ด้านสภาพการใช้สื่อการสอนของครูผู้สอนมีในระดับน้อย สื่อการสอนที่ใช้ส่วนใหญ่ได้แก่เอกสารตำราและหนังสืออ่านประกอบ การถ่าย รูปภาพ วิดีทัศน์หรือเทปโทรทัศน์กระดานดำ เครื่องบันทึกเสียง ด้านปัญหาของครูผู้สอนพบว่า ครูผู้สอนขาดความรู้และทักษะในการผลิต การใช้และการนำเสนอ สื่อการสอน สื่อการสอนมีไม่เพียงพอต่อความต้องการ ขาดงบประมาณในการจัดซื้อ และสื่อการสอนชำรุดมีอายุการใช้งานไม่นาน ด้านของสถานที่พบว่า สภาพห้องเรียนไม่เหมาะสมกับการใช้สื่อการสอน เช่น ปัญหาเรื่องกระแสไฟฟ้า และสิ่งอำนวยความสะดวก ขาดผู้เชี่ยวชาญในการให้ความรู้ ฝึกอบรมผลิตสื่อการสอน และไม่ทราบข่าวสารด้านสื่อการสอนด้านความต้องการสื่อการสอนพบว่า ครูผู้สอนมีความต้องการสื่อการสอนทุกประเภทในระดับมาก โดยเฉพาะสื่อที่เกี่ยวข้องกับรายวิชาที่สอน และมีเนื้อหาทางพระพุทธศาสนา โดยสื่อการสอนที่ต้องการมากที่สุด ได้แก่ เอกสารตำราและหนังสือที่ได้รับรางวัล เครื่องคอมพิวเตอร์ โทรทัศน์ เครื่องเล่นวีดีทัศน์ สื่อมัลติมีเดีย นอกจากนั้นสื่อการสอนด้านกิจกรรมและวิธีการพบว่า ครูผู้สอนต้องการใช้การฝึกปฏิบัติ การศึกษานอกสถานที่ และการสาธิตประกอบการสอน

บุปผา พูลทจักร (2549 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การประเมินการดำเนินงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ อำเภอเมือง เชียงใหม่ จากผลการศึกษาพบว่า ประเมินการดำเนินงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ อำเภอเมือง เชียงใหม่ ในด้านปัจจัยกระบวนการและผลผลิตและผลกระทบด้านปัจจัย พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับคุณภาพดี แบ่งออกเป็น บุคลากรและอาคารสถานที่ อยู่ในระดับคุณภาพพอใช้ วัสดุอุปกรณ์ อยู่ในระดับคุณภาพดี ส่วนงบประมาณทุกศูนย์เห็นว่า งบประมาณที่ได้รับไม่มีความเพียงพอและจัดสรรได้ล่าช้า เห็นควรได้รับการ

ปรับปรุง ทุกศูนย์ได้ใช้งบประมาณตรงตามเป้าหมาย มีการจัดหาและได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากแหล่งอื่น อยู่ในระดับคุณภาพดี ด้านกระบวนการ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับคุณภาพพอใช้ แบ่งออกเป็นการบริหารจัดการ อยู่ในระดับพอใช้ การวัดและประเมินผล และการจัดกิจกรรม อยู่ในระดับคุณภาพดี ด้านผลผลิตและผลกระทบ พบว่า โดยรวม อยู่ในระดับคุณภาพดี ส่วนผลการประเมินระดับคุณภาพของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในภาพรวม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับคุณภาพพอใช้ จัดระดับคุณภาพได้เป็น 2 ระดับ คือ ระดับคุณภาพดี มี 3 ศูนย์ และระดับคุณภาพพอใช้ มี 5 ศูนย์

พระมหาอำนาจ ครอบบุญ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและความต้องการพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในจังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วยนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 243 คน และนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 47 คน จากผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีความเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางการเรียน ของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในจังหวัดชลบุรี โดยรวมแล้วหลายด้านอยู่ในระดับดี ความต้องการพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางการเรียนอันดับแรกของแต่ละด้านได้แก่ การจัดที่พักอาศัยหรืออาคารสถานที่ให้มีความเหมาะสม สวยงาม น่ารื่นรมย์ มีบรรยากาศที่ดี ควรแก่การเรียนการสอน การพัฒนาการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ มีทักษะ และมีแรงจูงใจในการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ผู้บริหาร คณะครูและนักเรียนให้มีส่วนร่วมในการวางแผนอย่างสม่ำเสมอ นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษามาปรับใช้ให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารควรบริหารงานเพื่อพัฒนาสุขภาพและควรนำเป้าหมายของการจัดการศึกษามาพูดคุยกับเพื่อนครู อาจารย์ และนักเรียนอยู่เสมอ ส่งเสริมให้นักเรียนมีความประพฤติเรียบร้อย สนุกสนานในการเรียนและมีอิสระในการทำงานกันเป็นทีม

กนกพร ทองเจือ (2538: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา จากผลการศึกษาพบว่า ในการบริหารการศึกษา 6 ด้าน คือ งานวิชาการ, บุคลากร, งานธุรการและการเงิน, งานอาคารสถานที่, งานกิจการนักเรียน และงานความสัมพันธ์กับชุมชน ครูมีความเห็นต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน โดยส่วนรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นการปฏิบัติงานด้านธุรการและการเงินอยู่ในระดับมาก

กิติภัส เฟื่องศรี (2554 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน ระดับของประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน อุปสรรคในการปฏิบัติงานและเสนอแนวทางในการแก้ไข ปรับปรุงประสิทธิภาพใน

การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน ผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน ได้แก่ เพศ มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ปราโมทย์ บุญมุสิก (2549: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การบริหารงานวิชาการตามแนวทางโรงเรียนนิติบุคคล ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1” ผลการวิจัย พบว่า การดำเนินงานการบริหารงานวิชาการตามแนวทางโรงเรียนนิติบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนโดยภาพรวมทั้ง 12 องค์กรประกอบ พบว่า อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายองค์กรประกอบพบว่า อยู่ในระดับมาก 9 องค์กรประกอบ ตามลำดับดังนี้ คือ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การวัดผลประเมินและเทียบโอนผลการเรียน การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

วิไลวรรณ ศรีหาคทา (2551: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการเรียนรู้กับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ทำบัญชีในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความคิดเห็นด้วยเกี่ยวกับการมีประสิทธิผลการเรียนรู้โดยรวมที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านความเข้าใจ ด้านทักษะ ด้านเจตคติ

จากการศึกษาวิจัยต่างๆพบว่าสถานศึกษาส่วนใหญ่ให้ความสำคัญของ การบริหารสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน คือการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ที่เกี่ยวข้องกับบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล ส่วนด้านงบประมาณและธุรการนั้น มีปัญหาในด้านการขาดแคลนผู้มีความรู้ความสามารถที่เป็นเจ้าหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติงานนอกจากนี้การบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ยังพบว่ามีการขาดการดูแลเอาใจใส่ ในด้านการดูแลประสานงานไม่ทั่วถึง ขาดความร่วมมือระหว่างศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์กับชุมชน การขาดการวางแผนกับผู้ร่วมงานอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่สามารถประชาสัมพันธ์ให้เด็กและเยาวชนที่อยู่บริเวณใกล้เคียงเห็นความสำคัญในการศึกษา ตลอดจนผู้บริหารศูนย์ฯ ที่มีความรู้ในเรื่องการจัดการศึกษา ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ และยังไม่เป็นไปตามคุณภาพมาตรฐานของการศึกษาศูนย์ศึกษา พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ผู้บริหารศูนย์ ผู้ปฏิบัติ และชุมชนส่วนใหญ่ ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจและให้ความสำคัญกับคุณภาพมาตรฐานการศึกษา

2.7 กรอบแนวคิดในการวิจัย

หลักการบริหารจัดการนั้น จะต้องเริ่มดำเนินการตั้งแต่สภาพแวดล้อมขององค์กรทั้งภายในและภายนอก เพื่อให้ระบบการประสานงานเป็นไปด้วยดี ต่อมาคือการบริหารจัดการบุคลากรภายในองค์กร เพื่อให้มีความตื่นตัวอยู่เสมอ และสามารถปรับตัวตามสภาพการเปลี่ยนแปลงขององค์กรได้ตลอดเวลา ที่สำคัญคือการบริหารจัดการวัฒนธรรมองค์กร เพื่อลดความซับซ้อนที่จะเกิดขึ้นและเป็นการสร้างฐานการปฏิบัติงานให้ตรงตามเป้าหมายขององค์กร และอำนาจหน้าที่ของบุคลากรแต่ละบุคคลให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ส่วนประสิทธิภาพขององค์กร คือ การที่องค์กรสามารถดำเนินงานต่างๆ ตามภารกิจหน้าที่ ขององค์กรโดยใช้ทรัพยากร ปัจจัยต่างๆ รวมถึงกำลังคนอย่างคุ้มค่าที่สุด มีการสูญเปล่าน้อยที่สุด มีลักษณะการดำเนินงาน ไปสู่ผลตามวัตถุประสงค์ได้อย่างดีโดยประหยัดทั้งเวลา ทรัพยากร และกำลังคน องค์กรมีระบบการบริหารจัดการที่เอื้อต่อการผลิตและการบริการได้ตามเป้าหมาย องค์กรมีความสามารถในการใช้ยุทธศาสตร์ กลยุทธ์ เทคนิควิธีการและเทคโนโลยีอย่างฉลาด ทำให้เกิดวิธีการทำงานที่เหมาะสม มีความราบรื่นในการดำเนินงาน มีปัญหาอุปสรรคและความขัดแย้งน้อยที่สุด และบุคลากรมีขวัญกำลังใจดี

ดังนั้นการทำวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จากการศึกษาทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยจึงได้วางกรอบแนวคิดในการวิจัยไว้ ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

3. ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อศึกษาประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร เพื่อให้การวิจัยเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นขั้นตอน ดังนี้

3.1 สมมติฐานในการวิจัย

จากการตรวจสอบเอกสารแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการแล้ว ผู้วิจัยสามารถกำหนดกรอบแนวคิด ที่จะนำไปสู่การศึกษาถึงประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ทั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานภายใต้กรอบแนวคิดที่ได้ทบทวนแล้ว ดังต่อไปนี้

สมมติฐานที่ 1 นักเรียนและผู้ปกครองที่มีรายได้เฉลี่ยของครอบครัวสูง จะมีความเห็นว่า ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์บริหารจัดการมีประสิทธิภาพมากกว่านักเรียนและผู้ปกครองที่มีรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่ำ

สมมติฐานที่ 2 นักเรียนและผู้ปกครองที่มีระยะเวลาเข้าศึกษาในศูนย์ฯ มาก จะมีความเห็นว่า ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์บริหารจัดการมีประสิทธิภาพมากกว่านักเรียนและผู้ปกครองที่มีระยะเวลาเข้าศึกษาในศูนย์ฯ น้อย

สมมติฐานที่ 3 นักเรียนและผู้ปกครอง ที่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการมีความเห็นว่า ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์บริหารจัดการมีประสิทธิภาพมากกว่านักเรียนและผู้ปกครองที่ไม่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ

สมมติฐานที่ 4 นักเรียนและผู้ปกครองที่มีความเห็นว่าผู้บริหารและคณะครูมีภาวะผู้นำสูง จะมีความเห็นว่า ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์บริหารจัดการมีประสิทธิภาพมากกว่านักเรียนและผู้ปกครองที่มีความเห็นว่าผู้บริหารและคณะครูมีภาวะผู้นำต่ำ

สมมติฐานที่ 5 นักเรียนและผู้ปกครองที่ได้รับรู้นโยบายการดำเนินการของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์จะมีความเห็นว่า ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์บริหารจัดการมีประสิทธิภาพมากกว่านักเรียนและผู้ปกครองที่ไม่ได้รับรู้นโยบายการดำเนินการของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร (Population) ที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนและผู้ปกครอง ในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานครจำนวน 220 คน (ข้อมูลศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก พ.ศ. 2557) เนื่องจากประชากรในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนไม่มากนัก ผู้วิจัย จึงทำการวิจัยประชากรทั้งหมด (Population Universe)

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลที่มีลักษณะเป็นปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ รายได้เฉลี่ยของครอบครัว ระยะเวลาที่เข้าศึกษา เป็นคำถามแบบปลายปิดมีคำตอบให้เลือกหลายคำตอบ แต่ให้เลือกตอบเพียงคำตอบเดียว

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ภาวะผู้นำของผู้บริหารและคณะครู การรับรู้นโยบายการดำเนินการ โดยใช้มาตรวัดแบบประมาณค่า (Rating Scale) ในแบบสอบถามแบ่งระดับความสำคัญออกเป็น 5 ระดับคือ

ระดับที่ 1 หมายถึง	เห็นด้วยน้อยที่สุด
ระดับที่ 2 หมายถึง	เห็นด้วยน้อย
ระดับที่ 3 หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
ระดับที่ 4 หมายถึง	เห็นด้วยมาก
ระดับที่ 5 หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม โดยใช้มาตรวัดแบบประมาณค่า (Rating Scale) ในแบบสอบถามแบ่งระดับความสำคัญออกเป็น 5 ระดับคือ

ระดับที่ 1 หมายถึง	น้อยที่สุด
ระดับที่ 2 หมายถึง	น้อย
ระดับที่ 3 หมายถึง	ปานกลาง
ระดับที่ 4 หมายถึง	มาก
ระดับที่ 5 หมายถึง	มากที่สุด

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ทำการสร้างเครื่องมือแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ศึกษาทฤษฎี ทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธรศาสนาวันอาทิตย์ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดคำถามในแบบสอบถามฉบับร่าง

2. สร้างแบบสอบถามให้ตรงกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่ต้องการแล้วนำแบบสอบถามฉบับร่างเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและความเที่ยงตรงของเนื้อหาและวัตถุประสงค์(Content Validity) เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

3. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดสอบ (Test-Retest Method) เพื่อหาความเชื่อมั่นกับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างแต่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างคือประชากรที่อยู่ในศูนย์ศึกษาพระพุทธรศาสนาวันอาทิตย์วัดประยูรวงศาวาส เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 ชุด โดยการนำแบบทดสอบชุดเดิมไปถามคนกลุ่มเดิม แล้วเว้นระยะเวลาห่างประมาณ 3-4 สัปดาห์ ผิดกันช่วงระยะเวลาและสถานการณ์ แล้วนำคะแนนทั้งสองครั้งมาหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กัน (r) โดยให้เกณฑ์ตัดสินที่ ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ใกล้เคียง 1.00 (ประมาณ .70-.90) แสดงว่าเครื่องมือมีความเชื่อถือได้ ถ้าต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือต่ำกว่า .70 ก็จะต้องปรับปรุงแก้ไขคำถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficiency) สามารถนำวิธีการวิเคราะห์สหสัมพันธ์มาใช้ในการหาค่าความเชื่อมั่นได้ โดยใช้ Split Half

สูตรที่ใช้ในการคำนวณหาค่าความเชื่อถือได้ (Reliability) (สุรพล กาญจนะจิตรา, 2553 : 56)

$$r_{xy} = \frac{n \sum xy - (\sum x)(\sum y)}{\sqrt{[n \sum x^2 - (\sum x)^2][n \sum y^2 - (\sum y)^2]}}$$

โดยจำนวนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของแบบสอบถามที่คำนวณได้คือ 0.802

3.4 วิธีการรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามซึ่งผ่านการทดสอบความเชื่อถือได้ (Reliability) ซึ่งมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. โดยการดำเนินการแจกแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้กำหนดเอาไว้ และเก็บรวบรวมคืนมาด้วยตนเอง จำนวน 220 ชุด
2. ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของข้อมูลที่เก็บรวบรวมมา
3. ประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และบันทึกข้อมูลที่เป็นรหัสลงในแบบสอบถามและเครื่องคอมพิวเตอร์

3.5 สถิติที่จะใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล หรือพิสูจน์สมมุติฐาน

3.5.1 ตัวแปรและระดับมาตรวัด

ตัวแปรอิสระ

-รายได้เฉลี่ยของครอบครัว	มาตรวัดเรียงลำดับ (Ordinal Scale)
-ระยะเวลาที่เข้าศึกษา	มาตรวัดเรียงลำดับ (Ordinal Scale)
-การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ	มาตรวัดเรียงลำดับ (Ordinal Scale)
-ภาวะผู้นำของผู้บริหารและคณะครู	มาตรวัดเรียงลำดับ (Ordinal Scale)
-การรับรู้นโยบายการดำเนินการ	มาตรวัดเรียงลำดับ (Ordinal Scale)

ระดับมาตรวัด

ตัวแปรตาม

-ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ	มาตรวัดเรียงลำดับ (Ordinal Scale)
ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์	

ระดับมาตรวัด

3.5.2 สถิติที่ผู้วิจัยใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ

1. สถิติวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analytical Statistics) เป็นสถิติที่ใช้บรรยายคุณลักษณะทั่วไปของข้อมูล ได้แก่ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)
2. สถิติวิเคราะห์เชิงอนุมาน (Inference Statistics) ใช้ทดสอบสมมุติฐานเป็นแบบไม่มีพารามิเตอร์ (Nonparametric) เนื่องจากระดับการวัดของตัวแปรเป็นระดับมาตรวัดเรียงลำดับ (Ordinal Scale) ลักษณะของข้อมูลไม่มีการแจกแจงแบบปกติจึงต้องใช้สถิติเพื่อทดสอบสมมุติฐาน ดังนี้

2.1 ค่าไคสแควร์ (Chi-Square Test) ซึ่งมีสูตรการคำนวณดังนี้(บุญใจ ศรีสถิตนรากูร, 2550 : 334-349)

$$x^2 = \sum \frac{(O - E)^2}{E}$$

x^2 =ค่าไคสแควร์

O =ค่าความถี่ที่ศึกษามาได้

E = ค่าความถี่ที่หวังไว้โดยทฤษฎี

โดยค่าไคสแควร์ใช้ในการทดสอบสมมุติฐานเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่แต่ไม่สามารถกำหนดทิศทางของความสัมพันธ์ได้ใช้สำหรับตัวแปรระดับมาตรวัดเรียงลำดับ (Ordinal Scale) ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามในการแปลความหมายของค่าไคสแควร์เพื่อทราบว่าคุณสมบัติของตัวแปรอิสระและตัวแปรตามมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ต้องอาศัยตารางค่าไคสแควร์ที่ระดับความมีนัยสำคัญต่างๆ และการดูตารางต้องหาค่าชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of Freedom) มีสูตรการคำนวณ ดังนี้

$$d.f = (c-1) (r-1)$$

c = จำนวนตัวแปรที่เป็นช่องชั้น (Column)

r = จำนวนตัวแปรที่เป็นแถว (Row)

โดยการแปลความหมายได้กำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ 95 % (ระดับนัยสำคัญที่ 0.05) ซึ่งมีความหมายว่า

ถ้าค่า ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Sig.) น้อยกว่า 0.05 หมายความว่า ตัวแปรอิสระจะมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามหรือตัวแปร 2 ตัว ไม่เป็นอิสระต่อกัน

ถ้าค่า ระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Sig.) มากกว่า 0.05 หมายความว่า ตัวแปรอิสระจะไม่มี ความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม หรือตัวแปร 2 ตัว เป็นอิสระต่อกัน

2.2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบGamma มีสูตรในการคำนวณดังนี้(สุภาพร อารยะนรากุล, 2554)

$$\text{Gamma} = \frac{\sum \text{CP} - \sum \text{IP}}{\sum \text{CP} + \sum \text{IP}}$$

CP = คู่ที่สอดคล้องกัน (Consistent Pair)
 IP = คู่ที่ไม่สอดคล้องกัน (Inconsistent Pair)

โดย Gamma ใช้อธิบายเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามว่ามี ความสัมพันธ์กันในทิศทางใด ซึ่งจะพิจารณาจากเครื่องหมายค่า Gamma ประกอบด้วยเครื่องหมาย + และ - โดยพิจารณาได้ ดังนี้

ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Gamma เป็นลบ แสดงว่าตัวแปรทั้ง 2 ตัว มีทิศทาง ความสัมพันธ์ในทางตรงกันข้าม กล่าวคือ ถ้าตัวแปรหนึ่งมีค่าสูงตัวแปรอีกตัวจะมีค่าต่ำถ้าค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Gamma เป็นบวก แสดงว่าตัวแปรทั้ง 2 ตัวมีทิศทางความสัมพันธ์ในทาง เดียวกัน กล่าวคือ ถ้าตัวแปรตัวหนึ่งมีค่าสูงตัวแปรอีกตัวหนึ่งจะมีค่าสูงด้วย หรือในทางกลับกัน ถ้า ตัวแปรตัวหนึ่งมีค่าต่ำตัวแปรอีกตัวหนึ่งจะมีค่าต่ำด้วย

ส่วนการพิจารณาระดับทิศทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามนั้น พิจารณาได้ ดังนี้ (James A. Davis, 1971 :49)

ค่า Gamma	ระดับความสัมพันธ์
+0.70 ขึ้นไป	มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับสูง
+0.50-0.60	มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับค่อนข้างสูง
+0.30-0.49	มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในปานกลาง
+0.10-0.29	มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับค่อนข้างต่ำ
+0.01-0.09	มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับต่ำ
0.00	ไม่มีความสัมพันธ์กัน
-0.01-0.09	มีความสัมพันธ์กันเชิงลบในระดับต่ำ
-0.10-0.29	มีความสัมพันธ์กันเชิงลบในระดับค่อนข้างต่ำ
-0.30-0.49	มีความสัมพันธ์กันเชิงลบในระดับปานกลาง
-0.50-0.69	มีความสัมพันธ์กันเชิงลบในระดับค่อนข้างสูง
-0.70 ขึ้นไป	มีความสัมพันธ์กันเชิงลบในระดับสูง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษา ประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาครปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร โดยการเก็บรวบรวมข้อมูล จากประชาชนกลุ่มตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 220 คน และได้นำคำตอบที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอผลการวิเคราะห์ตามลำดับ ดังนี้

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

4.2 ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาครปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

4.3 ระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาครปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

4.4 การแสดงผลการทดสอบสมมติฐาน และหาค่าความสัมพันธ์ของตัวแปร

4.5 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้านสถานภาพ

สถานะ	จำนวน	ร้อยละ
นักเรียน	110	50.0
ผู้ปกครอง	110	50.0
รวม	220	100.0

จากตารางที่ 2 พบว่า ประชากรผู้ตอบแบบสอบถามด้านสถานภาพ เป็นนักเรียนจำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 50.0 และผู้ปกครอง จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 50.0 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้านรายได้เฉลี่ยของครอบครัว

รายได้ต่อเดือน	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 10,000 บาท	48	21.8
10,000-15,000 บาท	106	48.2
15,001-20,000 บาท	36	16.4
20,001-25,000 บาท	20	9.1
มากกว่า 25,000 บาท	10	4.5
รวม	220	100.0

จากตารางที่ 3 พบว่าประชากรผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน คือ 10,000-15,000 บาท จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 48.2 รองลงมา คือ ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 21.8 15,001-20,000 บาท จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 16.4 20,001-25,000 บาท จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 9.1 และมากกว่า 25,000บาท มีจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 4.5 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของคะแนนในด้านรายได้เฉลี่ยของครอบครัว

N=220

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวนสะสม	ร้อยละสะสม
น้อย (ต่ำกว่า 10,000 บาท)	48	21.8	21.8	21.8
มาก (มากกว่า 10,000 บาท ขึ้นไป)	172	78.2	78.2	100.0
รวม	220	100.0	100.0	

จากตารางที่ 4 ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่ม ด้านรายได้เฉลี่ยของครอบครัว ออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ น้อย (ต่ำกว่า 10,000 บาท) มีจำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 21.8 มาก (มากกว่า 10,000 บาท ขึ้นไป) มีจำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 78.2 ซึ่งผู้วิจัยได้จัดกลุ่มเพื่อจะนำกลุ่มตัวอย่างที่ได้ใช้วิเคราะห์ไปทดสอบสมมติฐานในลำดับต่อไป

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้านระยะเวลาที่เข้าศึกษา

ระยะเวลาที่เข้าศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
1 - 2 ปี	94	42.7
3 - 4 ปี	58	26.4
5 - 6 ปี	36	16.4
7 - 8 ปี	17	7.7
มากกว่า 8 ปี	15	6.8
รวม	220	100.0

จากตารางที่ 5 พบว่าประชากรผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีระยะเวลาที่เข้าศึกษา 1-2 ปี มีจำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 42.7 รองลงมา คือ ระยะเวลา 3-4 ปี จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 26.4 ระยะเวลา 5-6 ปี จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 16.4 ระยะเวลา 7-8 ปี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 7.7 และระยะเวลามากกว่า 8 ปี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 6.8 ตามลำดับ

ตารางที่ 6 แสดงจำนวนและค่าร้อยละของคะแนนในด้านระยะเวลาที่เข้าศึกษา

อาชีพ	จำนวน	ร้อยละ	N=220	
			จำนวนสะสม	ร้อยละสะสม
น้อย (1-2 ปี)	94	42.7	42.7	42.7
มาก (3 ปีขึ้นไป)	126	57.3	57.3	100.0
รวม	220	100.0	100.0	

จากตารางที่ 6 ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่ม ด้านระยะเวลาที่เข้าศึกษา ออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ น้อย (1-2 ปี) มีจำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 42.7 มาก (3 ปีขึ้นไป) มีจำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 57.3 ซึ่งผู้วิจัยได้จัดกลุ่มเพื่อนำกลุ่มตัวอย่างที่ได้ใช้วิเคราะห์ไปทดสอบสมมติฐานในลำดับต่อไป

4.2 ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาได้จำแนกตามด้านต่างๆ จำนวน 3 ด้าน ดังนี้

- การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ
- ภาวะผู้นำของผู้บริหารและคณะครู
- การรับรู้นโยบายการดำเนินการ

ตารางที่ 7 ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ

N=220

การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ	ระดับความคิดเห็น					รวม
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	
ท่านมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นต่อการวางแผนการเรียนร่วมกับศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์	27 (12.3)	44 (20.0)	77 (35.0)	35 (15.9)	37 (16.8)	220 (100.0)
ท่านมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นต่อการวางแผนการป้องกันและปัญหาต่างๆ ร่วมกับศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์	22 (10.0)	51 (23.2)	79 (35.9)	43 (19.5)	25 (11.4)	220 (100.0)

จากตารางที่ 7 ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสามารถแยกพิจารณาได้ดังนี้

ท่านมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นต่อการวางแผนการเรียนร่วมกับศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ประชากรมีความคิดเห็นในระดับปานกลางเป็นจำนวนมากที่สุด มีจำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 35.0 รองลงมาคือระดับน้อย มีจำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 ระดับมากที่สุด มีจำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 16.8 ระดับมาก มีจำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 15.9 และระดับน้อยที่สุด มีจำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 12.3 ตามลำดับ

ท่านมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นต่อการวางแผนการป้องกันและปัญหาต่างๆร่วมกับศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ประชากรมีความคิดเห็นในระดับปานกลางมากที่สุด มีจำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 35.9 รองลงมาคือระดับน้อย มีจำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 23.2 ระดับมาก

มีจำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 19.5 ระดับมากที่สุด มีจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 11.4 และระดับน้อยที่สุด มีจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0 ตามลำดับ

จากตารางที่ 7 ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ประชากรมีความเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์กับชุมชน มีการประสานงาน บ้าน วัด โรงเรียน คือ 3 ประสานร่วมกันในลักษณะกัลยาณมิตร เพราะเกิดจากจิตใจที่ต้องการเข้าร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เพื่อให้เกิดผลต่อความต้องการของกลุ่มคนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตทางสังคม ทั้งนี้ ในการที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงนั้น การจัดกิจกรรมเพื่อการมีส่วนร่วม ต้องคำนึงถึงวิถีการดำเนินชีวิต ค่านิยม ประเพณี ทัศนคติของบุคคล เพื่อให้เกิดความสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม เพราะกลุ่มคนในชุมชน มีความแตกต่างกันใน ลักษณะส่วนบุคคล ลักษณะทางเศรษฐกิจ และการได้รับข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้ การเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชน ควรมีการวิเคราะห์สังเคราะห์ปัญหาของชุมชน มีการวางแผนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิต กำหนดกิจกรรม การดำเนินกิจกรรม และการประเมินผลกิจกรรม จัดขั้นตอนของการเข้ามามีส่วนร่วม และให้ความสำคัญโดยใช้ชุมชน เป็นศูนย์กลาง โดยโรงเรียนหน่วยงานภาครัฐช่วยเหลือ ให้คำแนะนำหรืออำนวยความสะดวก อย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 8 จำนวนและค่าร้อยละของคะแนน ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ

N=220

คะแนน	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละสะสม
2	16	7.3	7.3
3	13	5.9	13.2
4	27	12.3	25.5
5	30	13.6	39.1
6	52	23.6	62.7
7	19	8.6	71.4
8	27	12.3	83.6
9	21	9.5	93.2
10	15	6.8	100.0
รวม	220	100	

จากตารางที่ 8 ผู้วิจัยได้แจกแจงคะแนนรวมปัจจัยการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มคะแนน ออกเป็น 2 กลุ่ม ซึ่งผู้วิจัยพิจารณาจากช่วงคะแนนและสัดส่วนของจำนวนตัวอย่างที่ร้อยละ 50 โดยกำหนดให้ช่วงคะแนนดังนี้ ระดับการมีส่วนร่วมน้อย (2 - 5 คะแนน) มีจำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 39.1 ระดับการมีส่วนร่วมมาก (6 - 10 คะแนน) มีจำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 60.9 แสดงในตารางที่ 11 ดังนี้

ตารางที่ 9 แสดงจำนวนและร้อยละของระดับปัจจัยการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ

N=220		
ปัจจัยการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์	จำนวน	ร้อยละ
การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ น้อย	86	39.1
การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ มาก	134	60.9
รวม	220	100.0

จากตารางที่ 9 ผู้วิจัยได้จำแนกกลุ่มตัวอย่าง ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้อย และการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการมาก ในการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้อย มีจำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 39.1 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการมาก มีจำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 60.9 ซึ่งผู้วิจัยจะนำกลุ่มตัวอย่างที่ได้ใช้วิเคราะห์นำไปทดสอบสมมติฐานต่อไป

ตารางที่ 10 ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์
วัดนาครปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารและคณะครู

N=220

ภาวะผู้นำของผู้บริหารและคณะครู	ระดับความคิดเห็น					รวม
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	
ผู้บริหารและคณะครู เป็นแบบอย่างที่ดี นำเคารพนับถือ	6 (2.7)	6 (2.7)	62 (28.2)	91 (41.4)	55 (25.0)	220 (100.0)
ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถ มี วิสัยทัศน์ และมุ่งมั่นในการทำงาน	4 (1.8)	12 (5.5)	55 (25.0)	99 (45.0)	50 (22.7)	220 (100.0)
ครูผู้สอนมีความกระตือรือร้น เอาใจใส่ ต่อการเรียนการสอน	6 (2.7)	17 (7.7)	63 (28.6)	89 (40.5)	45 (20.5)	220 (100.0)

จากตารางที่ 10 ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา
วันอาทิตย์วัดนาครปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารและคณะครู
สามารถแยกพิจารณาได้ดังนี้

ผู้บริหารและคณะครู เป็นแบบอย่างที่ดี นำเคารพนับถือ ประชากรมีความคิดเห็นในระดับ
มากเป็นจำนวนมากที่สุด มีจำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 41.4 รองลงมาคือระดับปานกลาง มี
จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 28.2 ระดับมากที่สุด มีจำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 25.0
ระดับน้อย และระดับน้อยที่สุด มีจำนวนเท่ากันคือ 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.7 ตามลำดับ

ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถ มีวิสัยทัศน์ และมุ่งมั่นในการทำงาน ประชากรมีความ
คิดเห็นในระดับมากเป็นจำนวนมากที่สุด มีจำนวน 99 คน คิดเป็น ร้อยละ 45.0 รองลงมาคือระดับ
ปานกลาง มีจำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 25.0 ระดับมากที่สุด มีจำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ
22.7 ระดับน้อย มีจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 5.5 และระดับน้อยที่สุด มีจำนวน 4 คน คิดเป็น
ร้อยละ 1.8 ตามลำดับ

ครูผู้สอนมีความกระตือรือร้น เอาใจใส่ต่อการเรียนการสอน มีความคิดเห็นในระดับมาก
เป็นจำนวนมากที่สุด มีจำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 40.5 รองลงมาคือระดับปานกลาง มีจำนวน
63 คนคิดเป็นร้อยละ 28.6 ระดับมากที่สุดมีจำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 20.5 ระดับน้อย มีจำนวน
17 คน คิดเป็นร้อยละ 7.7 และระดับน้อยที่สุด มีจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.7 ตามลำดับ

จากตารางที่ 10 ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ประชากรมีความเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดนาครปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารและคณะครู อยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้เนื่องด้วยผู้บริหารและคณะครูเป็นแบบอย่างที่ดี นำเคารพนับถือ ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถ มีวิสัยทัศน์ และมุ่งมั่นในการทำงาน ครูผู้สอนมีความกระตือรือร้น เอาใจใส่ต่อการเรียนการสอน เพราะภาวะผู้นำของผู้บริหารและคณะครูจำเป็นต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ เพียงแค่การเป็นคนดีและคนเก่งคงไม่เพียงพอ เพราะในการบริหารจัดการยังจำเป็นต้องอาศัยความรู้ความสามารถ ความมุ่งมั่นตั้งใจ ความขยัน อดทน ซื่อสัตย์ ประหยัด ตรงต่อเวลา มีความรับผิดชอบกล้าคิด กล้าทำ มีกัลยาณมิตร สามารถตัดสินใจอย่างชาญฉลาด ใช้คุณธรรมเป็นเครื่องชี้นำอาชีพพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ผู้บริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

ตารางที่ 11 จำนวนและค่าร้อยละของคะแนน ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารและครู

N=220

คะแนน	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละสะสม	คะแนน	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละสะสม
3	1	0.5	.5	10	18	8.2	30.5
4	3	1.4	1.8	11	35	15.9	46.4
5	2	0.9	2.7	12	59	26.8	73.2
6	3	1.4	4.1	13	20	9.1	82.3
7	2	0.9	5.0	14	14	6.4	88.6
8	11	5.0	10.0	15	25	11.4	100.0
9	27	12.3	22.3	รวม	220	100	

จากตารางที่ 11 ผู้วิจัยได้แจกแจงคะแนนรวมปัจจัยการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาครปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารและครู ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มคะแนน ออกเป็น 2 กลุ่ม ซึ่งผู้วิจัยพิจารณาจากช่วงคะแนนและสัดส่วนของจำนวนตัวอย่างที่ร้อยละ 50 โดยกำหนดให้ช่วงคะแนนดังนี้ ภาวะผู้นำของผู้บริหารและครู น้อย (3 - 11 คะแนน) มีจำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 46.4 ภาวะผู้นำของผู้บริหารและครู มาก (12 - 15 คะแนน) มีจำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 53.6 แสดงในตารางที่ 12 ดังนี้

ตารางที่ 12 แสดงจำนวนและร้อยละของระดับปัจจัยการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารและครู

N=220

ปัจจัยการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์	จำนวน	ร้อยละ
ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารและครู น้อย	102	46.4
ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารและครู มาก	118	53.6
รวม	220	100.0

จากตารางที่ 12 ผู้วิจัยได้จำแนกกลุ่มตัวอย่าง ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารและครู น้อย และด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารและครูมาก ในการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารและครูมีน้อย มีจำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 46.4 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีความคิดเห็นว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารและครูมีมาก มีจำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 53.6 ซึ่งผู้วิจัยจะนำกลุ่มตัวอย่างที่ได้ใช้วิเคราะห์นำไปทดสอบสมมติฐานต่อไป

ตารางที่ 13 ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ด้านการรับรู้ นโยบายการดำเนินการ

N=220

การรับรู้นโยบายการดำเนินการ	ระดับความคิดเห็น					รวม
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	
ท่านรับรู้ นโยบายและแผนการศึกษาในแต่ละปีการศึกษา	16 (7.3)	24 (10.9)	88 (40.0)	66 (30.0)	26 (11.8)	220 (100.0)
ท่านได้เข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ของ คณะผู้บริหาร ครูผู้สอนและผู้ปกครองนักเรียน อย่างสม่ำเสมอ	16 (7.3)	45 (20.5)	70 (31.8)	54 (24.5)	35 (15.9)	220 (100.0)

จากตารางที่ 13 ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ด้านการรับรู้นโยบายการดำเนินการสามารถแยกพิจารณาได้ดังนี้

ท่านรับรู้ นโยบายและแผนการศึกษาในแต่ละปีการศึกษา ประชากรมีความคิดเห็นในระดับปานกลางเป็นจำนวนมากที่สุด มีจำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 40.0 รองลงมาคือระดับมาก มีจำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 30.0 ระดับมากที่สุด มีจำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 11.8 ระดับน้อย มีจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 10.9 และระดับน้อยที่สุด มีจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 7.3 ตามลำดับ

ท่านได้เข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของคณะผู้บริหาร ครูผู้สอนและผู้ปกครองนักเรียน อย่างสม่ำเสมอ ประชากรมีความคิดเห็นในระดับปานกลางเป็นจำนวนมากที่สุด มีจำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 31.8 รองลงมาคือระดับมาก มีจำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 24.5 ระดับน้อย มีจำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 20.5 ระดับมากที่สุด มีจำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 15.9 และระดับน้อยที่สุด มีจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 7.3 ตามลำดับ

จากตารางที่ 13 ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ประชากรมีความเห็นต่อบริการที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ด้านการรับรู้ นโยบายการดำเนินการ อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ได้มีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองและนักเรียนได้รับรู้ นโยบายและแผนการศึกษาในแต่ละปีการศึกษา ตลอดทั้งเปิด โอกาสให้เข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคณะผู้บริหาร ครูผู้สอนและผู้ปกครองนักเรียน อย่างสม่ำเสมอเพื่อปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับเยาวชนและประชาชนผู้เรียน มีความรู้ มีคุณธรรม สามารถประกอบสัมมาอาชีพ ดำรงตนเป็นพลเมืองดี ช่วยกันพัฒนาชาติให้เจริญก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพที่สุดแก่เยาวชนและประชาชนผู้เรียน และมีประสิทธิผลก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับเยาวชนและประชาชนผู้เรียน

ตารางที่ 14 จำนวนและค่าร้อยละของคะแนน ด้านการรับรู้นโยบายการดำเนินการ

N=220

คะแนน	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละสะสม
2	4	1.8	1.8
3	5	2.3	4.1
4	25	11.4	15.5
5	37	16.8	32.3
6	42	19.1	51.4
7	34	15.5	66.8
8	43	19.5	86.4
9	13	5.9	92.3
10	17	7.7	100.0
รวม	220	100	

จากตารางที่ 14 ผู้วิจัยได้แจกแจงคะแนนรวมปัจจัยการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ด้านการรับรู้นโยบายการดำเนินการ ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มคะแนน ออกเป็น 2 กลุ่ม ซึ่งผู้วิจัยพิจารณาจากช่วงคะแนนและสัดส่วนของจำนวนตัวอย่างที่ร้อยละ 50 โดยกำหนดให้ช่วงคะแนนดังนี้ ด้านการรับรู้นโยบายการดำเนินการ น้อย (2 - 6 คะแนน) มีจำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 32.3 ด้านการรับรู้นโยบายการดำเนินการ มาก (7 - 10 คะแนน) มีจำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 67.7 แสดงในตารางที่ 14 ดังนี้

ตารางที่ 15 แสดงจำนวนและร้อยละของระดับปัจจัยการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ด้านการรับรู้นโยบายการดำเนินการ

N=220

ปัจจัยการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์	จำนวน	ร้อยละ
ด้านการรับรู้นโยบายการดำเนินการ น้อย	113	32.3
ด้านการรับรู้นโยบายการดำเนินการ มาก	107	67.7
รวม	220	100.0

จากตารางที่ 15 ผู้วิจัยได้จำแนกกลุ่มตัวอย่าง ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ ด้านการรับรู้นโยบายการดำเนินการน้อย และด้านการรับรู้นโยบายมากในการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร พบว่า กลุ่มตัวอย่างรับรู้นโยบายการดำเนินการน้อย มีจำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 32.3 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างรับรู้นโยบายการดำเนินการมาก มีจำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 67.7 ซึ่งผู้วิจัยจะนำกลุ่มตัวอย่างที่ได้ใช้วิเคราะห์นำไปทดสอบสมมติฐานต่อไป

4.3 ระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก เขต ภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา
วันอาทิตย์วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ในด้านต่างๆ 4 ด้านดังนี้

- ด้านวิชาการ
- ด้านงบประมาณ
- ด้านบริหารงานบุคคล
- ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม

ตารางที่ 16 ระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์
วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ด้านวิชาการ

N=220

ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ	ระดับความคิดเห็น					รวม
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด	
1. ด้านวิชาการ						
1.1 หลักสูตรที่ใช้ในปัจจุบันมีความ เหมาะสมกับนักเรียนในแต่ละช่วงชั้น เรียน	7 (3.2)	25 (11.4)	69 (31.4)	74 (33.6)	45 (20.5)	220 (100.0)
1.2 ศูนย์มีการจัดประชุมแนะแนว หลักสูตรเพื่อให้ผู้สอนได้เข้าใจเนื้อหา ของหลักสูตรเพิ่มเติม	5 (2.3)	24 (10.9)	90 (40.9)	63 (28.6)	38 (17.3)	220 (100.0)
1.3 ท่านมีความเข้าใจหลักธรรมคำสอน ในพระพุทธศาสนาตามที่กำหนดไว้ใน หลักสูตร	3 (1.4)	21 (9.5)	93 (42.3)	59 (26.8)	44 (20.0)	220 (100.0)
1.4 หลักสูตรที่ใช้สอน นักเรียนสามารถ นำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน	5 (2.3)	11 (5.0)	70 (31.8)	84 (38.2)	50 (22.7)	220 (100.0)

จากตารางที่ 16 ระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา
วันอาทิตย์วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ด้านวิชาการ สามารถแยกพิจารณาได้ดังนี้

หลักสูตรที่ใช้ในปัจจุบันมีความเหมาะสมกับนักเรียนในแต่ละช่วงชั้นเรียน ประชากรมีความคิดเห็นในระดับมากเป็นจำนวนมากที่สุด มีจำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 33.6 รองลงมาคือระดับปานกลาง มีจำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 31.4 ระดับมากที่สุด มีจำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 20.5 ระดับน้อย มีจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 11.4 และระดับน้อยที่สุด มีจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 3.2 ตามลำดับ

ศูนย์มีการจัดประชุมแนะแนวหลักสูตรเพื่อให้ผู้สอนได้เข้าใจเนื้อหาของหลักสูตรเพิ่มเติม ประชากรมีความคิดเห็นในระดับปานกลางมากที่สุด มีจำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 40.9 รองลงมาคือระดับมาก มีจำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 28.6 ระดับมากที่สุดมีจำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 17.3 ระดับน้อย มีจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 10.9 และระดับน้อยที่สุด มีจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.3 ตามลำดับ

ท่านมีความเข้าใจหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ประชากรมีความคิดเห็นในระดับปานกลางมากที่สุด มีจำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 42.3 รองลงมาคือระดับมาก มีจำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 26.8 ระดับมากที่สุดมีจำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 ระดับน้อย มีจำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 9.5 และระดับน้อยที่สุด มีจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.4 ตามลำดับ

หลักสูตรที่ใช้สอน นักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ประชากรมีความคิดเห็นในระดับมาก เป็นจำนวนมากที่สุด มีจำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 38.2 รองลงมาคือระดับปานกลาง มีจำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 31.8 ระดับมากที่สุดมีจำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 22.7 ระดับน้อย มีจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 5.0 และระดับน้อยที่สุด มีจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.3 ตามลำดับ

จากตารางที่ 16 สรุปได้ว่าประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาครปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ด้านวิชาการ อยู่ระดับปานกลาง เนื่องจากศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เน้นการจัดกิจกรรมในลักษณะของการบูรณาการองค์ความรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องส่งเสริมการเรียนรู้ตามหลักคุณธรรมจริยธรรมให้มีความกว้างขวางลึกซึ้งยิ่งขึ้น อีกทั้งให้เยาวชนและประชาชนผู้เรียนได้ค้นพบและใช้ศักยภาพที่มีในตนเองอย่างเต็มที่ เลือกลงตัดสินใจได้อย่างมีเหตุผลเหมาะสมกับตนเอง เน้นการเสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ ศิลธรรม และจริยธรรม สอดคล้องกับการศึกษาเกี่ยวกับผู้เรียนของ กำจัด จันทวงษ์โส (2535 : บทคัดย่อ) ที่มีข้อเสนอแนะว่า ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ควรปรับปรุงในเรื่องอุปกรณ์การสอนให้มีจำนวนมากขึ้น เพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียน และการฝึกอบรมให้ผู้เรียนรู้จักการผลิตสื่อการสอนด้วยตนเอง ส่วนในด้านสถานที่ เนื่องจากศูนย์พุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดสวนดอก มีอาคาร

สถานที่เรียนที่ใช้เรียนร่วมกับกลุ่มผู้เรียนและนิสิต ทำให้ไม่สามารถดำเนินการจัดสรรอาคารเรียน ห้องเรียน และสถานที่จัดกิจกรรมให้มีสัดส่วนที่เหมาะสมได้

ตารางที่ 17 ระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์
วัดนาคนคร เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ด้านงบประมาณ

N=220

ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ	ระดับความคิดเห็น					
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	รวม
2. ด้านงบประมาณ						
2.1 งบประมาณที่ได้รับจากกรมการศาสนา มีเพียงพอที่จะทำให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ	3 (1.4)	33 (15.0)	83 (37.7)	70 (31.8)	31 (14.1)	220 (100.0)
2.2 ศูนย์ดำเนินการใช้งบประมาณอย่างประหยัดคุ้มค่า	4 (1.8)	13 (5.9)	91 (41.4)	68 (30.9)	44 (20.0)	220 (100.0)
2.3 งบประมาณที่ใช้ในแต่ละปี บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา	4 (1.8)	28 (12.7)	83 (37.7)	74 (33.6)	31 (14.1)	220 (100.0)
2.4 ศูนย์ได้จัดทำบันทึกรายรับ รายจ่าย เป็นปัจจุบันตรวจสอบได้และเปิดเผยต่อชุมชน	7 (3.2)	32 (14.5)	76 (34.5)	70 (31.8)	35 (15.9)	220 (100.0)

จากตารางที่ 17 ระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคนคร เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ด้านงบประมาณ สามารถแยกพิจารณาได้ดังนี้

งบประมาณที่ได้รับจากกรมการศาสนา มีเพียงพอที่จะทำให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ ประชากรมีความคิดเห็นในระดับปานกลางเป็นจำนวนมากที่สุด มีจำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 37.7 รองลงมาคือระดับมาก มีจำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 31.8 ระดับน้อย มีจำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 15.0 ระดับมากที่สุด มีจำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 14.1 และระดับน้อยที่สุด มีจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.4 ตามลำดับ

ศูนย์ดำเนินการใช้งบประมาณอย่างประหยัดคุ้มค่า ประชากรมีความคิดเห็นในระดับปานกลางเป็นจำนวนมากที่สุด มีจำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 41.4 รองลงมาคือระดับมาก มีจำนวน

68 คน คิดเป็นร้อยละ 30.9 ระดับมากที่สุด มีจำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 ระดับน้อย มีจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 5.9 และระดับน้อยที่สุด มีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.8 ตามลำดับ

งบประมาณที่ใช้ในแต่ละปี บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา ประชากรมีความคิดเห็นในระดับปานกลางมากที่สุด มีจำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 37.7 รองลงมาคือระดับมาก มีจำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 33.6 ระดับมากที่สุด มีจำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 14.1 ระดับน้อย มีจำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 12.7 และระดับน้อยที่สุด มีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.8 ตามลำดับ

ศูนย์ได้จัดทำบันทึกรายรับ รายจ่าย เป็นปัจจุบันตรวจสอบได้และเปิดเผยต่อชุมชน ประชากรมีความคิดเห็นในระดับปานกลางมากที่สุด มีจำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 34.5 รองลงมาคือระดับมาก มีจำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 31.8 ระดับมากที่สุด มีจำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 15.9 ระดับน้อย มีจำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 14.5 และระดับน้อยที่สุด มีจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 3.2 ตามลำดับ

จากตารางที่ 17 สรุปได้ว่าประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ด้านงบประมาณ อยู่ระดับปานกลาง เนื่องจากศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เป็นการศึกษาตามอรรถศาสตร์ซึ่งดำเนินการโดยพระภิกษุสงฆ์ ในความสนับสนุนและให้การอุปถัมภ์ของกรมการศาสนา แต่งบประมาณดังกล่าวไม่เพียงพอต่อการบริหารงาน ต้องขอรับการสนับสนุนจากแหล่งเงินทุนภายนอก ซึ่งงบประมาณที่ได้รับบริจาค ต้องใช้อย่างคุ้มค่าและประหยัด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประเสริฐ อรุณรัตน์ (2535 : บทคัดย่อ) พบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่เห็นว่า การบริหารของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์มีปัญหา ในด้านงานธุรการและการเงิน รองลงมาคือ ด้านวัสดุอุปกรณ์สื่อการสอน เนื่องจากศูนย์พุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดสวนดอก ขาดแคลนงบประมาณ ทำให้ไม่สามารถจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอนและสื่อการสอนที่ทันสมัยให้เพียงพอ

ตารางที่ 18 ระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์
วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ด้านบริหารงานบุคคล

N=220

ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ	ระดับความคิดเห็น					
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	รวม
3. ด้านบริหารงานบุคคล						
3.1 ศูนย์กำหนดคุณสมบัติของผู้สอนทั้งด้านความรู้และคุณธรรมไว้อย่างชัดเจนเพื่อให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน	10 (4.5)	21 (9.5)	70 (31.8)	72 (32.7)	47 (21.4)	220 (100.0)
3.2 ศูนย์จัดให้มีการอบรมและแนะนำผู้สอนก่อนการเปิดเรียนเพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปในแนวทางเดียวกัน	4 (1.8)	29 (13.2)	69 (31.4)	73 (33.2)	45 (20.5)	220 (100.0)
3.3 ผู้สอนใช้เทคนิคการเรียนการสอนอย่างทันสมัย	10 (4.5)	31 (14.1)	73 (33.2)	60 (27.3)	46 (20.9)	220 (100.0)
3.4 ศูนย์มีการวางแผนอัตรากำลังคนและบุคลากรในสถานศึกษาให้เหมาะสมและเพียงพอต่อนักเรียน	10 (4.5)	18 (8.2)	86 (39.1)	72 (32.7)	34 (15.5)	220 (100.0)
3.5 ศูนย์ได้ส่งเสริมการมีวินัยและการรักษาวินัยของบุคลากรทางการศึกษาเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ชุมชน	5 (2.3)	22 (10.0)	66 (30.0)	80 (36.4)	47 (21.4)	220 (100.0)

จากตารางที่ 18 ระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ด้านบริหารงานบุคคล สามารถแยกพิจารณาได้ดังนี้

ศูนย์กำหนดคุณสมบัติของผู้สอนทั้งด้านความรู้และคุณธรรมไว้อย่างชัดเจนเพื่อให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน ประชากรมีความคิดเห็นในระดับมากเป็นจำนวนมากที่สุด มีจำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 32.7 รองลงมาคือระดับปานกลาง มีจำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 31.8 ระดับมากที่สุด มีจำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 21.4 ระดับน้อย มีจำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 9.5 และระดับน้อยที่สุด มีจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 4.5 ตามลำดับ

ศูนย์จัดให้มีการอบรมและแนะนำผู้สอนก่อนการเปิดเรียนเพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ประชากรมีความคิดเห็นในระดับมากเป็นจำนวนมากที่สุด มีจำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 33.2 รองลงมาคือระดับปานกลาง มีจำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 31.4 ระดับมากที่สุด มีจำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 20.5 ระดับน้อย มีจำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 13.2 และระดับน้อยที่สุด มีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.8 ตามลำดับ

ผู้สอนใช้เทคนิคการเรียนการสอนอย่างทันสมัย ประชากรมีความคิดเห็นในระดับปานกลางเป็นจำนวนมากที่สุด มีจำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 33.2 รองลงมาคือระดับมาก มีจำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 27.3 ระดับมากที่สุด มีจำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 20.9 ระดับน้อย มีจำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 14.1 และระดับน้อยที่สุด มีจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 4.5 ตามลำดับ

ศูนย์มีการวางแผนอัตรากำลังคนและบุคลากรในสถานศึกษาให้เหมาะสมและเพียงพอต่อนักเรียน ประชากรมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง เป็นจำนวนมากที่สุด มีจำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 39.1 รองลงมาคือระดับมาก มีจำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 32.7 ระดับมากที่สุด มีจำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 15.5 ระดับน้อย มีจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 8.2 และระดับน้อยที่สุด มีจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 4.5 ตามลำดับ

ศูนย์ได้ส่งเสริมการมีวินัยและการรักษาวินัยของบุคลากรทางการศึกษาเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ชุมชน ประชากรมีความคิดเห็นในระดับมากเป็นจำนวนมากที่สุด มีจำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 36.4 รองลงมาคือระดับปานกลาง มีจำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 30.0 ระดับมากที่สุด มีจำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 21.4 ระดับน้อย มีจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0 และระดับน้อยที่สุด มีจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.3 ตามลำดับ

จากตารางที่ 18 สรุปได้ว่าประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคนปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ด้านบริหารงานบุคคล อยู่ระดับปานกลาง เนื่องจากบุคลากรมีความประพฤติดีมีความรู้ความสามารถ มีทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เป็นอย่างดี และแสวงหาความรู้ใหม่ๆ วิธีการใหม่ๆ มาสอนนักเรียนอยู่เสมอ แต่ขณะเดียวกันปัญหาด้านบุคลากร มีสภาพปัญหาในการบริหารจัดการ ได้แก่ พระวิทยากรและครูผู้สอนไม่เพียงพอ และมีวุฒิทางการศึกษาน้อย บุคลากรผู้อาสาสอนได้รับค่าตอบแทนและสวัสดิการน้อยมาก ส่วนมากจะสอนด้วยความศรัทธา เสียสละ และหวังประโยชน์แก่พระพุทธศาสนาโดยรวม ดังนั้นศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ต้องพัฒนาบุคลากรด้วยการแนะแนวในด้านการเรียน การครองตน และรักษาสุขภาพอนามัย จัดทำและใช้สื่อการเรียนการ

สอนอย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาความรู้ความสามารถของตน โดยการศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ โดย สอดคล้องการศึกษาของ โสภาค ภู่ออก (2541 : บทคัดย่อ) พบว่า ปัญหาอุปสรรคของพระสงฆ์ในการพัฒนาเยาวชน ได้แก่ บุคลากรมีภารกิจอื่นมากทำให้ไม่มีเวลาในการดำเนินการ และเนื้อหาสาระมาก แต่มีเวลาสอนน้อย ดังนั้น ควรมีการบรรจุบุคลากรให้ทำงานประจำและมีความต่อเนื่องในการทำงาน โดยเฉพาะตำแหน่งการบริหาร ควรมีการแต่งตั้งเป็นวาระ และเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพให้สามารถบริหารจัดการศูนย์ฯ ได้อย่างมีระบบมากขึ้น

ตารางที่ 19 ระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม

N=220

ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ	ระดับความคิดเห็น					
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด	รวม
4. ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม						
4.1 บรรยากาศและสิ่งแวดลอมเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน	11 (5.0)	26 (11.8)	70 (31.8)	72 (32.7)	41 (18.6)	220 (100.0)
4.2 จำนวนนักเรียนได้พอเหมาะกับขนาดห้องเรียน	8 (3.6)	18 (8.2)	83 (37.7)	75 (34.1)	36 (16.4)	220 (100.0)
4.3 จัดสถานที่เรียนได้ร่มรื่น สะอาด และปลอดภัยแก่นักเรียน	10 (4.5)	24 (10.9)	68 (30.9)	79 (35.9)	39 (17.7)	220 (100.0)
4.2 ศูนย์ฯ ปราศจากเสียงดังรบกวนการเรียนการสอนจากภายนอก	29 (13.2)	47 (21.4)	58 (26.4)	53 (24.1)	33 (15.0)	220 (100.0)

จากตารางที่ 19 ระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมสามารถแยกพิจารณาได้ดังนี้

บรรยากาศและสิ่งแวดลอมเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ประชากรมีความคิดเห็นในระดับมากเป็นจำนวนมากที่สุด มีจำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 32.7 รองลงมาคือระดับปานกลาง มีจำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 31.8 ระดับมากที่สุด มีจำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 18.6 ระดับน้อย มีจำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 11.8 และระดับน้อยที่สุด มีจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 5.0 ตามลำดับ

จำนวนนักเรียนได้พอเหมาะกับขนาดห้องเรียน ประชากรมีความคิดเห็นในระดับปานกลางมากที่สุด มีจำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 37.7 รองลงมาคือระดับมาก มีจำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 34.1 ระดับมากที่สุด มีจำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 16.4 ระดับน้อย มีจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 8.2 และระดับน้อยที่สุด มีจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 3.6 ตามลำดับ

จัดสถานที่เรียนได้ร่มรื่น สะอาด และปลอดภัยแก่นักเรียน ประชากรมีความคิดเห็นในระดับมาก เป็นจำนวนมากที่สุด มีจำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 35.9 รองลงมาคือระดับปานกลาง มีจำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 30.9 ระดับมากที่สุด มีจำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 17.7 ระดับน้อย มีจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 10.9 และระดับน้อยที่สุด มีจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 4.5 ตามลำดับ

ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรกปราศจากเสียงดังรบกวนการเรียนการสอนจากภายนอก ประชากรมีความคิดเห็นในระดับปานกลางมากที่สุด มีจำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 26.4 รองลงมาคือระดับมาก มีจำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 24.1 ระดับน้อย มีจำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 21.4 ระดับมากที่สุด มีจำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 15.0 และระดับน้อยที่สุด มีจำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 13.2 ตามลำดับ

จากตารางที่ 19 สรุปได้ว่าประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมอยู่ระดับปานกลาง เนื่องจากการปรับปรุงศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สมบูรณ์ เช่น การจัดสภาพแวดล้อมให้สะอาด สงบ ปลอดภัย ใกล้เคียงธรรมชาติ ปรับเปลี่ยนสภาพชั้นเรียนให้มีความหลากหลายไม่จำเจ เพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้นของเยาวชนและประชาชนผู้เรียนเช่นเดียวกับการศึกษาของไปพรฑูรย์ รัตน์เลิศพล (2554 : 106) ได้กล่าวไว้ว่าวัด เป็นสถาบันหลักของประชาชน เป็นที่อบรมสั่งสอนกล่อมเกลาคิดใจและสืบทอดพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมไทย และการจัดสภาพแวดล้อมของวัดให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ โดยวัดจะต้อง “สะอาด สงบ สว่างและสร้างความสุข” ให้กับประชาชนได้ สะอาด คือ วัดจะต้องมีศีล มีความประพฤติ ปฏิบัติทางกาย วาจาใจ ที่ดีงาม สงบ คือ สมาธิเมื่อไปวัดแล้วทุกคนต้องมีการทำบุญ ทำทาน เจริญสมาธิภาวนา สว่าง คือ แสงสว่างแห่งปัญญา มีความสุข ในทางกาย ทางใจไปวัดแล้วกลับบ้านมีความสุข

ตารางที่ 20 จำนวนและร้อยละของคะแนนรวมระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษา
พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาครปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ในด้านต่างๆ 4 ด้าน

N=220

คะแนน	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละสะสม	คะแนน	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละสะสม
24	1	.5	.5	60	8	3.6	56.4
29	1	.5	.9	61	6	2.7	59.1
33	2	.9	1.8	62	3	1.4	60.5
36	3	1.4	3.2	63	7	3.2	63.6
37	6	2.7	5.9	64	3	1.4	65.0
38	4	1.8	7.7	65	4	1.8	66.8
39	1	.5	8.2	66	5	2.3	69.1
41	2	.9	9.1	67	8	3.6	72.7
43	2	.9	10.0	68	7	3.2	75.9
44	1	.5	10.5	69	2	.9	76.8
45	5	2.3	12.7	70	3	1.4	78.2
46	7	3.2	15.9	71	1	.5	78.6
47	5	2.3	18.2	72	3	1.4	80.0
48	1	.5	18.6	73	7	3.2	83.2
49	4	1.8	20.5	74	5	2.3	85.5
50	3	1.4	21.8	75	6	2.7	88.2
51	7	3.2	25.0	76	2	.9	89.1
52	8	3.6	28.6	77	3	1.4	90.5
53	6	2.7	31.4	78	8	3.6	94.1
54	9	4.1	35.5	79	3	1.4	95.5
55	4	1.8	37.3	80	1	.5	95.9
56	9	4.1	41.4	81	2	.9	96.8
57	5	2.3	43.6	82	1	.5	97.3
58	9	4.1	47.7	85	6	2.7	100.0
59	11	5.0	52.3	รวม	220	100	

จากตารางที่ 20 การแจกแจงคะแนนรวมระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มคะแนนออกเป็น 2 กลุ่ม ซึ่งผู้วิจัยพิจารณาจากช่วงคะแนนและสัดส่วนของจำนวนตัวอย่างที่ร้อยละ 50 โดยกำหนดให้ช่วงคะแนนดังนี้ ระดับการมีส่วนร่วมน้อย (24-58 คะแนน) มีจำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 47.7 ระดับการมีส่วนร่วมมาก (59-85 คะแนน) มีจำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 52.3 ซึ่งผู้วิจัยได้จัดหมวดหมู่ระดับความเห็นของประชากรต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ในด้านต่างๆ 4 ด้าน แสดงในตารางที่ 21

ตารางที่ 21 แสดงจำนวนและร้อยละของระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

N=220		
รายละเอียด	จำนวน	ร้อยละ
ระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร		
น้อย	105	47.7
มาก	115	52.3
รวม	220	100.0

จากตารางที่ 21 ผู้วิจัยได้จำแนกกลุ่มตัวอย่าง ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับประสิทธิภาพน้อย และกลุ่มระดับประสิทธิภาพมากในการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับประสิทธิภาพน้อย มีจำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 47.7 ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับประสิทธิภาพมาก มีจำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 52.3 ซึ่งผู้วิจัยจะนำกลุ่มตัวอย่างที่ได้ใช้วิเคราะห์นำไปทดสอบสมมติฐานต่อไป

4.4 การแสดงผลการทดสอบสมมติฐานหาค่าความสัมพันธ์ของตัวแปร

ผู้วิจัยได้รวบรวมคะแนนแบบสอบถามทำการทดสอบสมมติฐานที่ได้กำหนดไว้ 5 สมมติฐาน

ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ รายได้เฉลี่ยของครอบครัว ระยะเวลาที่เข้าศึกษา ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ภาวะผู้นำของผู้บริหารและคณะครู การรับรู้นโยบายการดำเนินการ

ตัวแปรตาม (Dependent variable) คือ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม

โดยคะแนนความเห็นต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ได้กำหนด ดังนี้

ความเห็น	คะแนน
เห็นด้วยน้อยที่สุด	1
เห็นด้วยน้อย	2
เห็นด้วยปานกลาง	3
เห็นด้วยมาก	4
เห็นด้วยมากที่สุด	5

สมมติฐานที่ 1 นักเรียนและผู้ปกครองที่มีรายได้เฉลี่ยของครอบครัวสูง จะมีความเห็นว่าศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์บริหารจัดการมีประสิทธิภาพมากกว่านักเรียนและผู้ปกครองที่มีรายได้เฉลี่ยของครอบครัวน้อย

ตารางที่ 22 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้เฉลี่ยของครอบครัวกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

N=220

รายได้เฉลี่ยของ ครอบครัว	ระดับประสิทธิภาพการบริหาร จัดการ			Chi- Square	Sig.	Gamma	Sig.
	ต่ำ	สูง	รวม				
	รายได้น้อย	25 (11.4)	23 (10.4)				
รายได้มาก	91 (41.4)	81 (36.8)	172 (78.2)				
รวม	116 (52.7)	104 (47.3)	220 (100.0)				

จากตารางที่ 22 ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างรายได้เฉลี่ยของครอบครัวกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ได้ค่า Chi-Square เท่ากับ .010 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติมากกว่า .05 แสดงว่าปัจจัยด้านรายได้เฉลี่ยของครอบครัว ไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ 1

ผลการศึกษาที่ปรากฏเช่นนี้เพราะศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เป็นแหล่งหรือสถาบันพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชนในรูปแบบศูนย์ศึกษาแบบพิเศษ โดยไม่มีค่าใช้จ่าย จึงนับเป็นอูบวยวิธีเชิงปฏิบัติการที่ดีอย่างหนึ่งในสังคม มีประโยชน์ต่อศาสนา ครอบครัว สังคม ที่สำคัญเห็นว่าสามารถช่วยเด็กรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ รวมไปถึงเป็นศูนย์ฝึกอาชีพของชุมชนสร้างรายได้ให้ชุมชนพึ่งตัวเองและบุตรหลานมีจิตสำนึกช่วยเหลือท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวัลภา พรหมฤทธิ์ (2550 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนระดับ ประถมศึกษาในการดำเนินงาน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ อำเภอพรหมคีรี จังหวัด นครศรีธรรมราช พบว่ารายได้ไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และแตกต่างกับ งานวิจัยของทวิ ศรีนวล (2547: บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดกิจกรรม การศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชุมพร พบว่า

ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษาโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อจำแนกตามรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่อเดือน

ข้อค้นพบจากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า นักเรียนและผู้ปกครอง ได้เห็น ความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการบริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เพื่อจัดบริการทางการศึกษาแก่เยาวชนโดยมุ่งหวังให้มีความรู้ความสามารถและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่สังคมและประเทศชาติต้องการ และอาจเป็นเพราะว่าทางศูนย์เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้เยาวชนมีความรู้ และยังมีส่วนช่วยทำให้การพัฒนาและการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เป็นไปด้วยความ เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

สมมติฐานที่ 2 นักเรียนและผู้ปกครองที่มีระยะเวลาเข้าศึกษาในศูนย์ฯ มาก จะมีความเห็นว่าศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์บริหารจัดการมีประสิทธิภาพมากกว่านักเรียนและผู้ปกครองที่มีระยะเวลาเข้าศึกษาในศูนย์ฯ น้อย

ตารางที่ 23 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระยะเวลาเข้าที่ศึกษากับประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

N=220

ระยะเวลาที่เข้าศึกษา	ระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา			Chi-Square	Sig.	Gamma	Sig.
	ต่ำ	สูง	รวม				
	น้อย (1-2 ปี)	47 (21.4)	47 (21.4)				
มาก (3 ปีขึ้นไป)	69 (31.3)	57 (26.0)	126 (57.3)				
รวม	116 (52.7)	104 (47.3)	220 (100.0)				

จากตารางที่ 23 ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่างระยะเวลาที่เข้าศึกษา กับประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ได้ค่า Chi-Square เท่ากับ .490 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติมากกว่า .05 แสดงว่า

ปัจจัยด้านระยะเวลาที่เข้าศึกษา ไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษา
พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ 2

ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านระยะเวลาเข้าศึกษาในศูนย์ฯ ที่แตกต่างกัน มีความเห็นว่าศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์บริหารจัดการมีประสิทธิภาพไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนและผู้ปกครองที่มีระยะเวลาเข้าศึกษาศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ไม่ว่าจะมากหรือน้อย ต่างได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการตามกำลังของตนเอง เพื่อเสนอแนวทางในการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาให้ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ เป็นแหล่งพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของชุมชนซึ่งนับเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน เป็นแหล่งเรียนรู้ศิลปกรรม ศึกษาอบรมบ่มนิสัย และสร้างจิตสำนึกให้เห็นคุณค่าของพระพุทธศาสนาแต่แรกเริ่ม สอดคล้องกับงานวิจัยของพระปลัดประพจน์ สุภาโต (2555 : 185) เรื่อง “การบริหารงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา วันอาทิตย์ จังหวัดนครปฐม พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์กับชุมชน ต้องประกอบด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชน ประสานงาน บ้าน วัด โรงเรียน คือ สามประสานร่วมกันในลักษณะกัลยาณมิตรอย่างยั่งยืนได้เพราะเกิดจากจิตใจที่ต้องการเข้าร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เพื่อให้เกิดผลต่อความต้องการของกลุ่มคนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตทางสังคม

ข้อค้นพบจากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของ ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ควรจะต้องมีความสัมพันธ์กับประสบการณ์ในชีวิตจริงของนักเรียนเสมอ กิจกรรมหลายๆ อย่างที่พระวิทยากรและครูผู้สอนนำมาใช้ควรเป็นกิจกรรมที่เยาวชน และประชาชนผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงของผู้เรียนได้จะช่วยให้เยาวชนและประชาชนผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ดียิ่งขึ้น อันที่จริง เยาวชนและประชาชนผู้เรียนไม่ได้เรียนแต่เฉพาะเนื้อหาหัวข้อคุณธรรม จริยธรรมเท่านั้น แต่ผู้เรียนจะเรียนวิธีการ หรือกิจกรรมการเรียนการสอน ที่พระวิทยากรและครูผู้สอนนำมาใช้เป็นวิธีการสอนด้วย ควรจะให้เยาวชนและประชาชนผู้เรียนได้รู้จักสรุปแนวความคิดรวบยอดของเนื้อหา หัวข้อของคุณธรรม จริยธรรม และสามารถนำเอาแนวความคิดรวบยอดเหล่านั้น ไปใช้กับประสบการณ์ใหม่ๆ ในด้านต่างๆ ของชีวิตประจำวันได้เพราะเนื้อหา หัวข้อ คุณธรรม จริยธรรมสำหรับแต่ละระดับการศึกษานั้นมีมาก จนเป็นการยากที่เยาวชนและประชาชน ผู้เรียนจะจดจำ หรือหยิบยกนำไปใช้ได้หมด การสอนที่เน้นในเรื่องแนวความคิดรวบยอดมีความสำคัญมากสำหรับกิจกรรมการเรียนการสอน

สมมติฐานที่ 3 นักเรียนและผู้ปกครอง ที่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการมีความเห็นว่า ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์บริหารจัดการมีประสิทธิภาพมากกว่านักเรียนและผู้ปกครองที่ไม่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ

ตารางที่ 24 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

N=220

การมีส่วนร่วมในการ บริหารจัดการ	ระดับประสิทธิภาพการ บริหารจัดการศูนย์ศึกษา พระพุทธศาสนา			Chi- Square	Sig.	Gamma	Sig.
	ต่ำ	สูง	รวม				
	ไม่มีส่วนร่วม	64 (29.1)	22 (10.0)				
มีส่วนร่วม	52 (23.6)	82 (37.3)	134 (60.9)				
รวม	116 (52.7)	104 (47.3)	220 (100.0)				

จากตารางที่ 24 ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่าง การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ได้ค่า Chi-Square เท่ากับ 26.653 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิตินี้ต่ำกว่า .05 แสดงว่าปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ จึงยอมรับสมมติฐานที่ 3

จากการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Gamma ระหว่าง ตัวแปรการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา ได้ค่าสัมประสิทธิ์แบบ Gamma เท่ากับ .642 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิตินี้ต่ำกว่า .05 แสดงว่าปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับค่อนข้างสูงไปในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก นักเรียนและผู้ปกครอง ได้เห็น ความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นต่อการวางแผนการ

เรียน ตลอดทั้งเสนอความคิดเห็นต่อการวางแผนการป้องกันและปัญหาต่างๆร่วมกับศูนย์ศึกษา พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิทยา บุญทองอ่อน (2554 : บทคัดย่อ) การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านโคกศรีแก้ว อำเภอหนองวัวซอ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1 สภาพการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านโคกศรีแก้ว อำเภอหนองวัวซอ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุดรธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุก งาน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย คือ งานการบริหารทั่วไป งานวิชาการ งานงบประมาณ และงานการบริหารงานบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับที่ ศาคร อัมจักร (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาแบบปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมใน โรงเรียนปริยัติธรรม” ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการประเมินรูปแบบการเรียนการสอนวิชา พระพุทธศาสนาแบบปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมใน โรงเรียน ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ รูปแบบการเรียนการสอนมีความเหมาะสมมาก 2) ผลการหาประสิทธิภาพต่อการเรียนที่พัฒนาขึ้น 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนตามรูปแบบการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนา แบบปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมใน โรงเรียนพระปริยัติธรรม หลังสูงกว่าก่อนเรียน 4) นักเรียนมี ความคิดเห็นต่อรูปแบบการเรียนการสอนรูปแบบการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาแบบ ปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมใน โรงเรียนพระปริยัติธรรม ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ระดับที่เหมาะสมมากเป็น ดัน ซึ่งผู้สอนธรรมศึกษาในโรงเรียนอำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ก็ได้พยายามพัฒนาใน ด้านปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอน หรือรูปแบบการเรียนการสอนให้เป็นที่ยอมรับของผู้เรียน ดั้งนั้น จึงทำให้ผู้เรียนธรรมศึกษาโรงเรียนในอำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีระดับความ คิดเห็นเกี่ยวกับ ประสิทธิภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรมศึกษาใน อำเภอภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับ มาก

ข้อค้นพบจากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า นักเรียนและผู้ปกครอง ได้เห็น ความสัมพันธ์การมี ส่วนร่วมของชุมชนประสานงาน บ้าน วัด โรงเรียน คือ สามประสานร่วมกันในลักษณะ กัลยาณมิตรอย่างยั่งยืน ได้เพราะเกิดจากจิตใจที่ต้องการเข้าร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง ของ ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เพื่อให้เกิดผลต่อความต้องการของกลุ่มคนที่สอดคล้องกับ วิถีชีวิตทางสังคม ทั้งนี้ในการที่จะให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงนั้น การจัดกิจกรรม เพื่อ การมีส่วนร่วม ต้องคำนึงถึงวิถีการดำเนินชีวิต ค่านิยม ประเพณี ทัศนคติของบุคคล เพื่อให้เกิด ความสนใจเข้าร่วมกิจกรรม เพราะกลุ่มคนในชุมชนมีความแตกต่างกันในลักษณะส่วนบุคคล

ลักษณะทางเศรษฐกิจ และการได้รับข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้การเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนควรมีการวิเคราะห์สังเคราะห์ปัญหาของชุมชน มีการวางแผนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวิถีชีวิต กำหนดกิจกรรม การดำเนินกิจกรรม และการประเมินผลกิจกรรม จัดขั้นตอนของการเข้ามามีส่วนร่วม และให้ความสำคัญโดยใช้ชุมชนเป็นศูนย์กลาง โดยโรงเรียนหน่วยงานภาครัฐช่วยเหลือ ให้คำแนะนำหรืออำนวยความสะดวก อย่างต่อเนื่อง

สมมติฐานที่ 4 นักเรียนและผู้ปกครองที่มีความเห็นว่าผู้บริหารและคณะครูมีภาวะผู้นำสูงจะมีความเห็นว่า ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์บริหารจัดการมีประสิทธิภาพมากกว่านักเรียนและผู้ปกครองที่มีความเห็นว่าผู้บริหารและคณะครูมีภาวะผู้นำต่ำ

ตารางที่ 25 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารและคณะครูกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

N=220

ภาวะผู้นำของผู้บริหารและ คณะครู	ระดับประสิทธิภาพการ บริหารจัดการศูนย์ศึกษา พระพุทธศาสนา			Chi- Square	Sig.	Gamma	Sig.
	ต่ำ	สูง	รวม				
	ภาวะผู้นำต่ำ	76 (34.5)	26 (11.8)				
ภาวะผู้นำสูง	40 (18.2)	78 (35.5)	118 (53.6)				
รวม	116 (52.7)	104 (47.3)	220 (100.0)				

จากตารางที่ 25 ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่าง ภาวะผู้นำของผู้บริหารและคณะครูกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ได้ค่า Chi-Square เท่ากับ 36.200 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติน้อยกว่าหรือเท่ากับ .05 แสดงว่าปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารและครู มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ จึงยอมรับสมมติฐานที่ 4

จากการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Gamma ระหว่าง ตัวแปรภาวะผู้นำของผู้บริหารและครูกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ได้ค่าสัมพันธ์แบบ Gamma เท่ากับ .701 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติน้อยกว่าหรือเท่ากับ .05 แสดงว่าปัจจัยด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารและครูและประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับสูงไปในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้เพราะนักเรียนและผู้ปกครองมีความเห็นว่าผู้บริหารและคณะครูเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีวิสัยทัศน์ และมุ่งมั่นในการทำงาน เป็นแบบอย่างที่ดี น่าเคารพนับถือตรงกับแนวคิดของธงชัย วงศ์ชัยสุวรรณ (2540 : บทคัดย่อ) ได้กล่าวถึง การบริหารจัดการที่เป็นคู่มือในการบริหารจัดการภายใต้ความซับซ้อนของระบบข้อมูลข่าวสารได้ซึ่งประเด็นสำคัญในการบริหารจัดการให้ประสบความสำเร็จไว้ 7 ด้าน ได้แก่ (1) การใช้เทคนิควิธีที่มีขอบเขตครอบคลุมวัตถุประสงค์ มีกลยุทธ์และมีคุณภาพ (2) การบริหารจัดการในลักษณะเป็นกระบวนการแก้ปัญหา (3) การมีคณะผู้บริหารที่มีศักยภาพในการตัดสินใจสูง (4) การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของผู้บริหารทุกคน (5) การนำผลจากการตัดสินใจมาใช้ประโยชน์ได้อย่างรวดเร็ว (6) การมีระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการที่เหมาะสม และ (7) การบริหารจัดการให้เหมาะสมกับแต่ละสถานการณ์ ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของวารินทร์ ช่างอยู่ (2557: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ทั้งโดยรวมและรายด้าน 2) ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน อยู่ในระดับมาก ทั้งโดยรวมและรายด้าน 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อค้นพบจากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า บุคลากรในแหล่งการเรียนรู้ในศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ต้องมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องทันต่อเหตุการณ์และสถานการณ์โลก รวมทั้งเป็นผู้ใฝ่หาความรู้เพื่อความรู้ ความสามารถในการทำงานของตน ซึ่งทั้งผู้บริหารและบุคลากรควรพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ เนื่องจากต้องทำงานร่วมกันอยู่ตลอดเวลา ทุกฝ่ายจะต้องมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน การพัฒนาบุคลากรทุกคนเป็นสิ่งจำเป็น และจะต้องทำอยู่เสมอ เพื่อว่า

ทุกคนจะอยู่ในสภาพที่ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความพร้อมทั้ง 3 ด้าน คือ 1) ด้านร่างกาย 2) ด้านจิตใจ และ 3) ด้านปัญญา

สมมติฐานที่ 5 นักเรียนและผู้ปกครองที่ได้รับรู้นโยบายการดำเนินการของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์จะมีความเห็นว่า ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์มีการบริหารจัดการมีประสิทธิภาพมากกว่านักเรียนและผู้ปกครองที่ไม่ได้รับรู้นโยบายการดำเนินการของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

ตารางที่ 26 แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง การรับรู้นโยบายการดำเนินการกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

N=220

การรับรู้นโยบายการดำเนินการ	ระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนา			Chi-Square	Sig.	Gamma	Sig.
	ต่ำ	สูง	รวม				
	ไม่ได้รับรู้นโยบายการดำเนินการ	89 (40.5)	24 (10.9)				
ได้รับรู้นโยบายการดำเนินการ	27 (12.3)	80 (36.3)	107 (48.6)				
รวม	116 (52.7)	104 (47.3)	220 (100.0)				

จากตารางที่ 26 ผลการทดสอบสมมติฐานระหว่าง ปัจจัยการรับรู้นโยบายการดำเนินการกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ได้ค่า Chi-Square เท่ากับ 63.175 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติน้อยกว่าหรือเท่ากับ .05 แสดงว่าปัจจัยด้านการรับรู้นโยบายการดำเนินการมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ จึงยอมรับสมมติฐานที่ 5

จากการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Gamma ระหว่าง ตัวแปรปัจจัยด้านการรับรู้นโยบายการดำเนินการกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวัน

อาทิศจังหวัดนครปฐม เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ได้ค่าสัมพันธแบบ Gamma เท่ากับ .833 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติน้อยกว่าหรือเท่ากับ .05 แสดงว่า ปัจจัยด้านการรับรู้ นโยบายการดำเนินการกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกในระดับสูงไปในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้เพราะนักเรียนและผู้ปกครองได้รับรู้ นโยบายและแผนการศึกษาของศูนย์ฯ ในแต่ละปี การศึกษา และได้เข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของคณะผู้บริหาร ครูผู้สอนและผู้ปกครองนักเรียน อย่างสม่ำเสมอ

ผลการวิจัยปรากฏเช่นนี้เพราะการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มีการร่วมมือกับผู้ปกครองวัด โรงเรียน และชุมชนอย่างใกล้ชิดเพื่อให้เกิดสามประสานคือ บ้าน วัด โรงเรียน (บ ว ร) เช่น แต่งตั้งพระสงฆ์ ผู้แทนชุมชน และผู้ปกครองเป็นกรรมการที่ปรึกษาหรือกรรมการดำเนินงานของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ และบริหารการดำเนินงานให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย (บ ว ร) เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ พระประสิทธิ์สิรินทร และคณะ(2547: บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการจัดการเรียนการสอนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่สอดคล้องกับเครือข่าย โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งพบว่าแนวทางการจัดการเรียนการสอนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในปัจจุบันควรมีรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายขึ้นอยู่กับสภาพสังคมและสถานการณ์ทางสังคมปัจจุบัน โดยยึดปัญหาและความต้องการของผู้เรียนและ ชุมชนเป็นสำคัญเพื่อให้สอดคล้องกับเงื่อนไขบริบทของพื้นที่ และควรสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมใน ระดับต่างๆ ของกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งกลุ่มผู้เรียน ผู้ปกครอง ครูผู้สอน และหน่วยงานสนับสนุนทั้ง ภาครัฐ เอกชน อาสาสมัคร ตลอดจนกลุ่มผู้มีจิตศรัทธาต่างๆ ให้มากยิ่งขึ้น และในงานวิจัยของ สุภาพร มากแจ้ง (2548 : บทคัดย่อ) ได้เสนอแนวทางการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาในระดับนโยบาย ดังนี้ 1) ด้านรูปแบบ สนับสนุนให้เข้าสู่ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และการบริหารจัดการที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน 2) ด้านการบริหารจัดการ กำหนดให้ผู้บริหาร และบุคลากรของ โรงเรียน เป็นบุคลากรวิชาชีพและบุคลากรทางการศึกษาตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพของคุรุสภา เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และปรับโครงสร้างการบริหารจัดการ โรงเรียน โดยให้มีฆราวาสและชุมชนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ เพื่อช่วยพัฒนาคุณภาพการศึกษาและได้เสนอแนวทางในการจัดการศึกษาเชิงบูรณาการการศาสนากับการศึกษา

4.5 สรุปผลการพิสูจน์สมมติฐาน

ตารางที่ 27 สรุปผลการพิสูจน์สมมติฐาน

สมมติฐานการวิจัย	Chi-Square	Sig.	Gamma	Sig.	ผลการพิสูจน์สมมติฐานการวิจัย
สมมติฐานที่ 1 นักเรียนและผู้ปกครองที่มีรายได้เฉลี่ยของครอบครัวสูง จะมีความเห็นว่าคุณสมบัติการบริหารจัดการมีประสิทธิภาพมากกว่านักเรียนและผู้ปกครองที่มีรายได้เฉลี่ยของครอบครัวน้อย	.010	>.05	-.017	>.05	ปฏิเสธสมมติฐาน
สมมติฐานที่ 2 นักเรียนและผู้ปกครองที่มีระยะเวลาเข้าศึกษาในศูนย์ฯ มาก จะมีความเห็นว่าคุณสมบัติการบริหารจัดการมีประสิทธิภาพมากกว่านักเรียนและผู้ปกครองที่มีระยะเวลาเข้าศึกษาในศูนย์ฯ น้อย	.490	>.05	-.095	>.05	ปฏิเสธสมมติฐาน
สมมติฐานที่ 3 นักเรียนและผู้ปกครองที่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการมีความเห็นว่าคุณสมบัติการบริหารจัดการมีประสิทธิภาพมากกว่านักเรียนและผู้ปกครองที่ไม่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ	26.653	<.05	.642	<.05	ยอมรับสมมติฐาน

สมมติฐานการวิจัย (ต่อ)	Chi-Square	Sig.	Gamma	Sig.	ผลการพิสูจน์สมมติฐานการวิจัย
สมมติฐานที่ 4 นักเรียนและผู้ปกครองที่มีความเห็นว่าคุณบริหารและคณะครูมีภาวะผู้นำสูงจะมีความเห็นว่าคุณศึกษาระพุทธศาสนาวันอาทิตย์บริหารจัดการมีประสิทธิภาพมากกว่านักเรียนและผู้ปกครองที่มีความเห็นว่าคุณบริหารและคณะครูมีภาวะผู้นำต่ำ	36.200	≤.05	.701	≤.05	ยอมรับสมมติฐาน
สมมติฐานที่ 5 นักเรียนและผู้ปกครองที่ได้รับรู้นโยบายการดำเนินการของคุณศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์จะมีความเห็นว่าคุณศึกษาระพุทธศาสนาวันอาทิตย์บริหารจัดการมีประสิทธิภาพมากกว่านักเรียนและผู้ปกครองที่ไม่ได้รับรู้นโยบายการดำเนินการของคุณศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์	63.175	≤.05	.833	≤.05	ยอมรับสมมติฐาน

บทที่ 5

อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร และปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร เพื่อนำผลที่ได้เสนอแนะให้แก่ผู้บริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก นำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการต่อไป ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นนักเรียนและผู้ปกครองของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก จำนวน 220 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยอาศัยแนวทางจากกรอบแนวคิดในการวิจัยเป็นสำคัญ และผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา จากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ รวมทั้งได้ทดสอบความเชื่อมั่น โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficiency)

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง จำนวน 220 คน ได้กลับคืนทั้งหมด จำนวน 220 คน คิดเป็นร้อยละ 100 และได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ (SPSS) ในการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าไควสแควร์ (Shi-square) และค่าสหสัมพันธ์ แบบ Gamma

สำหรับการวิเคราะห์ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานครมีผลการวิจัย ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ด้านสถานะ พบว่า ประชากรผู้ตอบแบบสอบถามด้านสถานภาพสถานะ เป็นนักเรียน จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 50.0 และผู้ปกครอง จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 50.0 ตามลำดับ

ด้านรายได้เฉลี่ยของครอบครัว พบว่า ประชากรผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน คือ 10,000-15,000 บาท จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 48.2 รองลงมา คือ ต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 21.8 15,001-20,000 บาท จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ

16.4 20,001-25,000 บาท จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 9.1 และมากกว่า 25,000 บาท จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 4.5 ตามลำดับ

ด้านระยะเวลาที่เข้าศึกษา พบว่า ประชากรผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีระยะเวลาที่เข้าศึกษา 1-2 ปี มีจำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 42.7 รองลงมา คือ ระยะเวลา 3-4 ปี จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 26.4 ระยะเวลา 5-6 ปี จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 16.4 ระยะเวลา 7-8 ปี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 7.7 และระยะเวลามากกว่า 8 ปี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 6.8 ตามลำดับ

5.1.2. ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาจำแนกได้ทั้ง 3 ด้าน ดังนี้

ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ

ท่านมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นต่อการวางแผนการเรียนร่วมกับศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ประชากรมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง เป็นจำนวนมากที่สุด มีจำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 35.0 รองลงมา คือ ระดับน้อย มีจำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 ระดับมากที่สุด มีจำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 16.8 ระดับมาก มีจำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 15.9 และระดับน้อยที่สุด มีจำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 12.3 ตามลำดับ

ท่านมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นต่อการวางแผนการป้องกันและปัญหาต่างๆร่วมกับศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ประชากรมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง เป็นจำนวนมากที่สุด มีจำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 35.9 รองลงมาคือระดับน้อย มีจำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 23.2 ระดับมาก มีจำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 19.5 ระดับมากที่สุด มีจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 11.4 และระดับน้อยที่สุด มีจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0 ตามลำดับ

ด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารและคณะครู

ผู้บริหารและคณะครู เป็นแบบอย่างที่ดี น่าเคารพนับถือ ประชากรมีความคิดเห็นในระดับมาก เป็นจำนวนมากที่สุด มีจำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 41.4 รองลงมา คือระดับปานกลาง มีจำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 28.2 ระดับมากที่สุด มีจำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 25.0 ระดับน้อยและระดับน้อยที่สุด มีจำนวนเท่ากัน คือ 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.7 ตามลำดับ

ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถ มีวิสัยทัศน์ และมุ่งมั่นในการทำงาน ประชากรมีความคิดเห็นในระดับมาก เป็นจำนวนมากที่สุด มีจำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 45.0 รองลงมา คือระดับปานกลาง มีจำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 25.0 ระดับมากที่สุด มีจำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ

22.7 ระดับน้อย มีจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 5.5 และระดับน้อยที่สุด มีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.8 ตามลำดับ

ครูผู้สอนมีความกระตือรือร้น เอาใจใส่ต่อการเรียนการสอน ประชากรมีความคิดเห็นในระดับมาก เป็นจำนวนมากที่สุด มีจำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 40.5 รองลงมา คือระดับปานกลาง มีจำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 28.6 ระดับมากที่สุด มีจำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 20.5 ระดับน้อย มีจำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 7.7 และระดับน้อยที่สุด มีจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 2.7 ตามลำดับ

ด้านการรับรู้นโยบายการดำเนินการ

ท่านรับรู้ นโยบายและแผนการศึกษาของศูนย์ฯ ในแต่ละปีการศึกษา ประชากรมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง เป็นจำนวนมากที่สุด มีจำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 40.0 รองลงมา คือระดับมาก มีจำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 30.0 ระดับมากที่สุด มีจำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 11.8 ระดับน้อย มีจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 10.9 และระดับน้อยที่สุด มีจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 7.3 ตามลำดับ

ท่านได้เข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของคณะผู้บริหาร ครูผู้สอนและผู้ปกครอง นักเรียน อย่างสม่ำเสมอ ประชากรมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง เป็นจำนวนมากที่สุด มีจำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 31.8 รองลงมา คือระดับมาก มีจำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 24.5 ระดับน้อย มีจำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 20.5 ระดับมากที่สุด มีจำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 15.9 และระดับน้อยที่สุด มีจำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 7.3 ตามลำดับ

5.1.3 ระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ในด้านต่างๆ 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านวิชาการ

หลักสูตรที่ใช้ในปัจจุบันมีความเหมาะสมกับนักเรียนในแต่ละช่วงชั้นเรียน ประชากรมีความคิดเห็นในระดับมาก เป็นจำนวนมากที่สุด มีจำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 33.6 รองลงมา คือระดับปานกลาง มีจำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 31.4 ระดับมากที่สุด มีจำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 20.5 ระดับน้อย มีจำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 11.4 และระดับน้อยที่สุด มีจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 3.2 ตามลำดับ

ศูนย์มีการจัดประชุมแนะแนวหลักสูตรเพื่อให้ผู้สอนได้เข้าใจเนื้อหาของหลักสูตรเพิ่มเติม ประชากรมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง เป็นจำนวนมากที่สุด มีจำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 40.9 รองลงมา คือระดับมาก มีจำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 28.6 ระดับมากที่สุด มีจำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 17.3 ระดับน้อย มีจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 10.9 และระดับน้อยที่สุด มีจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.3 ตามลำดับ

ท่านมีความเข้าใจหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ประชากรมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง เป็นจำนวนมากที่สุด มีจำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 42.3 รองลงมา คือระดับมาก มีจำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 26.8 ระดับมากที่สุด มีจำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 ระดับน้อย มีจำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 9.5 และระดับน้อยที่สุด มีจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.4 ตามลำดับ

หลักสูตรที่ใช้สอน นักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ประชากรมีความคิดเห็นในระดับมาก เป็นจำนวนมากที่สุด มีจำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 38.2 รองลงมา คือระดับปานกลาง มีจำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 31.8 ระดับมากที่สุด มีจำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 22.7 ระดับน้อย มีจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 5.0 และระดับน้อยที่สุด มีจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.3 ตามลำดับ

2. ด้านงบประมาณ

งบประมาณที่ได้รับจากกรมการศึกษามีเพียงพอที่จะทำให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ ประชากรมีความคิดเห็นในระดับปานกลางเป็นจำนวนมากที่สุด มีจำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 37.7 รองลงมา คือระดับมาก มีจำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 31.8 ระดับน้อย มีจำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 15.0 ระดับมากที่สุด มีจำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 14.1 และระดับน้อยที่สุด มีจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.4 ตามลำดับ

ศูนย์ดำเนินการใช้งบประมาณอย่างประหยัดคุ้มค่า ประชากรมีความคิดเห็นในระดับปานกลางเป็นจำนวนมากที่สุด มีจำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 41.4 รองลงมา คือระดับมาก มีจำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 30.9 ระดับมากที่สุด มีจำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 20.0 ระดับน้อย มีจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 5.9 และระดับน้อยที่สุด มีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.8 ตามลำดับ

งบประมาณที่ใช้ในแต่ละปี บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา ประชากรมีความคิดเห็นในระดับปานกลางเป็นจำนวนมากที่สุด มีจำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 37.7 รองลงมา คือระดับมาก มีจำนวน 74 คน คิดเป็นร้อยละ 33.6 ระดับมากที่สุด มีจำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ

14.1 ระดับน้อย มีจำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 12.7 และระดับน้อยที่สุด มีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.8 ตามลำดับ

ศูนย์ได้จัดทำบันทึกทราบดี รายจ่าย เป็นปัจจุบันตรวจสอบได้และเปิดเผยต่อชุมชน ประชากรมีความคิดเห็นในระดับปานกลางมากที่สุด มีจำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 34.5 รองลงมา คือระดับมาก มีจำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 31.8 ระดับมากที่สุด มีจำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 15.9 ระดับน้อย มีจำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 14.5 และระดับน้อยที่สุด มีจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 3.2 ตามลำดับ

3. ด้านบริหารงานบุคคล

ศูนย์กำหนดคุณสมบัติของผู้สอนทั้งด้านความรู้และคุณธรรมไว้อย่างชัดเจนเพื่อให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน ประชากรมีความคิดเห็นในระดับมากเป็นจำนวนมากที่สุด มีจำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 32.7 รองลงมา คือระดับปานกลาง มีจำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 31.8 ระดับมากที่สุด มีจำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 21.4 ระดับน้อย มีจำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 9.5 และระดับน้อยที่สุด มีจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 4.5 ตามลำดับ

ศูนย์จัดให้มีการอบรมและแนะนำผู้สอนก่อนการเปิดเรียนเพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปในแนวทางเดียวกัน ประชากรมีความคิดเห็นในระดับมากเป็นจำนวนมากที่สุด มีจำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 33.2 รองลงมา คือระดับปานกลาง มีจำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 31.4 ระดับมากที่สุด มีจำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 20.5 ระดับน้อย มีจำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 13.2 และระดับน้อยที่สุด มีจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.8 ตามลำดับ

ผู้สอนใช้เทคนิคการเรียนการสอนอย่างทันสมัย ประชากรมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง เป็นจำนวนมากที่สุด มีจำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 33.2 รองลงมาคือระดับมาก มีจำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 27.3 ระดับมากที่สุด มีจำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 20.9 ระดับน้อย มีจำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 14.1 และระดับน้อยที่สุด มีจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 4.5 ตามลำดับ

ศูนย์มีการวางแผนอัตรากำลังคนและบุคลากรในสถานศึกษาให้เหมาะสมและเพียงพอต่อ นักเรียน ประชากรมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง เป็นจำนวนมากที่สุด มีจำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 39.1 รองลงมา คือระดับมาก มีจำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 32.7 ระดับมากที่สุด มีจำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 15.5 ระดับน้อย มีจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 8.2 และระดับน้อยที่สุด มีจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 4.5 ตามลำดับ

ศูนย์ได้ส่งเสริมการมีวินัยและการรักษาวินัยของบุคลากรทางการศึกษาเพื่อเป็นแบบอย่าง

ที่ดีแก่ชุมชน ประชากรมีความคิดเห็นในระดับมาก เป็นจำนวนมากที่สุด มีจำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 36.4 รองลงมา คือระดับปานกลาง มีจำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 30.0 ระดับมากที่สุด มีจำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 21.4 ระดับน้อย มีจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 10.0 และระดับน้อยที่สุด มีจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.3 ตามลำดับ

4. ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม

บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ประชากรมีความคิดเห็นในระดับมาก เป็นจำนวนมากที่สุด มีจำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 32.7 รองลงมา คือระดับปานกลาง มีจำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 31.8 ระดับมากที่สุด มีจำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 18.6 ระดับน้อย มีจำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 11.8 และระดับน้อยที่สุด มีจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 5.0 ตามลำดับ

จำนวนนักเรียนได้พอเหมาะกับความหนาแน่นของห้องเรียน ประชากรมีความคิดเห็นในระดับปานกลางเป็นจำนวนมากที่สุด มีจำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 37.7 รองลงมา คือระดับมาก มีจำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 34.1 ระดับมากที่สุด มีจำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 16.4 ระดับน้อย มีจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 8.2 และระดับน้อยที่สุด มีจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 3.6 ตามลำดับ

จัดสถานที่เรียนได้ร่มรื่น สะอาด และปลอดภัยแก่นักเรียน ประชากรมีความคิดเห็นในระดับมาก เป็นจำนวนมากที่สุด มีจำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 35.9 รองลงมา คือระดับปานกลาง มีจำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 30.9 ระดับมากที่สุด มีจำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 17.7 ระดับน้อย มีจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 10.9 และระดับน้อยที่สุด มีจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 4.5 ตามลำดับ

ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรกปราศจากเสียงดังรบกวนการเรียนการสอนจากภายนอก ประชากรมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง เป็นจำนวนมากที่สุด มีจำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 26.4 รองลงมา คือระดับมาก มีจำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 24.1 ระดับน้อย มีจำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 21.4 ระดับมากที่สุด มีจำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 15.0 และระดับน้อยที่สุด มีจำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 13.2 ตามลำดับ

ประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก อยู่ในระดับปาน

กลางทุกด้าน คือด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม

จากข้อสังเกต ระดับประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ วัดนาครปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร สอดคล้องกับการศึกษาของ พระมหาอำนาจ ครอบงม (2547 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและความต้องการพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในจังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วยนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 243 คน และนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 47 คน จากผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีความเห็นเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางการเรียน ของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในจังหวัดชลบุรี โดยรวมแล้วหลายด้านอยู่ในระดับดี ความต้องการพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางการเรียนอันดับแรกของแต่ละด้าน ได้แก่ การจัดที่พักอาศัยหรืออาคารสถานที่ให้มีความเหมาะสม สวยงาม น่ารื่นรมย์ มีบรรยากาศที่ดี ควรแก่การเรียนการสอน การพัฒนาการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ มีทักษะ และมีแรงจูงใจในการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ผู้บริหาร คณะครูและนักเรียนให้มีส่วนร่วมในการวางแผนอย่างสม่ำเสมอ นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษามาปรับใช้ให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารควรบริหารงานเพื่อพัฒนาสุขภาพและควรนำเป้าหมายของการจัดการศึกษามาพูดคุยกับเพื่อนครู อาจารย์ และนักเรียนอยู่เสมอ ส่งเสริมให้นักเรียนมีความประพฤติเรียบร้อย สนุกสนานในการเรียนและมีอิสระในการทำงานกันเป็นทีม

สอดคล้องกับการศึกษาของบุปผา พูลทาจักร (2549 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การประเมินการดำเนินงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ อำเภอเมือง เชียงใหม่ จากผลการศึกษาพบว่า ในด้านปัจจัยกระบวนการและผลผลิตและผลกระทบด้านปัจจัย พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับคุณภาพดี แบ่งออกเป็น บุคลากรและอาคารสถานที่ อยู่ในระดับคุณภาพพอใช้ วัสดุอุปกรณ์ อยู่ในระดับคุณภาพดี ส่วนงบประมาณทุกศูนย์เห็นว่า งบประมาณที่ได้รับไม่มีความเพียงพอและจัดสรรได้ล่าช้า เห็นควรได้รับการปรับปรุง ทุกศูนย์ได้ใช้งบประมาณตรงตามเป้าหมาย มีการจัดหาและได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากแหล่งอื่น อยู่ในระดับคุณภาพดี ด้านกระบวนการ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับคุณภาพพอใช้ แบ่งออกเป็นการบริหารจัดการ อยู่ในระดับพอใช้ การวัดและประเมินผล และการจัดกิจกรรม อยู่ในระดับคุณภาพดี ด้านผลผลิตและผลกระทบ พบว่า โดยรวม อยู่ในระดับคุณภาพดี ส่วนผลการประเมินระดับคุณภาพของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ในภาพรวม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับคุณภาพพอใช้ จัดระดับคุณภาพได้เป็น 2 ระดับ คือ ระดับคุณภาพดี มี 3 ศูนย์และระดับคุณภาพพอใช้ มี 5 ศูนย์

และยังสอดคล้องกับการศึกษากนกรทองเจือ (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติงานของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด นครราชสีมา จากผลการศึกษาพบว่า ในการบริหารการศึกษา 6 ด้าน คือ งานวิชาการ, บุคลากร, งานธุรการและการเงิน, งานอาคารสถานที่, งานกิจการนักเรียน และงานความสัมพันธ์กับชุมชน ครูมีความเห็นต่อการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียน โดยส่วนรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นการปฏิบัติงานด้านธุรการและการเงินอยู่ในระดับมาก

5.2 ผลการพิสูจน์สมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 นักเรียนและผู้ปกครองที่มีรายได้เฉลี่ยของครอบครัวสูง จะมีความเห็นว่า ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์บริหารจัดการมีประสิทธิภาพมากกว่านักเรียนและผู้ปกครองที่มีรายได้เฉลี่ยของครอบครัวน้อย

ผลการพิสูจน์สมมติฐาน พบว่า รายได้เฉลี่ยของครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงปฏิเสธสมมติฐาน ที่ 1

สมมติฐานที่ 2 นักเรียนและผู้ปกครองที่มีระยะเวลาเข้าศึกษาในศูนย์ มาก จะมีความเห็นว่า ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์บริหารจัดการมีประสิทธิภาพมากกว่านักเรียนและผู้ปกครองที่มีระยะเวลาเข้าศึกษาในศูนย์ น้อย

ผลการพิสูจน์สมมติฐาน พบว่าระยะเวลาเข้าที่เข้าศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ 2

สมมติฐานที่ 3 นักเรียนและผู้ปกครอง ที่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการมีความเห็นว่า ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์บริหารจัดการมีประสิทธิภาพมากกว่านักเรียนและผู้ปกครอง ที่ไม่มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ

ผลการพิสูจน์สมมติฐาน พบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการมีความสัมพันธ์กับ ประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ 3

สมมติฐานที่ 4 นักเรียนและผู้ปกครองที่มีความเห็นว่าผู้บริหารและคณะครูมีภาวะผู้นำสูง จะมีความเห็นว่า ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์บริหารจัดการมีประสิทธิภาพมากกว่า นักเรียนและผู้ปกครองที่มีความเห็นว่าผู้บริหารและคณะครูมีภาวะผู้นำต่ำ

ผลการพิสูจน์สมมติฐาน พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารและคณะครูมีความสัมพันธ์กับ

ประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ 4

สมมติฐานที่ 5 นักเรียนและผู้ปกครองที่ได้รับรู้ นโยบายการดำเนินการของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์จะมีความคิดเห็นว่า ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์บริหารจัดการมีประสิทธิภาพมากกว่านักเรียนและผู้ปกครองที่ไม่ได้รับรู้ นโยบายการดำเนินการของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

ผลการพิสูจน์สมมติฐาน พบว่าการรับรู้ นโยบายการดำเนินการมีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงยอมรับสมมติฐานที่ 5 มี

ดังนั้น จึงสรุปผลการพิสูจน์สมมติฐาน พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ภาวะผู้นำของผู้บริหารและคณะครู การรับรู้ นโยบายการดำเนินการ ปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ได้แก่ รายได้เฉลี่ยของครอบครัว ระยะเวลาที่เข้าศึกษาของนักเรียน

5.3 ข้อเสนอแนะจากการศึกษา

จากผลการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ผู้ศึกษาขอเสนอข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มีประโยชน์ต่อการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ดังนี้

5.3.1 ด้านวิชาการ การจัดการเรียนการสอนไม่ควรมีรูปแบบที่สำเร็จรูป แต่ควรมีรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายขึ้นอยู่กับสภาพสังคมและสถานการณ์ทางสังคมปัจจุบัน โดยยึดปัญหาและความต้องการของผู้เรียน และชุมชนเป็นสำคัญเพื่อให้สอดคล้องกับเงื่อนไขบริบทของพื้นที่ และควรสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในระดับต่างๆ ของกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งกลุ่มผู้เรียน ผู้ปกครอง ครูผู้สอน และหน่วยงานสนับสนุนทั้งภาครัฐ เอกชน อาสาสมัคร ตลอดจนถึงกลุ่มผู้มีจิตศรัทธาต่างๆ ให้มากยิ่งขึ้น

5.3.2 ด้านงบประมาณ ควรมีการจัดทำแผนงบประมาณประจำปี บันทึกรายรับ รายจ่าย สามารถตรวจสอบได้และเปิดเผยต่อชุมชน เพื่อให้การใช้งบประมาณแต่ละปีมีประสิทธิภาพบรรลุตามวัตถุประสงค์ของศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

5.3.3 ด้านบริหารงานบุคคล ควรวางแผนอบรมและพัฒนาบุคลากร ให้เป็นผู้ที่มีทั้งความรู้และความสามารถและเทคนิควิธีในการสอน โดยมุ่งให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ

และควรประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร เป็นตัวสะท้อนให้ทราบถึงสมรรถนะของตนเอง และขององค์การ

5.3.4 ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ควรปรับปรุงให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่สมบูรณ์ เช่น การจัดสภาพแวดล้อมให้สะอาด สงบ ปลอดภัย ใกล้เคียง ธรรมชาติปรับเปลี่ยนสภาพชั้นเรียนให้มีความหลากหลายไม่จำเจ เพื่อส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ อย่างกระตือรือร้นของเยาวชนและประชาชนผู้เรียน ให้ประชาชนรอบวัดมีส่วนร่วมในฐานะที่ประชาชนเป็นเจ้าของ ศาสนาและวัฒนธรรม ที่สำคัญส่งเสริมให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาและบริหารจัดการ ศูนย์ฯ อย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง

5.4 ข้อเสนอแนะในการค้นคว้าวิจัยครั้งต่อไป

5.4.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบเกี่ยวกับศูนย์พุทธศาสนาวินิจฉัยในวัดอื่นๆ และนำผลมาเปรียบเทียบจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของแต่ละแห่ง เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการที่ดีและเหมาะสม

5.4.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยเน้นให้คณะผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้เรียน และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้ร่วมกันศึกษาวิจัยและพัฒนางานไปพร้อมกัน เพื่อให้เกิดผลในเชิงรูปธรรม มากยิ่งขึ้น

5.4.3 ควรมีการศึกษาด้านมาตรฐานของศูนย์ศึกษาพระพุทธรูปศาสนาวินิจฉัยด้านการเรียนรู้ด้านการบริหารจัดการศูนย์ฯ

บรรณานุกรม

- การปกครอง, กรม(2543). คู่มือการปฏิบัติงานการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล.
กรุงเทพมหานคร : กระทรวงมหาดไทย.
- กนกพร ทองเจือ (2538). การปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการ
ประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย,มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- กรมการศาสนา (2528). คู่มือการบริหารการศึกษาของคณะสงฆ์. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์การศาสนา.
- _____ (2539). คู่มือการจัดการศึกษาสงฆ์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- _____ (2535). การประเมินผลโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์การศาสนา.
- กัจจัน จันทวงษ์โส (2535). การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของ
ผู้เรียนหลักสูตรระดับชั้นสูงของศูนย์ศึกษาพระพุทธรศาสนาวันอาทิตย์ เขต
กรุงเทพมหานคร, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต การศึกษาผู้ใหญ่ บัณฑิต
วิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสาน มิตร.
- กิติภัส เฟิงศรี(2545). ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน : กรณีศึกษา
จังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- คุรุสภา สำนักงานเลขาธิการ (2539). เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา . พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ : คุรุสภา.
- จันทงค์ ทองประเสริฐ (2533). มหาจุฬาฯ ในรอบศตวรรษ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬา
ลงกรณราช วิทยาลัย.
- จุฑา เทียนไทย (2547). การจัดการมุมมองนักบริหาร. กรุงเทพมหานคร: แมค กรอ-ฮิล
สำนักพิมพ์ ทอป.
- เจริญผล สุวรรณโชติ (2537). ทฤษฎีการบริหาร. กรุงเทพฯ : อักษรไทย.
- ชัยพฤกษ์ เสรีรักษ์ (2543). ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้มุ่งผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพมหานคร:
พริกหวานกราฟฟิก.

- ชุมศักดิ์ ชุมนุม (2549). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของสำนักงานการศึกษาระดับอำเภอ : กรณีศึกษาเขตการศึกษา 10. ภาคนิพนธ์พัฒนาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาพัฒนาสังคม : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ณรงค์ นันทวรรณ (2536). การจัดการทั่วไป. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีปทุม
- ติน ประชัญญฤทธิ์ (2527). ภาวะผู้นำและการมีส่วนร่วมพฤติกรรมมนุษย์ในองค์การ. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- _____ (2535). มอการบริหารในลักษณะที่เป็นกระบวนการ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ถวิล เกื้อกุลวงศ์ (2530). การบริหารการศึกษายุคใหม่ : ทฤษฎีวิจัยและปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- ทวิวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ (2543). การนำเสนอรูปแบบศูนย์วิทยบริการสำหรับศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษามหาบัณฑิต. สาขาโสตทัศนศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธงชัย วงศ์ชัยสุวรรณ (2540). วิทยาการบริหารสำหรับนักบริหารมืออาชีพ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธงชัย สันติวงษ์ (2533). พฤติกรรมองค์การ : การศึกษาการบริหารพฤติกรรมองค์การเชิงบริหาร. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ธีระ รุญเจริญ (2545). รายงานการวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
- ปัญญา นภัชยเทพ (2544). การจัดการองค์การและการบริหารการศึกษาเบื้องต้น. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร
- บุญทัน ดอกไธสง (2535). การจัดการองค์การ. กรุงเทพฯ : มูลนิธิพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และเทคโนโลยีชนบท.
- _____ (2537). การจัดการองค์การ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย .
- ไพบุลย์ ช่างเรียน (2532). วัฒนธรรมการบริหาร. กรุงเทพมหานคร : อักษรเจริญทัศน์.

- บุปผา พูลทาจักษ์(2549). การประเมินการดำเนินงานศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์
อำเภอเมือง เชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประเสริฐ อรุณรัตน์ (2535). ปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ตามทัศนะ
ของผู้บริหาร,ปริญญาโทบัณฑิต การบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ปรัชญา เวสารัชช (2528). การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ:
สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปราโมทย์ บุญมุติก(2549). การบริหารงานวิชาการตามแนวทางโรงเรียนนิติบุคคลในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษา :
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริม.
- พนัส หันนาคินทร์ (2542). ประสบการณ์ในการบริหารงานบุคคล. กรุงเทพฯ : พรวานนการพิมพ์ .
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) (2549). การดูแลสุขภาพองค์กรรวมแนวพุทธ. พิมพ์ครั้งที่ 10
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- พระมหาณรงค์ จิตตโสภโณ (2523). การวัดผลการศึกษาในกรมการศาสนา , (เอกสารเกี่ยวกับการ
สัมมนา ผู้บริหาร โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่วราชอาณาจักรประจำปี 2523,
กรุงเทพมหานคร: กองศาสนศึกษา.
- พระมหามนตรี เทวมนตรี (2526). โรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์. กรุงเทพฯ : พุทธจักร
- พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี (2552). ภาวะผู้นำ จากเนลสันมันเดลาถึงโอบามาแห่งทำเนียบขาว.
กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง
- พระมหาอำนาจ ครอบบุญ (2547). การศึกษาสภาพและความต้องการพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางการ
เรียนของนักเรียนศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในจังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ :
มหาวิทยาลัยบูรพา
- พระสมจิตร ประทุมทอง (2557). ปัจจัยที่มีผลต่อการสอบผ่านธรรมศึกษาชั้นตรี : กรณีศึกษา
สำนักศาสนศึกษาวัดนาคปรกแขวงปากคลอง เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร.
สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยสยาม

- พระประสิทธิ์สิรินธร และคณะ (2547). รูปแบบการจัดการเรียนการสอนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ที่สอดคล้องกับเครือข่ายโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ในจังหวัดเชียงใหม่. รายงานวิจัย : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- พิมลจรรย์ นามวัฒน์ (2544). ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารธุรกิจ. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: เท็กซ์ แอนด์ เจอร์นัล.
- ไพโรฑูรย์ รัตน์เลิศ (2554). รายงานผลการประชุมเชิงปฏิบัติการผู้บริหารศูนย์ศึกษาพระพุทธรูปศาสนาวันอาทิตย์ 18 ภาคคณะสงฆ์, กรุงเทพมหานคร : กรมการศาสนา.
- มหาวิทยาลัยสโขทัยธรรมมาธิราช (2525). เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมกรรมการสอนประถมศึกษาหน่วยที่ 1-5. กรุงเทพฯ : เอเชียเพรส.
- เยาวพา เดชะคุปต์ (2542). การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: แม็ค.
- รัศมี กิบาลแทน (2537). คุณลักษณะความเป็นผู้นำ. วารสารรามคำแหง. กรุงเทพฯ.
- วราภรณ์ ช้างอยู่ (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- วาม ดุลยากร (2540). ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนเอกชนระดับอนุบาลต่อการจัดการเรียนการสอนที่พึงประสงค์ : กรณีศึกษาโรงเรียนบรรจงรัตน์ จังหวัดลพบุรี. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วิรัช สงวนวงษ์วาน (2531). การบริหารครบวงจร. กรุงเทพฯ: แมสพัลลิตซ์ซิง.
- วิไลวรรณ ศรีหาคา (2551). ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพการเรียนรู้กับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชี ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมคิด จุมทอง (2528). ความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์เกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 6. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สมใจ ลักษณะ (2546). การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน. กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา
- สมพงษ์ เกษมสิน (2517). สารานุกรมการบริหาร. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สันติ บุญภิรมย์ (2552). การบริหารงานวิชาการ .กรุงเทพฯ : บั๊ค พอยท์.

- สาคร อัจฉกร (2545). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิชาพระพุทธศาสนาแบบปฏิบัติการ
อย่างมีส่วนร่วมในโรงเรียนปริยัติธรรม. วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต.
เทคโนโลยีการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สิทธิชัย ลีวเวหา(2534). การศึกษาการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- สุทิน นพเกต (2549). การพัฒนาตามแนวนโยบายของประเทศที่ ขาดการติดตามผล. วิทยานิพนธ์
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการเมืองและการปกครอง, บัณฑิตวิทยาลัย :
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุรนาท ขมะณะรงค์ (2540). นโยบายสาธารณะและหลักการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง.
ขอนแก่น : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุวิมล เอกอรุ (2528). สภาพปัญหาของการสอนโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ใน
กรุงเทพมหานคร, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- โสภาค ภู่ดอก (2541). บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาเยาวชน : ศึกษาเฉพาะกรณีศูนย์
พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ภาคที่ 16, วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต ศึกษาศาสตร์
(ศึกษาศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน) บัณฑิตวิทยาลัย :มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อิสริยา พจนธารี (2544). การสำรวจความพึงพอใจของผู้ปกครองและผู้ทรงคุณวุฒิใน
คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีต่อการจัดการศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด
กรมสามัญศึกษา จังหวัดเลย. การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต สาขาบริหาร
การศึกษา : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อุทัย หิรัญโต (2525) . เทคนิคการบริหาร. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์
- อุทัย เลาหวิเชียร (2533). เอกภาพการบริหารงานบุคคลในราชการพลเรือน. กรุงเทพฯ : สหยา
บล็อกและการพิมพ์.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

เรื่อง ประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก
เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามชุดนี้จัดทำขึ้น เพื่อสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนและผู้ปกครอง ใช้สำหรับเก็บข้อมูลเพื่อทำการวิจัยในการศึกษาค้นคว้าระดับปริญญาโท โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร โดยข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามจะนำไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาเท่านั้น จึงไม่มีผลกระทบใด ๆ แก่ท่าน โปรดตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อตามความเป็นจริง คำตอบของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างยิ่ง

2. แบบสอบถามนี้มีด้วยกัน 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 2 ข้อ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรกเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร จำนวน 7 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการประสิทธิภาพการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก จำนวน 17 ข้อ

แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังต่อไปนี้

ระดับ 1	หมายถึง มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด
ระดับ 2	หมายถึง มีระดับความคิดเห็นน้อย
ระดับ 3	หมายถึง มีระดับความคิดเห็นปานกลาง
ระดับ 4	หมายถึง มีระดับความคิดเห็นมาก
ระดับ 5	หมายถึง มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด

ขอขอบคุณอย่างยิ่ง ที่กรุณาเสียสละเวลาในการแสดงความคิดเห็นครั้งนี้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ทางวิชาการด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นต่อไป

พระประยุทธ ชุมโส

นักศึกษาลัทธิสุทรรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม

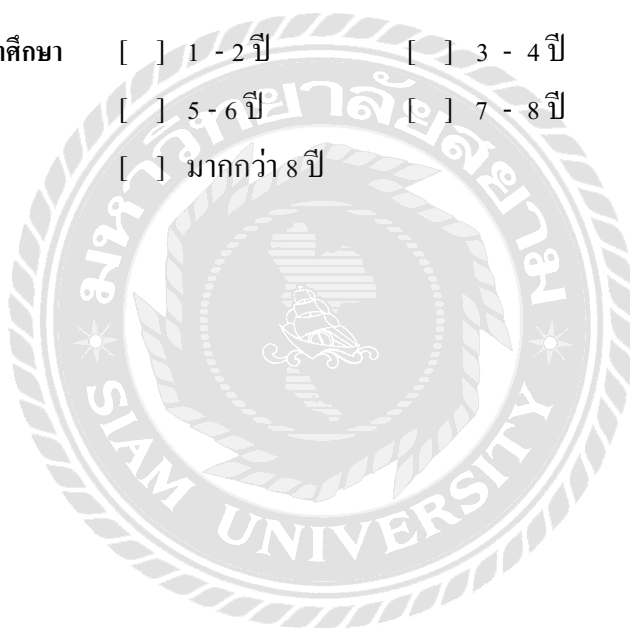
ผู้วิจัย

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน [ ] หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. สถานะ นักเรียน ผู้ปกครอง
2. รายได้เฉลี่ยของครอบครัว ต่ำกว่า 10,000 บาท 10,000 - 15,000 บาท
 15,001 - 20,000 บาท 20,001 - 25,000 บาท
 มากกว่า 25,000 บาท
3. ระยะเวลาที่เข้าศึกษา 1 - 2 ปี 3 - 4 ปี
 5 - 6 ปี 7 - 8 ปี
 มากกว่า 8 ปี

ส่วนที่ 2 ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อที่	ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ	ระดับความคิดเห็นในการมีส่วนร่วม				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
		1	2	3	4	5
	1. การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ					
1.	ท่านมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นต่อการวางแผนการเรียนร่วมกับศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์					
2.	ท่านมีส่วนร่วมเสนอความคิดเห็นต่อการวางแผนการป้องกันและปัญหาต่างๆร่วมกับศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์					
	2. ภาวะผู้นำของผู้บริหารและคณะครู					
3.	ผู้บริหารและคณะครู เป็นแบบอย่างที่ดี น่าเคารพนับถือ					
4.	ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถ มีวิสัยทัศน์ และมุ่งมั่นในการทำงาน					
5.	ครูผู้สอนมีความกระตือรือร้น เอาใจใส่ต่อการเรียนการสอน					
	3. การรับรู้นโยบายการดำเนินการ					
6.	ท่านรับรู้นโยบายและแผนการศึกษาของศูนย์ฯ ในแต่ละปีการศึกษา					
7.	ท่านได้เข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของคณะผู้บริหาร ครูผู้สอนและผู้ปกครองนักเรียน อย่างสม่ำเสมอ					

ตอนที่ 3 ระดับการประสิทธิผลการบริหารจัดการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อที่	ประสิทธิผลการบริหารจัดการศูนย์ศึกษา พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก	ระดับความคิดเห็นในการมีส่วนร่วม				
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
		1	2	3	4	5
	1. ด้านวิชาการ					
1.	หลักสูตรที่ใช้ในปัจจุบันมีความเหมาะสมกับนักเรียนในแต่ละช่วงชั้นเรียน					
2.	ศูนย์มีการจัดประชุมแนะนำหลักสูตรเพื่อให้ผู้สอนได้เข้าใจเนื้อหาของหลักสูตรเพิ่มเติม					
3.	ท่านมีความเข้าใจหลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนาตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร					
4.	หลักสูตรที่ใช้สอน นักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน					
	2. ด้านงบประมาณ					
5.	งบประมาณที่ได้รับจากกรมการศาสนาเพียงพอที่จะทำให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ					
6.	ศูนย์ดำเนินการใช้งบประมาณอย่างประหยัดคุ้มค่า					
7.	งบประมาณที่ใช้ในแต่ละปี บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา					
8.	ศูนย์ได้จัดทำบันทึกรายรับ รายจ่าย เป็นปัจจุบัน ตรวจสอบได้และเปิดเผยต่อชุมชน					
	3. ด้านบริหารงานบุคคล					
9.	ศูนย์กำหนดคุณสมบัติของผู้สอนทั้งด้านความรู้และคุณธรรมอย่างชัดเจนเพื่อให้เป็นแบบอย่างที่ดี					
10.	ศูนย์จัดให้มีการอบรมและแนะนำผู้สอนก่อนการเปิดเรียนเพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปในแนวทางเดียวกัน					

ข้อ	ประสิทธิผลการบริหารจัดการศูนย์ศึกษา พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์วัดนาคปรก	ระดับความคิดเห็นในการมีส่วนร่วม				
		น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด
		1	2	3	4	5
	ด้านบริหารงานบุคคล (ต่อ)					
11.	ผู้สอนใช้เทคนิคการเรียนการสอนอย่างทันสมัย					
12.	ศูนย์มีการวางแผนอัตรากำลังคนและบุคลากรใน สถานศึกษาให้เหมาะสมและเพียงพอต่อนักเรียน					
13.	ศูนย์ได้ส่งเสริมการมีวินัยและการรักษาวินัยของ บุคลากรทางการศึกษาเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ชุมชน					
	4. ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม					
14.	บรรยากาศและสิ่งแวดลอมเอื้อต่อการเรียนรู้ของ นักเรียน					
15.	จำนวนนักเรียนได้พอเหมาะกับขนาดห้องเรียน					
16.	จัดสถานที่เรียนได้ร่มรื่น สะอาด และปลอดภัยแก่ นักเรียน					
17.	ศูนย์ฯ ปราศจากเสียงดังรบกวนการเรียนการสอนจาก ภายนอก					

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

พระประยุทธ ชุมโต

นิสิตหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสยาม

ประวัติผู้ดำเนินการวิจัย

ชื่อ	พระประยูทธ ชุมโส
วัน/เดือน/ปี	29 กันยายน 2530
ภูมิลำเนา	นครศรีธรรมราช
ที่อยู่ปัจจุบัน	วัดนาคปรก แขวงปากคลอง เขตภาษีเจริญ กรุงเทพฯ
ประวัติการศึกษา	จบการศึกษาระดับปริญญาตรี พุทธศาสตรบัณฑิต สังคมศาสตร์ วิชาเอกบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

